

Torsdagen den 11 februari

Kl. 12.00–17.27

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:339

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:339 Fastställande av ålder på tilltalade i brottmål

av Anti Avsan (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 10 februari 2016

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2015/16:354

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:354 Åtgärder för ett bättre brottsförebyggande arbete

av Beatrice Ask (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 mars 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 3 februari 2016

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2015/16:356

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:356 Höjda marginalskatter och effekter på arbetsmarknaden

av Erik Andersson (M)

Interpellationen kommer att besvaras den 1 mars.

Skälet till dröjsmålet är inbokade resor och engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 10 februari 2016
Arbetsmarknadsdepartementet
Ylva Johansson (S)
Enligt uppdrag
Catharina Nordlander
Tf. expeditions- och rättschef

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Framställningar
2015/16:RB1 och RB2 till finansutskottet

Svar på
interpellationer

§ 3 Svar på interpellation 2015/16:319 om det svenska stödet till Frankrike

Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Ärade ledamöter och åhörare! Karin Enström har frågat mig på vilket sätt en flyginsats med JAS 39 Gripen inte är förenlig med folkrätten samt på vilket sätt en militär insats mot Isil/Daish i Syrien inte är förenlig med folkrätten.

Jag vill inledningsvis förtydliga att jag inte har formulerat mig på det sätt Karin Enström beskriver i sina frågor, och jag kommer därför att kommentera frågeställningen i ett bredare sammanhang.

Vad gäller det svenska stödet till Frankrike var Sverige bland de första länderna inom EU som svarade upp mot den franska begäran utifrån EU-fördragets artikel 42.7. Det svenska stödet är efterfrågat och ändamålsenligt och har också välkomnats av Frankrike.

Sverige är dessutom medlem i kärngruppen till koalitionen mot Daish, som samlar ett tjugotal av koalitionen större bidragsgivare för att dela bedömningar om koalitionen insatser och säkerställa att koalitionen mål uppnås.

Sveriges bidrag till koalitionen och även stödet till Frankrike under artikel 42.7 är därför baserat på efterfrågan men också på vad Sverige gör bäst.

Regeringen kommer senare under 2016 att utvärdera vårt bidrag och se över hur Sverige kan fortsätta att bidra på ett ändamålsenligt sätt.

Jag vill avslutningsvis framhålla att Sverige har en lång tradition av att värna FN-stadgans regler om staternas suveränitet över sitt eget territorium. Det är enligt min mening särskilt viktigt och ansvarsfullt att göra noggranna överväganden, men det är också viktigt att lyssna in andra länder innan man agerar med militära medel i situationer utan ett kapitel VII-mandat.

Anf. 2 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka utrikesministern för svaret.

Så sent som den 26 januari hade vi här i kammaren en aktuell debatt om Sveriges deltagande i kampen mot Isil/Daish. Där frågade jag utrikesministern bland annat hur regeringens analys av hotet från Daish och andra liknande organisationer mot det svenska samhället ser ut och vilka konkreta åtgärder regeringen hade vidtagit med anledning av FN:s säkerhetsråds resolution 2249, som kom efter det att regeringen hade fattat beslut om vilket svar Frankrike skulle få på sin fråga om stöd.

Vi debatterade också hur Sverige ska leva upp till sitt ansvar för att bekämpa terrorismen. Utrikesministern tog då bland annat upp det som sägs i interpellationssvaret, nämligen att Sverige var bland de första att svara upp mot den franska begäran och att Sverige är med i kärngruppen i koalitionen mot Daish. Det är bra, och vi känner till det.

Samtidigt är frågan om hur vi tillsammans ska kunna bekämpa Daish mer aktuell än någonsin. Vi har sett att de inte bara agerar i det som de anser vara sitt kärnområde, det så kallade kalifatet, utan att de också har utsett Europa och vanliga medborgare här till legitima mål i sin kamp.

Europol har nyligen meddelat att de bedömer att Europa nu lever under det största terrorhotet på över tio år och att Daish planerar storskaliga attacker i Europa.

Här finns många delar. Vi har diskuterat allt från hur vi ska kunna bekämpa dem som reser för att delta i striderna och bekämpa finansieringen av aktiviteterna till – självfallet – hur vi tillsammans inom ramen för EU och FN kan göra störst nytta.

Min interpellation handlar om vilka bevekelsegrunder regeringen hade när man fattade beslutet om vilket svar Frankrike skulle få på sin begäran. Utifrån det som sas på presskonferensen och det som utrikesministern har sagt vid andra tillfällen var den komponent eller den del som handlade om folkrätten också en del i beslutet.

Jag tycker inte riktigt att jag har fått svar på det jag ville, nämligen hur bevekelsegrunderna såg ut. Jag tror att utrikesministern kommer att säga att det var en helhetsbedömning. Det hoppas jag att det var, men vilka delar vägde tyngst i bedömningen?

Detta är viktigt ur många perspektiv, dels när det gäller vilket resultat vi kan få, dels principiellt utifrån hur vi tolkar Lissabonfördragets artikel 42.7. Det handlar också om vilken syn regeringen har på det ansvar som Sverige har i kampen mot den internationella terrorismen.

Sedan kan vi komma in på folkrätten, där det alltid finns olika tolkningar. Jag undrar om utrikesministern kan säga hur regeringen har tolkat FN:s säkerhetsråds antagna resolution 2249 utifrån eventuell våldsanvändning i Syrien och Irak.

Anf. 3 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Årade ledamöter! Terroristattacken i november i Paris benämns som det värsta angrepp som drabbat Frankrike på fransk mark sedan andra världskriget. Frankrike har som första EU-land någonsin aktiverat EU-fördragets artikel 42.7.

Sverige var bland de första medlemsstaterna som svarade Frankrike, efter flera samråd med riksdagens partier. Det svenska stödet är bland de mest substantiella – det vet vi nu när vi har sett vad andra bidrar med.

Prot. 2015/16:66

11 februari

Svar på
interpellationer

De militära delarna består av strategisk lufttransport, taktisk lufttransport och bidrag till krishanteringsinsatser, till exempel i Mali för att avlasta Frankrike, men också försvarsmaterielstöd som bereds i särskild beslutsordning just nu.

Det vi erbjuder är efterfrågat, folkrättsenligt och ändamålsenligt. Vårt bidrag har välkomnats av Frankrike, såsom jag har fört fram tidigare i denna kammare. Det är helt riktigt att det görs en helhetsbedömning som innefattar allt från vad vi gör bäst till vad vi rent praktiskt kan bidra med genom att titta på säkerhet och ekonomi. Man tar in alla olika faktorer för att slutligen bedöma detta.

Sverige vill alltid i första hand att våra militära insatser stöds av ett uttryckligt kapitel VII-mandat från FN:s säkerhetsråd. I det här fallet har säkerhetsrådet inte gett något sådant mandat, och då måste man luta sig på en annan folkrättslig grund innan man agerar. En sådan grund kan vara att man på inbjudan bistår en annan stat.

Så är fallet med engagemanget i Irak, där vi i dag har en svensk väpnad styrka som deltar i en utbildningsinsats inom ramen för koalitionen mot Daish. Den svenska styrkans huvuduppgift är att hjälpa till med att utbilda det irakiska försvaret och de kurdiska peshmergastyrkorna i syfte att de ska kunna stå emot Daishs framryckning.

FN:s säkerhetsråds resolution 2249 speglar säkerhetsrådets vädjan om att med alla tillåtna medel under folkrätten och FN-stadgan bekämpa de hot mot internationell fred och säkerhet som orsakas av bland annat Daishs terroristattacker. Den innehåller dock inte ett uttryckligt våldsmandat.

Sverige ska inte behöva skämmas över att vi är försiktiga när vi ska agera med militära medel i situationer då det inte finns något säkerhetsrådsmandat. Det är tvärtom ett ansvarsfullt agerande.

Jag kan återigen bara påminna både Moderaterna och andra här om det brev som den franska regeringen och försvarsministern skrev till den svenska regeringen den 20 januari.

Där säger han att han vill uttrycka sin och den franska regeringens tacksamhet över Sveriges viktiga bidrag angående det väsentliga stöd som den svenska regeringen har meddelat efter Frankrikes åkallan av artikel 42.7 i Lissabonfördraget.

Som han beskriver det: Sverige bekräftar återigen genom sitt stöd till vår bilaterala relation samt inom ramen för EU- och FN-samarbetet sitt åtagande och ansvar för Europas säkerhet.

Jag är övertygad om att Frankrike och fransmännen kan vara både artiga och uppriktiga i sina kommentarer till vad Sverige har bidragit med.

Anf. 4 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Den franske försvarsministern är artig och belevad, som sina kollegor. Jag tror i och för sig inte att vi hade fått något annat tack oavsett vad vårt svar hade varit.

Jag vill återkomma till den principiellt viktiga frågan om hur regeringen ser på användandet av artikel 42.7 i Lissabonfördraget. Det är ju första gången som den används, möjligen inte som man hade tänkt sig från början. Likväl åberopades den av Frankrike när de begärde stöd, och nu har Frankrike som sagt fått olika svar.

Jag har sagt tidigare både här i kammaren och i andra sammanhang att vi från moderat sida inte var nöjda. Vi tyckte att det var otillräckligt. Vi

hade velat se en större substantiell militär komponent i det svar som vi skulle ge. Vi vet också att det fanns önskemål som var ganska specifiserade. Ett av önskemålen gällde just den kompetens som Sverige har och har visat tidigare, nämligen att spaningsfunktionen med JAS 39 Gripen skulle kunna vara användbar.

Vi diskuterade de här frågorna under ett antal möten. Jag vill komma åt bevekelsegrunden. Det fanns en önskan om detta. Sedan ska man naturligtvis göra en bedömning av om det är möjligt att göra detta. Vi fick uppfattningen att det förmågemässigt var möjligt att göra detta utifrån den beredskap som fanns hos Försvarsmakten.

Det jag är ute efter i den här debatten är att få utrikesministerns svar på vad som var regeringens bevekelsegrunder för det beslut som man kom fram till och som presenterades den 16 december. En helhetsbedömning är vi med på, men vilka bevekelsegrunder vägde tyngst i den helhetsbedömningen? Handlade det om en gråzon i folkrätten, förmågan hos Försvarsmakten, resurser eller något annat? Det är det jag vill fråga om.

Det handlar som sagt om svaret till Frankrike. Men i det ligger också det som har diskuterats, nämligen vad Sveriges ansvar är i kampen mot den internationella terrorismen. Vi hjälper Frankrike, men genom att hjälpa Frankrike hjälper vi också oss själva, andra EU-länder och förhoppningsvis också de länder som är mest drabbade av detta våld.

Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! I en tid av oro och växande spänningar i världen och i närområdet är det extra viktigt att ge trovärdighet till den europeiska solidariteten. Den svenska solidaritetsförklaringen bekräftar att Sverige inte kommer att stå passivt om ett annat EU-land eller ett nordiskt land skulle drabbas av en katastrof eller ett angrepp och att vi också förväntar oss att andra länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Därför var Sverige bland de första att hjälpa Frankrike och ge meddelande om vårt stöd. Vi tillhör också de medlemsstater som ger de mest substantiella bidragen – det har jag upprepat många gånger.

Vad den franska regeringen tackar särskilt för handlar om stöd till Frankrike genom de strategiska flygtimmarna, de förstärkta bidragen till EU:s insatser och förlängningen av Maliinsatsen, som också var bland det första som Frankrike offentligt uttryckte behov av, nämligen så kallad backfill av insatserna inte minst i Afrika.

Därför är det jag uppfattar som något slags fnysning åt det svenska stödet från den borgerliga sidan lite märkligt. När det gäller JAS-plan ingick flygspaning som en komponent i den franska begäran, som innehöll en lista på möjliga insatser, men detta var långt ifrån det enda som fanns på listan. Det första som de uttryckte gällde andra saker, så detta var inte på något sätt överordnat. Det svenska stödet svarar mot flera av de specifika delar som Frankrike har önskat stöd inom.

Vi får följa utvecklingen och se vilka ytterligare behov som kan uppstå och finnas under 2016. Just nu finns det många olika bedömningar, inte minst militära. Är detta det viktigaste någon kan göra? Somliga drar sig ur, därför att man tycker att det är en rysk dominans i luftrummet och att detta kanske inte är det viktigaste man kan bidra med. Andra gör andra bedömningar.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

Precis som jag sa förut handlar det om helheten, och det är omöjligt att tala om exakt hur man gör en helhetsbedömning. Man tar in alla dessa saker och även vad som går att realisera i närtid, vad man snabbt kan bidra med och signalera, vad man faktiskt också kan få igenom politiskt och vad man snabbt kan få på plats.

Vi deltar i kampen mot Daish på flera olika sätt. Redan när regeringen tillträdde hösten 2014 började vi undersöka möjligheten att utöka insatserna till stöd för demokrati och mänskliga rättigheter och mot Daish. Vi gör det på tre sätt.

Vi agerar politiskt för att få en långsiktig lösning på underliggande politiska problem i regionen som har gett Daish fotfäste. Vi stöder politiska processer som kan eliminera grogrunden för terroristorganisationer som just Daish. Vi stöder också FN-processen för fred i Syrien under Staffan de Mistura, bland annat genom två svenska diplomater, och vi verkar för ett inkluderande och sammanhållet Irak. Vi ger också stöd till kvinnor, för att ge dem en i röst fredsförhandlingarna.

För det andra agerar vi humanitärt för att lösa den akuta krisen på plats, för att lindra lidande och nöd. Vi ger ett omfattande humanitärt stöd. Vi har bidragit med 1,9 miljarder kronor i humanitärt stöd för Syrienkrisen. Nu ökar vi det med ytterligare 1,7 miljarder kronor över fem år.

För det tredje tar vi ansvar genom ett generöst flyktingmottagande. Vi har tagit emot 120 000 asylsökande från Syrien. Sedan i höstas jobbar vi också längs ett militärt spår, bland annat i kärngruppen på 20 länder, ledd av USA, som har skapats för att bekämpa Daish.

Som sagt: Vi har ingenting att skämmas för. Vi kommer att fortsätta på alla de här spåren också i fortsättningen, för att vara effektiva och för att erbjuda en helhet.

Anf. 6 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Den här frågan är för stor för att peka ut om man ska skämmas eller inte, utan snarare handlar det om vad vi gör som kan ge verkliga resultat på marken, vilket naturligtvis är många delar. Beträffande mycket som måste göras har vi inte någon annan uppfattning. Det är inte en enda åtgärd som kommer att lösa det hela, till exempel när det gäller att få fred i Syrien och därmed ett mindre utrymme för en organisation som Daish att fortsätta att driva sina våldskampanjer. Det är väldigt många delar.

Det är ändå en fråga som kvarstår. Vi hade en specifik förfrågan som handlade om både europeisk solidaritet och Sveriges ansvar i kampen mot terrorismen. Jag vidhåller att vi tyckte att svaret var otillräckligt och hade velat se en större militärt substantiell del i bidraget. Vi inser att det kostar pengar. Det fanns inte så mycket kvar i det anslag som rör internationella fredsfrämjande insatser, och därför var vi också beredda att säga att vi skulle kunna tillföra mer pengar för att kunna göra ett så viktigt bidrag.

Jag tar fasta på det utrikesministern sa i början av repliken nyss, nämligen att regeringen nu ser över och funderar över om det är något mer eller något annat som Sverige kan göra ytterligare. Jag är säker på att det kan behövas. Jag vill klargöra att vi både kan göra mer och ska göra mer, och vi kommer att behöva gör det under väldigt lång tid, med en bredd av åtgärder, alltifrån det som utrikesministern beskrev med ett politiskt spår och ett humanitärt spår, där Sverige ska vara en generös givare, till också ett militärt spår.

Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Vi har talat om detta så många gånger, Karin Enström. Vi har också resonerat med oppositionens partier om denna insats. Egentligen tycker jag att ni föreslår bara en enda ytterligare åtgärd, och det är just JAS-plan. I övrigt har jag inte hört att det har framförts några andra förslag till vad vi ytterligare skulle kunna göra. Jag har upplevt att det fanns en stor samsyn kring att följa dessa tre spår, det vill säga ett politiskt, humanitärt och militärt spår.

Som jag har sagt tycker jag att vi ger ett substantiellt stöd. Det är efterfrågat, folkrättsenligt och ändamålsenligt. Det är någonting som vi omedelbart kan börja realisera och som vi jobbar med. Vi är mycket aktiva i det politiska spåret. Vi jobbar med Frankrike och har utarbetat vårt svar med Frankrike. Vi vet därför att detta är efterfrågat och att det är insatser som de menar är nyttiga och ändamålsenliga.

Jag hoppas att vi kan säga att vi är överens om hur viktigt det är att ge ett bra och substantiellt stöd till Frankrike, därför att det är viktigt för fred och stabilitet i Irak och Syrien. Det är också viktigt för vår egen säkerhet. Jag hoppas också att vi kan se framåt. Det är bra om vi kan föra goda diskussioner om hur vi kan bekämpa terrorism och också stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter.

När situationen är så orolig är den svenska traditionen att ha politisk enighet i dessa frågor en extra stor tillgång. Jag hoppas att vi kan värna denna tradition också framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:66

11 februari

Svar på
interpellationer

§ 4 Svar på interpellationerna 2015/16:322 och 334 om svenskt arbete för fred i Syrien

Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Markus Wiechel och Robert Hannah har i två interpellationer ställt frågor om konflikten i Syrien och minoriteters situation i krigets Syrien. Jag väljer att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

Konflikten i Syrien är en mänsklig katastrof. Asadregimens och Daishs brutalitet drabbar urskillningslöst civilbefolkningen. Ingen undkommer, vare sig sunniter, shiiter, kurder, kristna eller andra grupper. Övergrepp begås även av andra väpnade grupperingar. Sverige uppmanar samtliga parter att följa de säkerhetsrådsresolutioner som har antagits om övergrepp mot mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt i Syrien. I enlighet med Genèvekommunikén – som FN:s säkerhetsråd har endosserat – betonas att minoriteter måste försäkras att deras rättigheter respekteras.

Mycket allvarliga internationella brott begås i Syrien. Vi, tillsammans i FN, har ett ansvar att verka för att människor i fara bereds skydd, att det blir ett slut på konflikten och att de ansvariga för övergreppen ställs till svars. Detta ansvar gäller oavsett om dessa brott kategoriseras som folkmord, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelser. Det finns ingen hierarki dem emellan. Regeringen har tillsammans med de andra EU-länderna uppmanat säkerhetsrådet att hänskjuta situationen i Syrien till

Internationella brottmålsdomstolen. En särskild undersökningskommision, med mandat från FN:s råd för de mänskliga rättigheterna, har förgäves begärt att få komma in i Syrien.

Regeringen anser att Daish utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet. Sverige ingår därför i kärngruppen till den breda globala koalition som bildats för att bekämpa Daish och främja långsiktig stabilitet i Irak och Syrien.

En svår humanitär situation har uppkommit till följd av konflikten i Syrien. Sedan 2011 har Sverige bidragit med 1,9 miljarder kronor i humanitärt bistånd och tagit emot över 130 000 asylsökande från Syrien. Detta stöd kompletteras med vår nya femåriga Syrienkrisstrategi, som innefattar biståndsinsatser om 1,7 miljarder kronor i Syrien och dess grannländer. I strategin står det tydligt att Sverige inte ska samarbeta med Asadregimen eller väpnade grupper.

Sverige har sedan konflikten utbröt 2011 stött den politiska process som vi hoppas ska resultera i en politisk lösning och fred i Syrien. Regeringen anser att en samlad representation av oppositionen i fredsprocessen är avgörande för en hållbar politisk lösning. Grupper som terroristlistats av FN och/eller EU – som Daish, Hizbollahs väpnade gren och al-Qaida-affilierade Jabhat al-Nusra – är dock grupper som inte bör ingå i en förhandling. Frågan om befolkningsgruppers rätt till självbestämmande är en av många frågor som väntas bli föremål för diskussion i den politiska processen om Syriens framtid.

FN-sändebudet Staffan de Mistura har vårt fulla stöd och bistånd av bland andra två svenskar. Vi ger ett omfattande stöd för att stärka kvinnors deltagande i förhandlingarna och ett stöd till civilsamhällsföreträdares deltagande i Genève. Sverige har även sedan några år ett särskilt sändebud för Syrienkrisen som följer utvecklingen noga. I vår dialog med nyckelaktörer understryker vi ständigt vikten av att alla delar av det syriska samhället inkluderas i den politiska processen samt att de mänskliga rättigheterna och internationell rätt respekteras.

Anf. 9 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag är fullt medveten om att Sverige med internationellt bistånd stöder de lidande i Syrien mycket. Det gläder mig och gör mig stolt. Därför tackar jag för det som ministern säger i svaret om hur utsatta minoriteter stöds framför allt ekonomiskt och med biståndsmedel.

Av svaret att döma ser det dock ut som om Sverige inte på något sätt önskar stödja väpnade grupper i Syrien. Det är fullt förståeligt att man inte vill stödja vare sig den brutala regimen eller grupper som al-Nusra eller för den delen Daish.

Men vad gör man när det kommer till de andra grupperingarna? Avser regeringen inte att på något sätt stödja exempelvis den sekulära och demokratiska självförsvarsgruppen SDF, Syrian Democratic Forces, i norra Syrien som till stor del utgörs av kurder, assyrier, turkmener, armenier och så vidare?

I mina ögon är fred grunden för att på sikt kunna skapa demokrati i Syrien, vilket förutsätter att man för samtal med så många parter som möjligt. Jag har vid ett flertal tillfällen lämnat ett antal skriftliga frågor till utrikesministern, och även till andra ministrar, om arbetet för att nå fred

och för att på något sätt få en lösning av den fruktansvärda tragedi som sker i Syrien.

Jag skulle därför vilja att ministern tydligt deklarerar vilka grupper som man kan tänka sig att föra samtal med, eftersom det inte är helt klart. Det som hon nämner i svaret handlar om att man inte kan tänka sig att samarbeta med regimen och att man inte kan tänka sig att samarbeta med al-Nusra eller för den delen Daish. Det är fullt förståeligt att man inte vill samarbeta. Men att föra samtal med exempelvis regimen kan vara nödvändigt – absolut inte stödja på något sätt – för att nå fred.

Om vi ser på den kurddominerade alliansen i norra Syrien har den lyckats nå vapenvila med regimen, just för att de har fört samtal. Men det stannar där. Detta anser jag vara grundläggande för att på sikt nå fred.

Jag har ställt fyra frågor, och jag tänkte upprepa tre av dem och hoppas få lite mer förtydligande svar.

För det första: Avser ministern att agera för samtal med olika stridande grupper för att främja vapenvila? Vilka grupper kan man i så fall tänka sig att samtala med?

För det andra: Vilka åtgärder vidtar ministern och regeringen för att förhindra att svenskt stöd gynnar fel grupper? I detta fall tänker jag främst på andra salafistgrupper.

För det tredje: Vilken roll anses Sverige ha under fredsförhandlingarna, och vad gör Sverige för att inte fel krafter ska få för mycket inflytande?

Anf. 10 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Jag kan börja med att konstatera att utrikesministerns svar innehåller bra information för den som har ställt frågor om de generella utgångspunkterna när det gäller Syrien. Men rubriken på min interpellation är Situationen för det assyriska folket i al-Hasakah-provinsen.

I utrikesministerns svar omnämns varken folkgruppen assyrier/syrianer, al-Hasakah-provinsen eller YPG-styrkorna. Det är anmärkningsvärt att jag får svar på helt andra frågor än dem som jag har ställt.

Fru talman! Dessutom förminskas det assyriska folket av utrikesministern till att kallas kristna. Jag undrar varför utrikesministern väljer att skriva om kurder men inte om assyrier. Benämningen ”kristna”, kan jag berätta, användes först av Saddam Hussein och hans föregångare – och senare också av al-Asad och andra människor – för att förminska det assyriska folkets folkliga rättigheter. Nu använder utrikesministern samma uttryck. Jag undrar därför: Skulle utrikesministern acceptera att förminskas till att kallas kristen i stället för svensk?

Fru talman! Jag kommer att vara nödgad att skicka in samma eller liknande frågor som i interpellationen om jag inte får svar på dem här i dag. Det assyriska folket, som är ett av Mellanösterns urfolk, håller på att utrotas på grund av radikal islamism. Ett av de få områden i Mellanöstern där folket fortfarande, trots de pågående folkmorden och trots det pågående kriget i Syrien, faktiskt någorlunda upprätthåller en assyrisk kultur är i al-Hasakah-provinsen i Syrien. För att det assyriska folket ska överleva på sikt är det av yttersta vikt att deras rättigheter försvaras där och att Isis folkmord på assyrier och andra kristna folk, liksom på yazidier, stoppas.

Den senaste tiden har situationen i al-Hasakah och i synnerhet i staden Qamishli blivit ännu svårare. Rapporter från Amnesty visar att såväl Isis som andra grupperingar, till exempel de kommunistiska YPG-styrkorna,

begår krigsbrott mot al-Hasakah-provinsens minoriteter. I Qamishli har de kommunistiska YPG-styrkorna attackerat de assyriska självförsvarsstyrkorna vid minst ett dokumenterat tillfälle.

Jag vet att al-Hasakah-provinsen är en av de provinser i Syrien som jämförelsevis har varit mest förskonad. Om det finns någon provins där Sveriges regering faktiskt kan göra riktig skillnad tror jag att det är där. Det är av yttersta vikt att man vågar arbeta i just den regionen, eftersom det är där minoriteterna finns. Att främja fred och självförsvar för minoriteterna i just den här regionen är jätteviktigt.

De frågor jag ställde i interpellationen, och som jag fortfarande vill ha svar på, är vad utrikesministern gör för att säkerställa den assyriska/syrianska folkgruppens överlevnad och rätt till självbestämmande i just al-Hasakah-provinsen samt vilken rätt till självbestämmande och egna försvarsstyrkor utrikesministern anser att det assyriska/syrianska folket har i just al-Hasakah-provinsen.

Jag vill också veta vad utrikesministern anser om Amnestyrapporterna om YPG-styrkornas brott där. Vad tänker utrikesministern göra för att se till att YPG-styrkorna i Syrien slutar begå brott mot minoriteterna? Det är av yttersta vikt att alla minoriteter i Syrien som finns i just dessa provinser kommer överens fredligt och tillåts överleva i regionen.

Anf. 11 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Jag behöver inte tacka för svaret eftersom jag inte har skrivit någon interpellation. Jag håller dock i mångt och mycket med om det utrikesministern säger om nödvändigheten i att få fred i Syrien och att minoriteter i landet, liksom givetvis alla invånare i Syrien, måste kunna få en ny framtid i fred och stabilitet. Det gäller naturligtvis också att man måste ha en inkluderande process för fred i Syrien men att den inte kan vara så inkluderande att man går in i samtal med grupperingar som exempelvis Daish.

Det finns några saker jag tycker är viktiga i en något så när uppdaterad analys, som vi bör göra i Sverige och även i resten av världen, av vad som sker i Syrien och hur man skulle kunna förbättra och fördjupa en strategi för att verka långsiktigt för fred. Det första är det som nu sker i Aleppo. När Putin klev in i kriget i Syrien i november förändrades fakta på marken från luften, skulle man kunna säga, på ett sätt som nu i praktiken innebär att regeringssidan snart har ringat in Aleppo. Vad händer om det sker nu? Det är inte särskilt långt kvar; det rör sig om några kilometer.

Det första som händer är förstås en enorm risk för en humanitär katastrof. Vi har återigen en risk för flyktingströmmar norrut mot Turkiet i miljonklassen. Därtill kan det i praktiken innebära att upproret i norra Syrien kollapsar, med följderna att de militära övningarna lär spridas söderut mot Damaskus. Det betyder att de två stora befolkningsområdena i Syrien riskerar att utsättas för nya strider och en humanitär härdsmläta med enorma flyktingströmmar.

Jag tror att det är viktigt, fru talman, att man från omvärldens sida och även från det svenska Utrikesdepartementets och andra europeiska länders sida börjar förbereda sig för en ny våg av flyktingar och för hur realiteten skulle kunna se ut med i praktiken bara al-Asad, Daish och de kurdiska styrkorna i norra Syrien – och inga moderata rebellstyrkor. Det kommer att få en del implikationer och förändra saker och ting.

Det andra, fru talman, är att flyktinglägren runt Syrien – i Turkiet, Jordanien, irakiska Kurdistan och så vidare – inte är temporära. De är permanenta. Jag tittade på de senaste siffrorna från UNHCR, och det finns 4,6 miljoner registrerade Syrienflyktingar. Av dem är var femte under tolv år. Vi talar alltså om snart 1 miljon syrier som bor i tält, trädgårdar och så vidare i grannländerna, under mycket svåra omständigheter, och inte ens har fyllt tolv år. Det är klart att man måste adressera frågan långsiktigt på något sätt, alltså hur man ska klara av att hantera även flyktinglägren.

Jag tror att man måste börja fundera på hur lägren styrs. Om vi talar om palestinska flyktingar kan vi se att de är 5 miljoner, och Syrienflyktingarna är snart 5 miljoner. Sedan har vi irakiska internflyktingar på det. Summan av allt detta är att Förenta nationerna i dag är god man för över 10 miljoner människor i Mellanöstern. Det är givetvis ohållbart långsiktigt sett. Jag tror att den problematiken måste vara med i analysen när det gäller fred i Syrien.

Anf. 12 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Jag kände att jag behövde gå in i debatten för att lite grann balansera upp diskussionen.

Jag kan inleda med att säga att vi sedan sommaren 2014 har en terrororganisation som heter Daish och har härjat i Irak, Syrien och de kurdiska områdena. Daish är en terrororganisation som har gjort sig skyldig till fruktansvärda brott mot mänskligheten, vilket utrikesministern också har understrukt. Det är en fruktansvärd terrororganisation som har attackerat civila och avrättat män, kvinnor och barn. Man har kidnappat kvinnor och flickor och sålt dem på gatan i Mosul samt utnyttjat dem som sexslavar. Det är en organisation som har avrättat och förgripit sig på assyrier/syrianer, turkmener, shiamuslimer, sunnimuslimer, kristna, kurdiska yazidier – ja, alla som inte passar i deras värld.

Mot denna terrororganisation växte det fram en motståndsrörelse, en kraft av unga kvinnor och män som tog fajten. De tog fajten och kämpade för alla folkgrupper som finns i regionen. Tusentals människor har offrat sina liv i kampen mot denna fruktansvärda terrororganisation. Därför blir det lite olyckligt när denna terrororganisation nämns i samma kontext som till exempel de människor – det är ungdomar, flickor och pojkar – som kämpat mot den. Jag tycker att det är lite olyckligt att den benämns i samma kontext.

Sedan är det självklart att de som begår brott och de som bryter mot de mänskliga fri- och rättigheterna ska fördömas. Jag har också tagit del av den Amnestyrapport som kritiserar bland annat, i det här fallet, YPG-styrkorna. Man menar att de har brutit mot de mänskliga fri- och rättigheterna och tagit över vissa byar i områdena. Jag vill dock understryka att man när vi talar om PYD/YPG måste förstå att PYD, det demokratiska självstyre som finns i området, består av 85 organisationer, politiska partier och folkgrupper. Det är kurder, araber, assyrier, yazidier, turkmener och armenier. I detta finns också det syriska högsta rådet, demokratiska assyriska partier och Bet-Nahrain med flera.

Här försöker man hitta en samexistens för att kunna hitta en modell för att leva tillsammans. Varje post som finns representeras av de grupper jag

nämnde. Det finns i dag tre officiella språk i de olika kantonerna i det område som kallas för Rojava. Det är kurdiska, assyriska och arabiska. Vi har 13 ministrar, och bland dem finns dessa folkgrupper representerade.

YPG är Rojajas försvarsstyrkor och inte direkt PYD. YPG består inte bara av PYD-anhängare. Det finns en grupp som heter Sutoro-styrkor, och det finns också al-Sanit-styrkor med flera i området. Det finns ett exempel på ett fall där man har kunnat konstatera att två personer som tillhörde YPG utförde ett dåd i Teltemer och mördade en militär ledare. De två personerna fängslades och fick fängelse i 20 år.

Det är klart att YPG och PYD har stora utmaningar. De behöver Sveriges hjälp. Vi måste fortsätta att stödja de demokratiska krafterna för att se till att bygga upp ett demokratiskt system.

Anf. 13 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Tack så mycket till er allihop! Det är väldigt insiktsfulla och kloka åsikter. Jag kan hålla med om att vi blir lite fångna i formatet. När man försöker att svara på flera frågor med lite olika inriktning kan det bli ett för allmänt svar. Därför ska jag försöka vara lite mer precis. Samtidigt tackar jag för det förtroende som visas regeringen och vår roll och förhoppningarna och förväntningarna på vad regeringen kan spela för roll.

Här ansluter vi oss först och främst till en FN-ledd process. Den definierar bland annat vilka som utgöra opposition. Vilka är det som ska betraktas som terroristorganisationer? Hur ska förhandlingarna äga rum? Vi finns dessutom i ett EU-spår där vi försöker att verka via EU för att trycka på. Vi var så sent som förra veckan i London för att diskutera med alla dem som är angelägna om en lösning i Syrien och vill bidra ekonomiskt till att lösa krisen i Syrien.

Där diskuterade vi bland annat en sådan fråga som har att göra med flyktingströmmar och att hjälpa de länder som nu tar emot ett stort antal flyktingar. Där har till exempel Jordanien introducerat något som kallas för Jordan Compact. Det är helt enkelt ett sätt att försöka se lite mer långsiktigt på det och försöka få fram åtgärder som utbildning och jobb till dem som lever i stora flyktingläger. Det handlar om vara mer konstruktiva och mycket praktiska i hur vi ska kanalisera våra pengar och vårt stöd på ett effektivt sätt.

Där finns vi med i diskussionerna. Vi gör det genom våra utlandsmyndigheter, och så vidare. Det är så vi kan arbeta. Ett exempel är den militära insats som vi gör i Irak. Där kan vi också bilateralt bidra. Vi gör det också uttalat med vår Syrienstrategi med hur vi kan se att vi kan stödja både det politiska och det humanitära och det militära spåret.

Det står klart och tydligt i vår Syrienkrisstrategi att Sverige inte ska samarbeta med al-Asad-regimen. De svenska biståndsinsatserna kommer att genomföras av FN-organ och andra organisationer. De ansvarar också för att säkerställa att pengarna inte hamnar i orätta händer.

Al-Asad-regimen har huvudansvaret för konflikten i Syrien och har begått omfattande övergrepp mot civilbefolkningen. Därför är al-Asad en lika olämplig samarbetspartner för Sverige och EU som Daish är. Regimen har också främjat Daishs framväxt genom att i första hand angripa oppositionskontrollerade områden. Grupper som terroristlistats av FN eller EU som till exempel Daish, Hizbollahs väpnade gren och Jabhat al-Nusra bör inte ingå i förhandlingen om en politisk lösning på konflikten.

När det gäller skyddszoner för assyrier i al-Hasakah-provinsen håller jag med Robert Hannah om att det är hög tid att göra något för att säkra skyddet för civila inklusive assyrierna. Men frågan om inrättande av skyddszoner i Syrien bör hanteras av FN:s säkerhetsråd. Skyddszoner förutsätter att några länder aktivt tar ansvar för att patrullera och säkerställa dem. Annars är risken att det blir dödsfällor.

Att upprätthålla sådana skyddszoner när konfliktlinjerna på marken inte är tydligt definierade och dessutom som i Syrien i ständig förändring är mycket svårt. Erfarenheterna av skyddade zoner har inte varit så goda. Därför finns också en stor tveksamhet om man inte kan se till att ett antal länder och FN åtar sig skyddet fullt ut. Det är en fråga som vi ska fortsätta att diskutera för att se hur vi på bästa sätt kan säkerställa skyddet av civila i Syrien.

Anmestyrapporten tar vi på mycket stort allvar. Vi kommer att följa upp den med våra partner i koalitionen mot Daish.

Anf. 14 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Tack, ministern, för tillägget! Det råder enighet om samarbete med regimen. Det finns väl inte någon i Sveriges riksdag eller något parti som stöder samarbete med en brutal regim som den vi har i Syrien. Det råder inget tvivel om det.

Det jag var inne på tidigare var samtal för att försöka nå vapenvila. Det är trots allt vapenvila som kan möjliggöra humanitära transporter till de civila i områdena som är kontrollerade av regimtrupper. Det är trots allt en regim som trots sin brutalitet vill ha slut på kriget på grund av de konsekvenser och den misär kriget för med sig.

Jag menar att ministern kanske borde förtydliga regeringens hållning. Det ska självklart inte vara något samarbete. Det står vi alla för. Men man kan däremot kanske försöka nå någon form av samtal om vapenvila även med sådana grupper.

Ministern talade om den goda kontrollen på var våra biståndspengar hamnar. Jag har några exempel på hur svenska biståndspengar tidigare hamnat fel och hur de än i dag hamnar fel.

Genom Sida och svenska staten har svenska skattemedel hamnat hos två organisationer som är tydligt kopplade till gruppen Army of Conquest. Det är en grupp i Syrien som är influerad av al-Qaida och Muslimska brödraskapet som har tydliga salafistiska inriktningar. Det handlar om Islamic Relief och Syrian Recovery Trust Fund.

Det är medel som har nått grupper som inte på något sätt kan kallas särskilt humana. Army of Conquest innefattar bland annat al-Nusra, som även utrikesministern och svenska staten ser som en terroristorganisation. Svenska biståndsmedel har gått dit. Det är beklagligt. Det är jättebra om vi kan stötta människor som har problem. Men våra biståndspengar ska inte hamna hos terrorister. Det gör de i dag.

Jag var tidigare inne på någonting annat i mitt inlägg. Det handlade om förhandlingarna som just nu sker bland annat i FN. Sverige vill vara en aktiv del i, och det tycker jag är bra, att försöka få till förhandlingar som leder till fred. Problemet är att den person som representerar rebellerna i det här fallet heter Mohammed Alloush, och han är ledare för Army of Islam. Det är en salafistgrupp i Syrien som har tolkningar som stöttas av Saudiarabien. Den kan inte på något sätt anses stå för demokrati eller de

värderingar som västvärlden ser som självklara i ett demokratiskt och humanitärt land.

Dessutom har man fallit för Turkiets påtryckningar. Man stänger ute den allians jag talade om tidigare i norra Syrien, Syrian Democratic Forces, som står för de främsta demokratiska rörelserna. De har en tydlig extremvänsterprägel. Men det är trots allt de grupper i Syrien som på allvar kämpar för demokrati, ett sekulärt samhälle, självständighet och självstyre. Hur kan man falla för Turkiets påtryckningar att stänga ute dessa och samtidigt stödja att den som ska leda rebellernas förhandlingar är en brutal islamist?

Anf. 15 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Tack, utrikesministern för klargörandena! Jag ser fram emot att utrikesministern ska följa upp Amnestyrapporterna. Vad det kan leda till vet jag inte. Men jag tar det Amnesty säger och skriver där på största allvar.

Om utrikesministern åker till Erbil igen rekommenderar jag utrikesministern att besöka Café Eskilstuna. Det är en av de största kafékedjorna i Erbil, och den ägs av människor som har återvänt efter att ha varit flyktingar i Sverige.

Tyvärr är situationen sådan för Mellanösterns minoriteter att det knappt finns några kvar i Mellanöstern. Alla folk lider vid krig, men de som riskerar att utrotas är främst minoriteterna. Det är de som inte kan försvara sig själva. Det vi har sett i Mellanöstern de senaste decennierna är sektarism där man endast har kunnat hitta skydd hos sin egen grupp. Det gör att de grupper som är minst och svagast kommer att drabbas hårdast.

I sitt svar säger utrikesministern att det inte finns någon skillnad mellan folkmord och krigsförbrytelser. Jag håller inte med om det. Folkmord leder till att en befolkning utrotas och är också jus cogens.

Därför frågar jag utrikesministern: Är det inte skillnad i grad på brottet om det är ett folkmord jämfört med andra typer av krigsförbrytelser?

I mina ögon är folkmord jus cogens, och det som Isis gör mot yazidierna, assyrierna och andra folkgrupper är ett värre brott mot mänskligheten än vad krigsförbrytelser är.

När det gäller al-Hasakah måste man säkerställa att de grupper som finns där inte begår brott mot varandra. Det handlar om minoriteter, och al-Hasakah är en av de fredligaste krigsregionerna i Syrien.

Det finns två alternativ. Det ena är att upprätta en skyddszon. Jag hoppas att man tittar noga på om man ska göra det eller inte och om det är värt det eller inte.

Låt mig göra en jämförelse. Sedan Isis invasion av Irak har en tredjedel av den assyriska befolkningen lämnat Irak. Man skyddar dem inte, de känner ingen trygghet och de väljer att lämna området. Den absolut äldsta syrisk-ortodoxa kyrkan, den som Koranen skriver om, uppger att man endast har 15 000 medlemmar kvar i landet. Det var över en halv miljon för tio år sedan. Det är en etnisk resning och ett folkmord som har skett.

Det andra alternativet är självförsvar, det vill säga att ge dem vapen så att de kan skydda sig själva.

Om man inte kan arbeta med skyddszoner, vad kan man annars göra? Kan det inrättas självförsvarsstyrkor? Vad kan man göra för att säkerställa

att de grupperingar som finns i de områden där minoriteterna finns inte strider mot varandra? Jag tror att det är av yttersta vikt.

Jag förstår att Sverige inte kan göra allt, och Sverige gör otroligt mycket när det kommer till humanitärt bistånd. Här har utrikesministern mitt fulla stöd. Men jag tror också att om det är någonstans där Sverige kan påverka är det i de regioner där det finns minoriteter och många som lyssnar. Café Eskilstuna finns i irakiska Kurdistan av en anledning. Det finns starka kopplingar. Samma sak gäller YPG-styrkorna där det finns väldigt starka kopplingar till Sverige. Här kan utrikesministern göra riktig skillnad.

Jag skulle vilja höra lite kommentarer på det.

Anf. 16 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Jag förstår inte Sverigedemokraternas resonemang om att det inte är den FN-orienterade processen under Staffan de Mistura som ska försöka komma i mål med någon sorts vapenvila, utan det ska Sverige göra på egen hand.

Sverige har inte den geopolitiska tyngden att få dessa parter att teckna firma för fred. Om inte FN har klarat det, varför skulle vi göra det?

Dessutom vet vi att det inte finns något intresse från den syriska regimen att ha samtal, av den enkla anledningen att man har överhanden i kriget. Vidare är de som är emot regeringen i Syrien så oeniga att det inte finns någon som kan teckna firma och leverera fred. Därför är samtalsvägen och Genève-samtalen förmodligen inte särskilt fruktsamma, även om de givetvis måste provas.

Fru talman! Min uppfattning är därför att man ska titta mycket mer på vad man kan göra i konkret handling, och det finns två saker som Sverige skulle kunna göra nu.

Det första är, för att anknyta till mitt tidigare inlägg och en artikel jag skrev i Dagens Nyheter för ett år sedan, att vi måste titta på hur flyktinglägren kan organiseras och demokratiseras, för dessa flyktingläger är permanenta, inte temporära. Vi måste börja titta på hur beslutsfattandet sker i lägren, hur utbildningen ser ut, hur det är med kvinnors och barns rättigheter, hur det är med entreprenörskap och så vidare. Dessa läger utvecklas till städer, och det måste finnas en tanke för hur den processen ska kunna ske.

Det andra är att vi när vi nu tar emot fler kvotflyktingar bör titta på om det går att specifikt välja ut just hotade minoriteter, till exempel flickor som befrias från Islamiska statens slaveri, och ge dem kvotstatus i Sverige.

Anf. 17 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Jag vill också understryka vikten av att följa upp Amnestys rapport från oktober 2015. Den är allvarlig och viktig. Den pekar på att det finns stora problem i detta område och att det sker oacceptabla övergrepp på de mänskliga rättigheterna. Därför är det glädjande att utrikesministern poängterade att hon kommer att följa upp denna rapport.

Vi ser att de stridande parterna i konflikten gör sig skyldiga till människorättskränkningar. Då är det viktigt att Sverige är en tydlig röst som säger att det är oacceptabelt att kränka de mänskliga rättigheterna. Vi måste säga detta tydligt till alla parter i konflikten och fortsätta att stå upp för de

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

svaga grupper som finns i området: assyrier/syrianer, kurder, kurdiska yazidier med flera. Vi ska peka ut dem som begår brott och säga att det inte är okej.

Det är viktigt att Sverige har en fortsatt dialog med det demokratiska självstyret som finns i Rojava. En dialog mellan Sverige och Rojava är viktig.

Det är också viktigt att få konstaterat att det pågår ett samtal med bland annat Assyriska Riksförbundet i Sverige.

Man måste fortsätta att samarbeta med dessa grupper för att utveckla ett demokratiskt område och ett framtida demokratiskt Syrien.

Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar för inläggen.

Det är mycket viktigt att vi noga granskar hur bistandsmedel används och, så gott det låter sig göras, alltid ser till att de inte hamnar i orätta händer eller går till orätta ändamål.

Just nu har vi en FN-ledd process, och den ger vi stöd till för att hitta en fredlig lösning på konflikten i Syrien. Vi bidrar också på många olika sätt bilateralt i våra kontakter med de länder som tar emot många flyktingar, till exempel Jordanien. Vi jobbar förstås också via EU för att hitta vägar framåt. Det är en mycket allvarlig situation och en mänsklig tragedi, både i al-Hasakah-provinsen och i andra delar av Syrien. Människor utsätts för ett lidande som är svårt för oss att fullt ut förstå. Därför måste denna konflikt få ett slut.

Precis som det har påpekats av flera av er är det viktigt att vi ständigt uppdaterar våra kunskaper och kommer med fler goda idéer. Jag tar gärna upp det som Fredrik Malm nämnde. Det är förstås viktigt hur vi hanterar flyktinglägren, och alla goda förslag är välkomna.

Dessutom är det något som jag själv har jobbat med i och med att jag har suttit i en högnivåpanel som FN har tillsatt om hur humanitär assistans ska utformas framöver. Där handlade viktiga förslag om att inte låta ungdomar bli utan skolgång, att se till kvinnors behov speciellt, att skapa jobb-möjligheter och så vidare. Jag tror att det blir ett tema på det humanitära toppmötet under våren.

Jag kommer att granska alla sådana här förslag med stort intresse och tror att vi kommer att behöva konkreta förslag till hur vi förbättrar situationen på marken.

Dessutom har vi tillsatt en ambassadör speciellt för att följa situationen i Syrien. Det betyder att vi känner oss uppdaterade. Vi har någon att skicka ut i världen för att se till att vi kommer fram med förslag som kan vara riktigt effektiva.

Fredlig samexistens är den väg framåt som vi måste eftersträva. Därför är den här politiska processen avgörande, både för att upprätthålla lag och ordning och för att erbjuda skydd för såväl assyrier och syrianer som resten av befolkningen. Vi gör allt vi kan för att stödja den politiska processen.

Nu är det så att olika befolkningsgruppers självbestämmande är en fråga som beslutas av Syriens befolkning. Därför är det en fråga som kommer att bli föremål för diskussion. Vi verkar fortsatt för att samtliga delar av det syriska samhället ska inkluderas i den politiska processen.

Jag tycker att det allra viktigaste, oberoende av vilken benämning vi ger det lidande som människor drabbas av och som inte minst minoriteter

utsätts för, är vad vi gör för att förhindra det och vad vi gör för att stötta och hjälpa de människor som är utsatta för förföljelse, dödande och lidande. Det är det som vi bör inrikta oss på.

Och jag åker förstås gärna till Café Eskilstuna nästa gång. Vi har ju upptäckt att det svenska inflytandet är så stort att ministrar pratar flytande svenska när vi kommer dit. Det betyder förstås väldigt mycket att ha de här kontakterna och innebär att vi kan ha en mycket öppen och ärlig dialog.

Anf. 19 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Till Fredrik Malm: Sverige ska naturligtvis inte på egen hand sköta förhandlingarna, utan det ska ske genom FN. Men Sverige borde vara en aktiv part i att trycka på FN så att även de grupper som kämpar för självstyre och demokrati i norra Syrien ska få bli en del av fredsförhandlingarna. I dag utestängs de, vilket Fredrik Malm är väl medveten om. Det är dessutom grupper som i dag skyddar extremt många, bland annat kristna människor som har flytt kriget i olika delar av landet och som i övrigt trakasseras av både islamister och regimen.

Särskilt i en tid då Sverige kandiderar till att bli en del av FN:s säkerhetsråd kan det vara viktigt att visa varför vi faktiskt är värdiga den platsen. Därför tycker jag att regeringen och ministern kanske skulle ha ansträngt sig lite mer för att inkludera de här grupperna.

Fru talman! Sedan har jag en fråga till ministern. Det handlar igen om biståndet. Jag förstår att även ministern tycker att bistånd ska hamna hos rätt personer och i rätt organisationer och att det inte ska gå till terrorister. Det borde vara en självklarhet. Det är just därför som jag tycker att det är lite märkligt att regeringen i dag faktiskt skänker pengar till organisationer som uppenbarligen har gett pengar till organisationer som al-Nusra. Är det ministrarnas uppfattning att det är okej att Sida eller regeringen ser till att biståndsmedel, svenska skattemedel, går till organisationer som Islamic Relief eller Syria Recovery Trust Fund?

Anf. 20 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Det brukar sägas att motsatsen till kärlek inte är hat utan likgiltighet, och det är ungefär så jag ser på Svenska kyrkans arbete de senaste 20 åren med att hjälpa de utsatta kristna minoriteterna i Mellanöstern.

Jag tror, fru talman, att så länge omvärlden inte ger minoriteterna en lösning eller skydd eller ser dem kommer de tvingas att vända sig inåt. De kommer då att tvingas att välja mellan en diktator och döden.

Jag vet att en stor del av minoriteterna i Syrien stöder Asad, och det finns en anledning till det. De vill inte ha radikal islamism. De vill inte utsättas för döden. De vill kunna stanna kvar där de finns. Och det är omvärldens plikt att faktiskt kunna erbjuda ett alternativ för de här personerna, för de här grupperna. Görs ingenting är jag helt övertygad om att de här minoriteterna kommer att vara utrotade.

Tidigare fanns det judar i Irak och i Syrien. Var finns de i dag? De är utrotade; de finns inte kvar. Tidigare fanns det 200 000 mandéer i Irak. Var finns de i dag? De är utrotade, därför att världen inte såg dem. Världen ville inte skydda dem.

Frågan är då vad man kan göra för att skydda de här grupperna eller för att se till att se dem. Det finns två alternativ. Det ena är självförsvar,

att hjälpa dem till självförsvar och se till att de har det. Om det inkluderar vapen eller något annat vet jag inte, men någonting måste göras i det perspektivet. Det andra alternativet är att upprätta en skyddszon. Det är ungefär de två alternativ som omvärlden har om man vill se ett Mellanöstern där det finns minoriteter, en etnisk diversifiering och olika folkslag och grupperingar.

Det är helt avgörande att omvärlden ser att de här minoriteterna behöver ett stöd och behöver bli sedda. Man kan bara se på utvecklingen i Irak. Syrierna vill inte ha ett Irak. Assyrierna i Syrien vill inte leva som assyrierna i Irak gjorde, för de finns knappt kvar. De är utrotade, etniskt rensade. I mina ögon är det ett folkmord.

Jag uppmanar verkligen utrikesministern att arbeta för just minoriteternas situation.

Anf. 21 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Tack så mycket för en viktig debatt! Och tack igen för insiktsfulla och kloka inlägg med goda förslag! Det är lätt att hålla med, men det är också svårt att se hur det enkelt låter sig göras i dagsläget. Det vi alla vill är förstås att få en varaktig fred och att arbeta för fred. Då måste vi också rusta för fred, därför att konflikten i Syrien är en mänsklig tragedi som måste få ett slut.

Nu har mer än 250 000 människor dödats, och över 11 miljoner syrier befinner sig på flykt. Alla Syriens befolkningsgrupper drabbas just nu, men minoriteterna är förstås särskilt utsatta, precis som Robert Hannah väldigt klokt säger.

Jag tycker inte att man kan utesluta lösningar som skyddszoner. Jag har bara försökt påpeka att det kräver att det verkligen blir en skyddszon. Jag tror att alla de här åtgärderna kommer att behöva diskuteras i de olika sammanhang inom vilka vi verkar för freden. Att skicka mer vapen tror jag inte är en lösning på konflikten. Men vi måste göra mycket mer för att skydda minoriteterna i Syrien. Det kan jag bara hålla med om.

FN-processen måste fortsätta, och vi hoppas förstås att samtalen kan återupptas i slutet av den här månaden. Nu måste vi också sätta press på den syriska regimen och på Ryssland att uppfylla de humanitära krav som säkerhetsrådet har ställt och framför allt att vidta förtroendeskapande åtgärder och inte bidra till att situationen blir ännu värre i Aleppo eller på andra håll i Syrien.

Tack så mycket för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellationerna 2015/16:324, 333, 384 och 390 om situationen i Turkiet

Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Ärade ledamöter! Amineh Kakabaveh, Hans Linde, Desirée Pethrus och Fredrik Malm har frågat mig om åtgärder kring den pågående politiska situationen i Turkiet. Amineh Kakabaveh har också frågat om listningen av PKK som terroristorganisation, Hans Linde om det

finansiella stödet till Turkiet med anledning av migrationssamarbetet och Desirée Pethrus om närvaron av oberoende observatörer i landet. Jag väljer att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

Jag känner stor oro över utvecklingen i Turkiet, därför att den har gått i negativ riktning när det gäller rättsstat och mänskliga fri- och rättigheter, särskilt yttrande- och pressfriheten. Angreppen mot journalister och partilokaler är särskilt allvarliga, vilket jag också tidigare fördömt.

Det är djupt oroande att stridigheterna mellan den turkiska regeringen och PKK fortsätter. Tendensen är att motsättningarna tilltar i intensitet och omfattning. Konfrontationen sker i stor utsträckning i städer i sydöstra Turkiet, inte sällan med undantagstillstånd som följd, vilket innebär att civila drabbas hårt. Såväl lokala och nationella som internationella organisationer bevakar utvecklingen och reser i sydöstra Turkiet. Oberoende observatörer behöver landet i fråga däremot samtycka till.

Samtidigt är det viktigt att framhålla att vi inom EU aldrig kan acceptera terrorism. Som en del i EU:s terrorismbekämpning listas sådana organisationer som vid listningstillfället ägnat sig åt terroristhandlingar. Listningarna ska grunda sig på exakta uppgifter eller fakta som visar att ett beslut har fattats av en behörig myndighet beträffande de personer, grupper eller enheter som avses i fråga om en terroristhandling, och de ses över regelbundet. Vid senaste översynen beslöt EU:s ministerråd att det fanns anledning att behålla PKK på denna lista. Sverige driver i detta sammanhang en tydlig rättssäkerhetslinje.

Konflikten har fundamentala konsekvenser för den politiska utvecklingen i Turkiet i stort, för möjligheterna att nå en lösning av Syrienkonflikten och bekämpa Daish. Den har även återverkningar på EU:s och Turkiets långsiktiga ambition att utveckla sitt samarbete och tillsammans hantera gemensamma utmaningar.

Det är avgörande att fredsprocessen snarast återupptas. Det krävs ett eldupphör och att den turkiska regeringen initierar en genomgripande förhandlings- och reformprocess.

Sveriges främsta möjlighet att ha inflytande på utvecklingen i Turkiet går genom landets EU-närmande. Regeringen är fortsatt en stark företrädare för Turkiets EU-process som det viktigaste verktyget att förmå Turkiet att återgå till en reformagenda. Ett utvecklat samarbete mellan EU och Turkiet ger EU ökade möjligheter att ställa krav och påverka utvecklingen i Turkiet i positiv riktning.

Regeringen betonar att detta samarbete även fortsatt måste vara värdebaserat och bygga på EU-anslutningsprocessen, som innehåller tydliga kriterier och villkor på centrala områden som rättsstat, demokrati och mänskliga rättigheter.

Toppmötet mellan EU och Turkiet i fjol bekräftade det fördjupade samarbetet, med huvudfokus på migrationsområdet. EU:s beslutade finansiella stöd för att förbättra levnadsvillkor för och integration av de syriska flyktingarna i Turkiet är en del i en bred överenskommelse som innehåller åtaganden från båda parter med grund i den gemensamma handlingsplanen om migration. Det är nu centralt att EU fortsätter leverera på våra åtaganden för att kunna sätta press på och stödja Turkiet i att leva upp till sina förpliktelser.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

Överenskommelsen om fördjupat samarbete innefattar även förnyade ansträngningar kring Turkiets EU-anslutningsprocess samt utvidgade möjligheter till utrikespolitisk dialog kring utmaningarna i Turkiets närområde. Dessa har också kopplingar till Turkiets överväganden i förhållande till kurdiska grupperingar inom och utanför Turkiet. Om inte fredsprocessen återupptas och hanteras blir det svårt att framgångsrikt och långsiktigt utveckla samarbetet mellan EU och Turkiet. Jag utgår från att den turkiska regeringen är väl medveten om detta.

Sverige har en viktig roll genom våra goda kontakter både med den turkiska regeringen och med delar av oppositionen. Regeringen ämnar fortsätta att utveckla vår bilaterala relation med den turkiska regeringen, vår dialog med HDP och den övriga kurdiska oppositionen samt med andra relevanta politiska krafter i Turkiet. Sverige samarbetar och stöder också det civila samhället som verkar för en demokratisk utveckling, där också rättigheterna för olika befolkningsgrupper, inklusive den kurdiska, ingår som en viktig del. Det är min avsikt att fördjupa dessa bilaterala kontakter under det kommande året.

Anf. 23 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Jag skulle vilja tacka utrikesminister Margot Wallström för svaret. Det är positivt att utrikesministern i svaret fördömer Turkiets brott mot de civila. Dessvärre måste jag säga att det inte räcker med att markera i en skrivelse. Just nu, när vi står här, begås brott mot mänskliga rättigheter i de kurdiska delarna. Det är viktigt att nämna också Kurdistan och Turkiet och inte bara de sydöstra delarna. Det vill Turkiet självt göra, men vi i Sveriges riksdag ska inte bara nämna sydöstra Turkiet. Det här handlar om de kurdiska delarna, och brottet begås mot kurderna.

Vi vet varför detta krig har återupptagits; det sker på grund av att Turkiet inte respekterar ett demokratiskt valt parti som HDP – ett prokurdiskt parti. Det är Turkiet som begår brott. Det hände nu senast i söndags i staden Cizre, där 60 personer som hade tagit skydd i en källare mördades brutalt av den turkiska milisen. Mer än 40 procent av de kurdiska städerna har nu varit belägrade i över sex veckor. Det råder brist på vatten och medicin. Bagerierna har inte ens bröd till de civila. Fler än 200 000 människor är på flykt i sitt eget land, Kurdistan och Turkiet. Det är allvarligt.

Det är bra med bilaterala samtal och dialog med Turkiet. Dessvärre har saker skett i decennier både i Turkiet och andra länder. Vad har man då gjort? Jo, Erdoğan har stärkt sin position och blivit en av de totalitära islamistiska presidenterna i modern tid med AKP som regeringsparti i spetsen.

Hur kan freden återupptas om den ena parten kallas för terrorist? EU vill inte tala med terroristgrupper. Turkiet vill inte heller. Vad gör vi då? Den enda vägen till fred nu är att man lyfter bort terrorstämpeln från PKK. Ingen vill tala med en terrorgrupp. Ingen vill tala med den andra parten, som är kurderna. Vare sig vi vill eller inte är PKK en folklig rörelse i kurdernas ögon i Turkiet. Det är inte vi som fattar beslut åt kurderna; det gör de själva.

Organisationen blev stämplad för många år sedan, och dess ledare har suttit i fängelse i 15 år. Men staten bedriver dagligen terror mot sitt eget folk, mot kurderna, mot journalisterna och mot andra fredliga människor. 1 200 lärare, akademiker och professorer från nästan 90 universitet har

skrivit under ett upprop och sagt: Vi vill inte vara en del av det här. Låt inte Erdoğan tala i vårt namn! Bara för att de nämner kurderna kommer de nu att ställas inför rätta eller uppmanas att göra det av Turkiet.

Turkiet har gjort klart och tydligt, senast i förra veckan, att man inte vill att kurderna i Syrien ska få något självstyre eller någon möjlighet att andas fred. Erdoğan hotar med att gå in i Syrien. Detta berör flyktinguppgörelsen med EU, och där blundar tyvärr både Sverige och resten av EU för den oroande utvecklingen i Turkiet. Det här måste stoppas.

Jag skulle vilja ställa samma fråga som jag redan har ställt: Vad har Sverige för planer för att helt enkelt återuppta en fredsprocess mellan de två parterna, om detta är möjligt när den ena parten är terroriststämplad?

Anf. 24 HANS LINDE (V):

Fru talman! Också jag vill börja med att tacka utrikesministern för svaret. Vi måste konstatera att under flera år har utvecklingen i Turkiet ensidigt och entydigt gått åt fel håll. President Erdoğan har blivit alltmer auktoritär, utrymmet för opposition har kraftigt minskat och alla som uppfattas som motståndare för utveckling har utsatts för hård repression oavsett om det handlar om kurder, miljöaktivister i Istanbul, fackföreningsaktiva, oberoende journalister eller frispråkiga akademiker.

Samtidigt såg vi i parlamentsvalet i juli att det finns ett växande folkligt missnöje i Turkiet med Erdoğans styre. Många människor i Turkiet vill ha en annan utveckling. Vi kunde för första gången sedan 2002 se hur det styrande AK-partiet förlorade sin majoritet i parlamentet. Vi kunde se hur vänsterpartiet HDP klarade 10-procentsspärren, med ett tydligt budskap om ett annat Turkiet. Det handlar om fred i östra Turkiet och norra Kurdistan, men det är också ett budskap om social rättvisa, jämställdhet, hållbar utveckling och hbtq-personers rättigheter.

Erdoğan och det styrande AK-partiet har besvarat valförlusten i somras och det växande folkliga missnöjet med att öka repressionen ännu mer och med attacker mot oppositionella röster. Man attackerade över 400 människor på HDP:s kontor. Tusentals oppositionella journalister och aktivister fängslades, och vi kunde se, i synnerhet i östra Turkiet och norra Kurdistan, hur våldet trappades upp i en rad städer med kurdisk befolkning.

Vi har sett hur våldet sedan har eskalerat steg för steg. Vi ser nu att man i flera städer har infört undantagstillstånd och utgångsförbud och förhindrat att invånarna får tillgång till vatten, el och hälsovård. I bland annat städerna Cizre, Silopi och Sur lever befolkningen sedan månader tillbaka under mycket svåra förhållanden. Amnesty International har slagit fast att de turkiska säkerhetsstyrkorna riskerar livet på 200 000 civila, och de har dömt ut Turkiets agerande som kollektiv bestraffning. Human Rights Watch rapporterade i december hur de turkiska säkerhetsstyrkorna förhindrat att de civila fick tillgång till hälsovård, och man krävde ett stopp för de turkiska säkerhetsstyrkornas övergreppskantade och oproportionerliga användning av våld.

Den 8 februari såg jag att utrikesminister Margot Wallström i en tweet uttryckte sin oro över våldet och fördömde övergrepp mot civila. I dag uttrycker utrikesministern igen sin oro över utvecklingen. Jag tycker att det är bra och positivt att tystnaden bryts, för det har varit tyst om situationen i Turkiet, i synnerhet om situationen i de östra delarna av landet. Det har varit tyst från EU:s ledning, från många av EU:s medlemsstater

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

och, måste jag nog tyvärr också säga, från den svenska regeringen de senaste månaderna.

Det som jag är förvånad över är att utrikesministern, vare sig i sin tweet eller i det svar vi får i dag, inte väljer att tydligt kritisera och ställa krav på den turkiska regeringen, de turkiska säkerhetsstyrkorna och president Erdoğan.

Vi måste konstatera att det inte är några osynliga händer som har skapat konflikten i östra Turkiet och norra Kurdistan. Det är inte osynliga händer som har drivit fram den här utvecklingen som utrikesministern är oroad över. De här omfattande övergreppen mot civila som vi ser och det upptrappade våldet är resultat av aktiva beslut och en medveten politik. Vi måste våga säga vem som ligger bakom detta. Vi måste börja nämna dem som bär huvudansvaret vid namn.

Utrikesministern har tidigare i den här kammaren inte tvekat att rikta uppmaningar till och ställa krav på olika regeringar och regimer. Det tycker jag har varit positivt, och därför vill jag fråga utrikesminister Margot Wallström: Vilka konkreta krav i detta akuta läge ställer Sveriges regering på president Erdoğan och hans regering?

Anf. 25 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret! Jag och utrikesministern träffas lite då och då i EU-nämnden, och då kommer Turkiet naturligtvis ofta upp. Jag tror inte att frågan finns med på dagordningen inför nästa utrikesministermöte, vilket jag tycker att den borde göra, eftersom hela situationen med flyktingkrisen är så aktuell.

Det är bra att vi är flera som har skrivit interpellationer rörande situationen i Turkiet. Vi är fyra interpellanter här i dag, och det visar att det finns ett starkt engagemang.

Min utgångspunkt har varit det ökade antal rapporter som vi får från människor inne i Turkiet som är oerhört oroliga för mediesituationen. Ytttrandefriheten hotas och journalister angrips och fängslas och så vidare, och detta sker i en stat som EU nu för en dialog med kring migration och som man ska ge pengar och resurser till.

Vi hade lite förhoppningar när den positiva trenden kom och den turkiska regeringen började samtala med PKK om en utveckling mot fred. Vi hade då förhoppningar om att få se en fredlig utveckling. Det vi nu ser är någonting som går i en helt annan riktning, och det är det som jag tar upp i min interpellation.

Utegångsförbuden gör att matbrist uppstår och många svälter, och det drabbar mycket hårt. Jag har fått uppgifter om att det är 58 officiella utgångsförbud i åtminstone sju olika städer och 19 distrikt. Utegångsförbuden pågår ofta 24 timmar om dagen, och det här drabbar 1,3 miljoner människor. Det är alltså ingen liten omfattning på det här, utan det är stora städer som Diyarbakır, Şırnak, Mardin och Hakkari som berörs.

Den turkiska regeringen trappar upp med mer militär närvaro, och det här är en oerhört allvarlig utveckling. Enligt uppgifter som jag har fått från HDP:s kartläggning har 300 civila dött. Tio av dem är offer för PKK:s krigföring. De är alltså också krigsförande i detta. 400 PKK-stridande har också dött.

Det här kan påverka Sverige ur ett säkerhetsperspektiv. Det kan påverka EU, då det händer i EU:s närhet. Det kan påverka flyktingströmmarna som kan komma att öka även från Turkiet. Jag tänker att Sverige då borde vara pådrivande – det här har jag tagit upp i min interpellation – för att upprätta en färdplan för förhandlingar om en varaktig fred i samråd med kurdiska grupper och för att oberoende nationella och internationella observatörer bör ges tillträde till regionen. Utrikesministern svarar att landet i fråga behöver samtycka till oberoende observatörer.

Vad tror utrikesministern krävs för att man ska samtycka, och finns det något tryck från Sverige och EU när det gäller detta?

Anf. 26 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Tack så mycket, utrikesministern, för svaret! När man tittar på bilder från de här städerna – Cizre och Diyarbakır Sur, alltså området innanför ringmuren i Diyarbakır, och flera andra städer – ser det ut som att det skulle kunna vara Homs 2012 eller 2013 eller Aleppo i år. Det är helt ofattbart att man i Turkiet, som ska vara kandidatland till Europeiska unionen, västallierat och en brygga mellan öst och väst, kör in pansarvagnar i städer för att med artilleri och kanoner beskjuta civila hus för att det där sitter kurdiska ungdomar med kalasjnikovar. Det är ingen som tycker att det finns någon poäng i att föra det kurdiska upproret in i städerna. Jag tycker inte det. Men det här svaret från den turkiska militären är fullständigt utom all proportion.

Om man har någon tanke i Turkiet på att försöka bygga det som vi kallar för Hearts and minds har man fullständigt misslyckats. Det har man gjort i hela regionen. Det finns väl inget annat land i hela Mellanöstern, förutom Syrien, som så fatalt har förstört sin egen soft power i Mellanöstern de senaste åren.

Det är mycket tråkigt att se det här. Jag som liberal skulle gärna i framtiden se Turkiet som EU-medlem om landet utvecklas till en demokrati. Det är klart. Men vi ser en utveckling som går i precis motsatt riktning. Jag tycker att Hans Linde illustrerade det bra med beskrivningarna från människorättsorganisationerna.

Det handlar inte bara om förtrycket mot kurderna, utan det handlar också om hur man agerar mot medierna. Man har en president i det här landet som är målsägande i hundratals rättsprocesser mot journalister. En av dem, Can Dündar, skrev på Dagens Nyheters kultursidor. Han är chefredaktör på Cumhuriyet, som är en av de större tidningarna i Turkiet, och ska få ett fängelsestraff på livstid plus 30 år för att ha avslöjat hur turkiska säkerhetsstyrkor levererar vapen till jihadister i Syrien. Målsägande är president Erdoğan. Det är alltså en president som försöker driva sin egen journalistkår in i livstids fängelse.

Då tycker jag, fru talman, att det är mycket märkligt med reaktionen från Europeiska unionens sida. Jag delar även här Vänsterpartiets synpunkt att det har varit alldeles för tyst. Framför allt är signalerna gentemot Ankara okonkreta. Vad man bör säga till Ankara är egentligen fem saker.

För det första: Ni måste återuppta fredsprocessen. För det andra: Ni måste acceptera demokratiska principer. Man sätter inte journalister i fängelse, man stänger inte tidningar och man ger inte människor som under-tecknar ett upprop fängelsestraff på tiotals år. För det tredje: Det krävs en demokratisk konstitution som är till för Turkiets medborgare och inte för

att den turkiska staten ska skydda sig själv gentemot sina medborgare. För det fjärde: Det krävs att Turkiet slutar köpa olja av Isis. För det femte: Det krävs att Turkiet slutar stödja jihadister i Syrien.

Det här är ganska rimliga krav, men de förs inte fram tydligt. De förs inte fram för att Europa är blockerat av flyktingkrisen. Det är beklämmande, och jag önskar verkligen att den svenska regeringen kan tala tydligare och också föra in de här sakerna i samtalen med Turkiet. Annars blir det här bara ett simpelt köpslående för att Turkiet ska stänga sina gränser.

Anf. 27 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka alla interpellanter för de interpellationer som ni har skrivit. Jag vill också tacka utrikesministern för svaret.

Interpellanterna har nämnt situationen i Turkiet. Sedan valet i juni har våldet i Turkiet eskalerat efter det att regeringspartiet AKP förlorade stort. Sedermera tvingades AKP att inleda en typ av konflikt som innebar att presidenten – även om han inte är partiledare för AKP uppfattas han som det – tvingade fram ett nyval som ägde rum i november.

Bland annat Diyarbakır, eller Amed, Cizre och Silopi i distriktet Sur är några av de städer som har varit belagda med utgångsförbud, vilket har lett till att civilbefolkningen har varit utan fundamentala förnödenheter såsom mat och vatten.

Vi har också sett bilder på skadade som har hindrats från att söka nödvändig sjukvård och anhöriga som har tvingats att förvara sina döda i fryssboxar – detta som en följd av utgångsförbudet.

I söndags var det 60 människor som hade flytt de pågående striderna, gömt sig och sökt skydd i en källarlokal där de mördades brutalt. Enligt uppgifter som jag fick i går handlade det om över hundra personer. Antalet 60 stämmer inte riktigt.

Turkiska medier var snabbt ute och sa att det handlade om att 60 terrorister hade mördats. Att 60 terrorister gömmer sig i en källarlokal och bedriver en väpnad kamp är inte logiskt. Så funkar det inte riktigt.

Lokala uppgifter bekräftar att det handlar om flera hundra människor som är mördade. De tvingades ned i källarlokalen där det detonerade två bomber som var riktade mot ett hyreshus. Bilderna visar också hänsynslösheten och att grymheten inte har några gränser.

Jag vill också tacka utrikesministern för ministerns uttalande i måndags då hon fördömde våldet mot de civila.

Vi vet att Turkiet har kritiserats flera gånger för sina inhumana övergrepp. FN:s kommissionärer har krävt en utredning av militärens offensiv och övervåld i Kurdistan. Därför tycker jag att det är viktigt att Vänsterpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna och Socialdemokraterna är överens om att fördöma det som sker.

Vi måste också fortsätta att driva kravet på Turkiet för att lösa kurdfrågan med politiska och fredliga medel. Fredrik Malm nämnde några, och också vi socialdemokrater uppmanar parterna att återgå till fredssamtalen och att fredsprocessen måste återupptas.

För att kurdfrågan ska kunna få en möjlig lösning i framtiden är det viktigt att fortsätta att ställa krav på Turkiet. Jag återkommer till dessa i mitt nästa anförande.

Anf. 28 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Ärade ledamöter! Först och främst vill jag som alla andra här uttrycka min sympati för och medkänsla med lokalbefolkningen i sydöstra Turkiet. Befolkningen där är hårt drabbad av utgångsförbud och stridigheter, inte minst i staden Cizre som Hans Linde, Amineh Kaka-baveh, Désirée Pethrus och Fredrik Malm lyfte fram i sina inlägg. Vi beklagar de många civila dödsoffren. Det är djupt oroande att stridigheterna mellan den turkiska regeringen och PKK intensifieras.

Det upptrappade våldet försvårar inte bara möjligheterna att få till stånd fred och utveckling i Turkiet, utan det riskerar också att ytterligare försämra situationen i hela regionen. Det gäller inte minst möjligheten att få till stånd en politisk lösning på inbördeskriget i Syrien.

Under de gångna månaderna har det rapporterats om flera allvarliga sammandrabbningar med civila dödsoffer som följd. Förra veckan uppmärksammade FN:s kommissionär för mänskliga rättigheter en händelse i Cizre där till synes obeväpnade människor med vita flaggor sköts till döds av turkiska säkerhetsstyrkor. Det är djup oroande, och det måste upphöra.

Terrorism i alla dess former måste fördömas. Turkiet har förstås rätt att försvara sig, men det måste ske i enlighet med Turkiets internationella förpliktelser och åtaganden. Insatserna måste ske med proportionalitet och med säkerställande av att civila skyddas. Beskjutning av civila är inte acceptabelt och måste i varje enskilt fall utredas och de ansvariga måste ställas till svars. Jag uppmanar Turkiet att bringa klarhet i den här typen av händelser.

Jag har sagt det tidigare och säger det igen att det enda sättet att få ett slut på våldet och lösa problemen i Turkiet är ju att återuppta fredsprocessen. I höstas tog jag på UD här i Stockholm emot Selahattin Demirtas, ordförande för HDP. Det var ett starkt och väldigt viktigt möte.

Under mötet uttryckte jag djup oro över det upptrappade våldet i landet. Jag uppmanade också HDP att fortsatt stödja freden. Samma budskap ger jag i mina kontakter med min turkiska utrikesministerkollega, senast när vi möttes i december i Bryssel.

Både regeringen och PKK måste lägga ned sina vapen för att bana väg för fredsavtal, och den turkiska regeringen måste initiera förhandlingar. Detta är centralt för Turkiets fortsatta demokratisering och det har också bäring på landets EU-närmande. Det som sker där är avgörande för hela regionens stabilitet. Därför har landets alla politiska aktörer ett stort ansvar för att sluta upp bakom en politik som bryter våldsspiralen och polariseringen.

Å Sveriges vägnar manar jag – och jag vet att EU också gör det i alla sammanhang – till krafttag. Den senaste tidens tilltagande våldsdåd mot politiskt engagerade medborgare, akademiker, journalister och partilokaler upphör.

Inskränkningar i yttrandefriheten och i minoritetsrättigheterna är oacceptabla och inte förenliga med de krav som följer av ett närmande till EU.

Ingen behöver tvivla på Sveriges hållning. Vi står upp för fred, demokrati och mänskliga rättigheter. Jag har mött uppskattning och respekt för Sveriges tydliga röst både från den turkiska regeringen och från HDP här i Sverige.

Prot. 2015/16:66

11 februari

Svar på
interpellationer

När det gäller detta med observatör vill jag bara säga att man gott kan diskutera en sådan sak. Men just nu pågår det en EU-process, och det finns en närvaro som det är viktigt att använda på bästa sätt. Ska man ha internationella observatörer, då krävs det ett samarbete också från Turkiets sida. Men jag tycker att man behöver många verktyg i sin verktygslåda, och jag har ingenting emot att ha detta i verktygslådan.

Anf. 29 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Tack, Margot Wallström, för ditt engagemang och dina ord! Det är väldigt viktigt att Sverige inte gömmer sig bakom vad EU säger och tycker. Sveriges självständiga utrikespolitik är viktig för att ge röst åt kurderna. Det finns tusentals kurder i Sverige, miljontals runt om i Europa och miljontals i Kurdistan.

Jag läser noga alla kurdiska tidningar och följer tv, och de förväntar sig att Sverige, Margot, har en egen röst. Du är också speciell för kurderna och kvinnorna. Det är de kurdiska kvinnorna som lider. I Kobane och Rojava är det kurdiska kvinnor som med stöd från PKK kämpar mot Daish.

Häromdagen sa Erdoğan att man inte kommer att tillåta samma misstag som 2003 i Kurdistan. Vem är Erdoğan egentligen? Han frågar USA vem som är deras partner, vi eller kurderna?

Senast i går träffade Irans utrikesminister företrädare för Turkiet. Då sas det att om kurderna får alldeles för mycket makt kommer det att bli oro i regionen. Man ska göra som i Iran, att kurderna ska få sina mänskliga rättigheter. Tyvärr har kurderna blivit en bricka i andra staters cyniska maktspel. Både i Europa och inom de regionala makterna har man spelat dem mot varandra.

Varje dag, varje sekund, trampar dessa regimer på kurdernas mänskliga rättigheter. Därför måste vi för Sveriges del göra väldigt tydligt vad det är för regimer man har att göra med. Erdoğan spelar ett maktspel i Turkiet. USA åker dit. Sverige för samtal, liksom EU. Turkiet passar på i ett sådant här läge, när det är kris och flyktingar har vänt sig till Europa.

Det kommer tyvärr inte att bli bättre genom att man ger miljarder av våra gemensamma tillgångar från Sverige och EU till Erdoğan. Vad har han gjort hittills? Jo, han har bombat kurderna och stött Daish. Det vet vi. Can Dündar är en av de journalister som har avslöjat det, och han ska få livstids fängelse, som Fredrik berättade. Det är helt absurt.

Det är också helt absurt att 32 unga socialister mördats i staden Suruç, liksom 103 fredliga demonstranter i Ankara. Jihadisterna har inte åtagit sig dåden. Vem var det då som gjorde det, om det inte var statsterrorism av Turkiet? Fortfarande finns det inte någon organisation som har sagt att det är den som har gjort det. Man måste ställa de här frågorna. Vad håller Turkiet på med? Det behövs en stark röst från Margot och Sverige inom EU och FN för att stoppa det här och inte ge Erdoğan mer makt, för det som han och Turkiet ägnar sig åt är tyvärr ett maktspel och inte en dialog. Därför uppmanar jag alla partier, USA, Sverige och FN att göra något konkret.

Anf. 30 HANS LINDE (V):

Fru talman! För ett par veckor sedan fick jag på mejlen en lista från HDP över civila dödsoffer sedan i juli. På den listan fanns det då 283 namn. Sedan dess har den växt ytterligare. De flesta av de personer som stod på listan hade skjutits ihjäl av de turkiska säkerhetsstyrkorna. Men det

ska också nämnas att 10 personer av de 283 hade dödats av PKK. Det är viktigt att understryka att det finns flera punkter där man med rätta ska kritisera PKK och deras agerande. Men man kan inte använda PKK för att ursäktas Erdoğan's övergrepp.

Ansvar för den turkiska regimen's övergrepp vilar bara på den turkiska regeringen. Det är president Erdoğan som är ytterst ansvarig för de övergrepp som de turkiska säkerhetsstyrkorna nu begår. Det är president Erdoğan som är ytterst ansvarig för att människor runt om i Turkiet nu fängslas på godtyckliga grunder och på politiska grunder. Det innebär också att det är just på president Erdoğan som vi måste ställa kraven om att våldet och de politiska och godtyckliga arresteringarna ska upphöra. Det är det jag skulle önska från Margot Wallström – att man talar klarspråk om president Erdoğan och hans regering, för det är som sagt inga osynliga händer som har skapat den här utvecklingen.

Jag skulle vilja nämna några av de personer som stod på listan jag fick över döda civila i Turkiet. Där fanns sjuåringen Baran Çağlı från Cizre. Där fanns den 70-åriga kvinnan Hayriye Hüdaverdi från Silvan. Där fanns den 81-åriga Yusuf Aybi från Silopi. Där fanns också den tre månader gamla flickan Miray İnce, som dog efter att den turkiska armén hade beskjutit hennes hem med artilleri. Det är de här människorna, de här spädbarnen, kvinnorna och åldringarna, som den turkiska staten nu kallar för terrorister och hot mot rikets säkerhet. Vi måste se att det är de som drabbas och blir offer för detta våld.

Som tidigare sagts i den här diskussionen blev listan över civila döds-offer än längre i söndags. Då massakrerades över 60 män, kvinnor och barn i sydöstra Turkiet, det vill säga norra Kurdistan. Det här var inte någon oväntad situation. Amnesty International hade varnat i förväg för att människor stängdes in i källare i de här områdena och inte hade någon möjlighet att fly undan striderna. Det finns nu uppgifter om att Turkiet har använt kemiska vapen i den här attacken. Trots det kvalar denna händelse inte in på dagordningen när EU:s utrikesministrar ska träffas om ett par dagar. Jag måste säga att jag tycker att det är märkligt och sorgligt. När dessa övergrepp har skett och så många människor dödas de senaste dagarna i ett land som aspirerar på att bli medlem i EU kvalar det inte ens in på utrikesrådets dagordning. Jag är förvånad. Jag skulle önska att Sverige drev på för att frågan kom upp och diskuterades där.

Regeringen och Margot Wallström har många gånger upprepat att EU i sitt förhållande till grannskapet ska utgå från en mer-för-mer-princip: Mer demokratiska framsteg ska ge mer samarbete med EU. Men det vi ser i fallet Turkiet är det rakt motsatta: mer för mindre. Trots att utvecklingen konsekvent gått bakåt i Turkiet i flera år beslutade EU i november att fler kapitel ska öppnas i Turkiets medlemskapsförhandlingar med EU, att EU och Turkiet ska ha två årliga toppmöten och att EU ska bistå Turkiet med 3 miljarder euro, varav de svenska skattebetalarna ska ställa upp med 700 miljoner kronor – samtidigt som de här övergreppen pågår. Gäller inte mer-för-mer-principen Turkiet? Det man skickar är ju en tydlig signal om att man är beredd att blunda för de övergrepp som begås i Turkiet, om att det för EU:s ledning finns andra intressen som är viktigare än att slå vakt om de mänskliga rättigheterna och de civilas situation i Turkiet.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 31 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Jag tackar ännu en gång utrikesministern för svaret.

Det är bra om utrikesministern försöker trycka på för att i alla fall få in oberoende observatörer, framför allt där utgångsförbud gäller, för att på något sätt försöka få till stånd en förändring. Kanske vet ingen exakt hur det ska gå till, men jag tror att vi på olika sätt på allvar måste försöka se till att det blir en förändring, för den situation som nu råder i de kurdiska områdena är totalt ohållbar.

Som sagt är det inte så att detta bara hotar kurder och de kurdiskdominerade områdena, utan det hotar hela Turkiet. Det hotar syriska flyktingar som behöver komma till trygga områden, och det hotar också Europas säkerhet. Det här är alltså oerhört viktigt. Jag vill verkligen betona ytterligare att EU måste driva på för att man ska återuppta fredsförhandlingarna mellan PKK och Turkiet och även driva på när det gäller utvecklingen för mänskliga rättigheter och demokrati.

Jag skulle vilja använda lite av tiden i mitt andra inlägg till något som även Hans Linde var inne på: stödet till Turkiet samt toppmötet mellan EU och Turkiet som ägde rum för inte så länge sedan. Vi har sagt att vi ska skicka 3 miljarder euro till Turkiet för att de ska ta sig an flyktingsituationen, varav 700 miljoner kronor tydligen ska komma från Sverige. Man ska också snabba på EU-anslutningen. Medierna säger att Turkiet har haft 8 miljarder dollar i flyktingkostnader. Det är ungefär 300 000 flyktingar som finns i olika läger som Turkiet har hand om och bekostar. Men de andra som finns ute i samhället, över 1 ½ miljon människor, får vad jag förstår inget ekonomiskt stöd utan får klara sig själva.

Turkiet har haft flyktingkostnader på ungefär 67 miljarder kronor hittills. För Sveriges del beräknar Migrationsverket att kostnaden i år kommer att vara 60 miljarder, och då har jag inte räknat in alla kostnader för kommunerna – kostnaderna för skola och alla andra omkostnader. Turkiet har 80 miljoner invånare, och Sverige har 10 miljoner invånare. Deras kostnader är i förhållande till de svenska kostnaderna nästan ingenting, känner man då. Vad är det vi egentligen skickar in pengar till när vi skickar dem till Turkiet? Sker det av välvilja? Vad anser utrikesministern att vi ska få för de här pengarna? Om det är så att vi skickar pengar dit och de inte kommer flyktingar till del direkt är det allvarligt. Om vi inte kommer att se en demokratiseringsprocess i Turkiet utan det eskalerar och går i helt fel riktning har vi inte heller uppnått någonting. Men 700 miljoner kronor från svenska skattebetalare ska gå till Turkiet, som vi inte kan lita på just nu.

Vi måste få garantier, menar jag, från Turkiet. Om det är så att Sverige ska skicka 700 miljoner av skattebetalarnas pengar ska de också lova demokratisering. Ett stopp på de här krigshandlingarna måste komma till stånd direkt.

Jag skulle vilja att utrikesministern utvecklar hur hon och EU avser att driva på i den frågan.

Anf. 32 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Det har sagts mycket klokt, tycker jag, i den här debatten. Det verkar som att vi är ganska överens. Men det som är kärnan i den kritik som i alla fall jag har gentemot regeringen och i vidare mening gentemot Europeiska unionen – det är det som det handlar om – är att man återigen

riskerar att gå in i en relation med en auktoritär stat som enbart är någon sorts köpsläende för att den staten ska hålla flyktingar i schack och så vidare. Det är den typen av relation man hade med Libyen under Gaddafi. Då sa man: Vi köper in olja i utbyte mot att du inte låter dina medborgare ta sig över Medelhavet till oss. Så var det i grund och botten.

De som tidigare kallades för moderate arab states är alla de arabstater som fick uppror för några år sedan. Det var liksom mot hela det här arrangemanget, där västvärlden inte fokuserar på mänskliga rättigheter och demokrati utan bara går in i någon sorts relation som bygger på kallhamrade cyniska särintressen eller nationella intressen men som inte har några inslag och påtryckningar för demokrati och mänskliga rättigheter.

Det är väldigt bekymmersamt att man återigen riskerar att gå i den fällan. Ett problem med detta är att Turkiet i dag i sig är en källa till instabilitet i regionen, inte till stabilitet. Turkiets Syrienpolitik och systematiska stöd till extremistiska jihadistiska rebeller i Syrien har bidragit till att driva människor på flykt. Turkiets ointresse av att en del av de flyktingar som finns där kan integreras i Turkiet och det svaga stödet till flyktingar innebär också att människor flyr. Och belägringarna av städerna i sydöstra delarna av Kurdistan bidrar till detta.

Fru talman! Den kurdiska frågan är det största hindret för en demokratisering i Turkiet i dag. Landet har en rad andra problem, men den kurdiska frågan är så att säga kärnan i problematiken.

För att frågan ska lösas krävs det en attitydförändring i Ankara. Faktum är att den turkiska politiken gentemot kurderna kan sammanfattas ganska enkelt. På 80-talet sa Turkiet: Det finns inga kurder. Nähä, vilka är de? Det är bergsturkar, sa man då. Sedan gick det lite tid, och då erkände Ankara: Jo, kurderna finns. Kurderna existerar, men det finns ingenting som heter det kurdiska språket – det finns inte. Nähä, vad är det? Det är en dialekt i turkiskan. Det sa man då, fast det är två helt olika språkgrupper. Sedan sa man: Jo, kurderna existerar. Det kurdiska språket existerar också. Men det finns ingenting som heter Kurdistan. Nähä, vad är det? Ja, det är våra sydöstra provinser, vårt sydöstra problem, sa man. Sedan gick det lite mer tid. För fyra fem år sedan sa man: Ja, kurderna existerar. Det kurdiska språket existerar. Kurdistan existerar också men inte i Turkiet, bara i Irak.

Där står man nu i Turkiet. Den defensiva attityden från den turkiska statsmakten bygger i grund och botten på att man upplever att man inte kan hantera den kurdiska frågan när kurderna blir större och vill ha autonomi och blir mer intressanta för västvärlden och så vidare. Det är det attitydskiftet som inte har kommit till stånd i Turkiet. Hade det kommit till stånd hade man inte attackerat de här städerna med tanks och dödat de här ungdomarna.

Anf. 33 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! När det gäller kurdfrågan tror jag att man ska diskutera både kortsiktigt och långsiktigt. Det kortsiktiga har vi berört ganska tydligt. Man måste upphöra med belägringen av de här städerna, och det militäristiska synsättet måste på något sätt upphöra. Men jag tror också att man måste kunna diskutera frågan utifrån ett långsiktigt perspektiv.

Framför allt handlar det om att Turkiet måste upphöra med sin förnekelsepolitik. Det går inte längre att förneka det kurdiska folkets identitet, existens och rätt till självbestämmande. Rätten till självbestämmande är en allmänt accepterad rättighet. Respekten för olika folkgruppers kulturella integritet är en nyckel när det gäller att leva i fred och samförstånd i Turkiet.

Rätten till självbestämmande beskrivs av FN som den mest centrala av alla mänskliga rättigheter. Det är en förutsättning för förverkligande av övriga mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Sedan handlar det om att fredsförhandlingarna, som också utrikesministern varit inne på, mellan staten och PKK måste återupptas. Det har vi socialdemokrater påpekat gång på gång när vi har varit i Turkiet och besökt vårt systerparti HDP men också representanter för den turkiska regeringen, AKP. Fredsförhandlingarna måste återupptas.

Staten måste också garantera det kurdiska folkets mänskliga fri- och rättigheter. De militära aktioner som nu bedrivs måste stoppas. Samtidigt måste man se till att PKK lägger ned sina vapen och kan inleda fredsförhandlingar. Landet måste intensifiera sitt arbete med en ny konstitution, en inkluderande konstitution, där respekten för de mänskliga fri- och rättigheterna finns. Journalister som fängslats måste släppas. Tidningar har stängts – man måste sluta med det. Det handlar om sociala medier med mera. Arbetet när det gäller rätten till yttrandefrihet måste fortsätta.
(forts. § 7)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.56 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 6 Frågestund

Anf. 34 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av klimat- och miljöminister Åsa Romson, statsrådet Kristina Persson, statsrådet Åsa Regnér och statsrådet Helene Hellmark Knutsson.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Klimat- och miljöminister Åsa Romson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Anf. 35 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Hellmark Knutsson.

Det finns i dag en växande efterfrågan på religionsvetenskaplig forskning, och det finns tre enskilda teologiska lärosäten som bedriver sådan forskning.

Sedan lång tid tillbaka har de teologiska högskolorna inte fått ekonomisk ersättning för den forskningsanknutna utbildning som de bedriver, detta trots att andra enskilda utbildningssamordnare får statliga forskningsanslag. Statliga högskolor och universitet och enskilda utbildningsanordnare förutsätts ju ge en forskningsanknuten utbildning, och staten finansierar 80 procent av forskningen vid landets högskolor och universitet. Därför borde statliga forskningsmedel kunna fördelas rättvist.

Ansvar statsrådet Hellmark Knutsson att samma villkor för tilldelning av statliga forskningsmedel ska gälla för statliga och enskilda utbildningsanordnare?

Anf. 36 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack för frågan, Annika Eclund! Det är som sagt ingen ny fråga, men det är helt riktigt att principen länge har varit att basanslag, alltså den tilldelning av medel som går direkt till högskolor och universitet utan konkurrensutsättning, inte fördelas till de enskilda högskolorna. Där är det utbildningsplatser i första hand som fördelas ut.

Nu har det skett en förändring så att man också har fördelat forskningsanslag för att garantera kvaliteten i utbildningen. Detta har framför allt varit knutet till de utbildningssatsningar som den förra regeringen men också den här regeringen har gjort, till exempel inom vårdområdet.

Nu pågår arbetet med nästa forskningspolitiska proposition, och då finns anledning att diskutera om det ska vara en ny princip eller om det som har gällt ska fortsätta gälla. Vi kommer därför att återkomma till den här frågan framöver.

Anf. 37 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

En av de här skolorna, Johannelunds teologiska högskola, har inte fått antalet utbildningsplatser uppförhandlade sedan 2003. Som jag sa finns det en stor efterfrågan på den här utbildningen. I dag sker en överproduktion, samtidigt som skolan får ersättning för en nivå från 2003.

Är statsrådet villig att korrigera ersättningen så att den mer överensstämmer med efterfrågan på utbildningsplatser och den produktion som faktiskt sker?

Anf. 38 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack för den uppföljande frågan!

Det är ju så att det står universitet och högskolor fritt att både dimensionera utbildningen och göra utformningen av den utifrån de nationella mål vi har. För enskilda lärosäten gäller det att man måste ansöka om tillstånd för examen.

De satsningar som vi gör på extra utbildningsplatser är ofta kopplade till olika typer av brister, men det finns också fria platser.

Ett nordiskt pantsystem

Anf. 39 THOMAS FINNBORG (M):

Herr talman! Jag har en fråga till miljöminister Åsa Romson. Det gäller pant i Norden som vi har diskuterat tidigare, senast i Reykjavik i oktober i höstas.

I december kom det ett svar från regeringen till Nordiska rådet när det gäller rekommendationen om bilaterala avtal mellan olika länder i Norden. Tyvärr var det ett negativt svar med hänvisning till att pantsystemet fungerar bra i Sverige.

Min fråga är: Kan det vara riktigt att miljöministern tycker att insamlingen av aluminiumburkar fungerar bra när minst 30 procent, eller 300 miljoner burkar, som konsumeras i Sverige inte omfattas av pantsystemet? Ca 14 procent återvinns i det normala systemet, och 86 procent hamnar på andra ställen. Är detta hållbart för framtiden?

Anf. 40 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack för en angelägen fråga om hur vi får ett pantsystem och en återvinning av burkar och eventuellt också flaskor som fungerar i Sverige, i Norden och också i våra grannländer.

Det är riktigt att inom ramen för Nordiska rådets samarbete har frågan om ett nordiskt pantsystem och andra utökningar av pantsystemet internationellt diskuterats under en längre tid. Det vi ser i utvärderingsrapporter och liknande är att vi inte vill ändra ett system som i grunden fungerar väldigt bra, vilket det svenska pantsystemet för dryckesförpackningar på burkar gör, utan vi vill snarare söka möjligheter genom bilaterala avtal.

Precis som Danmark nu gör med Tyskland kan Sverige säkra en ännu bättre återvinning av pant den bilaterala vägen. Det är den vägen vi söker.

Anf. 41 THOMAS FINNBORG (M):

Herr talman! I den skrivelse vi fick senast nämndes inte någonting om bilaterala avtal, så vi reagerade och funderade på om det här var en hållbar utveckling. Vad är detta, tänkte vi.

Vi har ju sett att Danmark håller på att bilda ettilateralt avtal med en delstat i Tyskland. Finland och Lettland pratar också, men det är Sverige som ligger som nummer två vad gäller import av burkar och PET-flaskor, så det är ju extra viktigt att vi tittar på det här och kanske tar fram en bra statistik. Det saknar vi ofta, framför allt nu när PET-flaskorna kommer med också.

Anf. 42 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Den information som jag fick senast på Nordiska rådet var just att även Sverige söker den bilaterala vägen till exempel med Tyskland när det gäller detta.

Jag kan återkoppla och säkra att den processen är på gång, men det är den information jag har, och jag är precis som ledamoten angelägen om att

Bemanningen i äldreomsorgen

Frågestund

Anf. 43 KRISTINA NILSSON (S):

Herr talman! Min fråga är till äldreminister Åsa Regnér.

Det är så att jag har ägnat den största delen av både mitt yrkesliv och mitt politiska engagemang åt äldreomsorgen. Under en ganska lång följd av år har jag upplevt att de anställda blir alltmer pressade. Man har svårt att få tiden att räcka till, och man känner ofta att man inte riktigt ger den kvalitet som man önskar att man kunde ge. Man känner helt enkelt frustration över att inte göra ett tillräckligt bra jobb.

Vi vet också att vi har ett mycket stort rekryteringsbehov just inom den här verksamheten, och vi behöver många utbildade undersköterskor.

Därför vill jag fråga ministern: Vilka åtgärder planerar ministern för att säkerställa bemanningen i äldreomsorgen?

Anf. 44 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack för den här frågan, som är väldigt viktig! Äldreomsorgen är, som jag ser det, ett av de största ansvarsområdena som en regering och ett land har.

Regeringen har tagit beslut om bemanning till äldreomsorgen på 2 miljarder per år. De här medlen gick åt väldigt snabbt när vi började betala ut dem. Jag var senast häromdagen på ett äldreboende där man hade kunnat lägga om scheman med ny personal så att alla kan jobba heltid. De används väldigt mycket.

Vi har också i dag i regeringen tagit beslut om en förordning som förtydligar kommuners och anordnares ansvar när det gäller att se till att det finns bemanning dygnet runt som kan komma utan dröjsmål. Detta är en efterlängtat förstärkning som är bra både för boende och för personal.

I år har vi också 200 miljoner för kompetensutveckling i äldreomsorgen, och jag har också tillsatt en utredning som ska titta på kvalitet i stort, nu och i framtiden, när det gäller äldreomsorg.

Anf. 45 KRISTINA NILSSON (S):

Herr talman! Jag får tacka ministern så mycket för svaret, som jag tror gläder väldigt många. Det är efterlängtat.

Min följdfråga blir då: Hur säkerställer vi att det verkligen blir den äldres behov som styr vad medlen används till?

Anf. 46 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag utgår från den frågan hela tiden. Jag gör själv en äldreresa genom Sverige och tittar på hur äldreomsorgen ser ut och organiseras i olika kommuner.

Jag får se många goda exempel. Regelverket säger att man ska utgå från de äldre kvinnorna och männen som befinner sig i äldreomsorgen. Jag ser också många goda exempel på det i verkligheten. Dock hoppas jag att de förstärkningar som nu görs – bemanningssatsningen är den historiskt största – ytterligare kan säkerställa att det blir så i verkligheten.

Gemensamma nordiska gränskontroller

Anf. 47 ARON EMILSSON (SD):

Herr talman! Min fråga riktar sig till samarbetsminister Kristina Persson.

Vi kan konstatera att asyltrycket mot vårt land har varit ohållbart, och vi ser i grunden positivt på skärpt kontroll över våra gränser.

Samtidigt är många av oss engagerade i det arbete som ständigt pågår för att långsiktigt avlägsna gränshinder inom Norden. Interna nordiska gränshinder innebär en prövning för nordisk mobilitet och är inte långsiktigt hållbart.

Det vore intressant att se över möjligheten att införa gemensamma nordiska yttre gränskontroller eftersom EU:s yttre gräns i mångt och mycket kollapsat. Det är nu reellt en möjlighet eftersom den danske statsministern Lars Løkke Rasmussen har öppnat för förslaget. Ministern har själv initierat en arbetsgrupp för en långsiktig gemensam nordisk lösning. Samtidigt finns en viss oro för att konkreta förslag saknas.

Hur vill ministern gå vidare med att ta ett gemensamt initiativ från ord till handling med sina nordiska kollegor?

Anf. 48 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Tack för frågan!

Jag är lika angelägen som frågeställaren om att vi ska ha öppna gränser i Norden. Vi har med framgång avlägsnat hinder med hjälp av Gränshinderrådet under det gångna året. Förhoppningen är att denna situation inte ska vara under för lång tid. Det finns även ett stort intresse i den nordiska kretsen för ett nära samarbete.

Förslaget från Løkke Rasmussen, som vi berörde som hastigast när vi sågs förra veckan i Helsingfors, är intressant. Jag hoppas att förslaget kommer att diskuteras. Men det är migrationsministrarna som har ansvaret för att komma överens i frågorna. Så sent som för två dagar sedan var det ett möte mellan vår migrationsminister och den danska kollegan i Köpenhamn, men då kom inte frågan upp. Den kommer förmodligen att tas upp lite längre fram. Bland annat kommer statsministrarna att ha ett möte om de nordiska frågorna.

Anf. 49 ARON EMILSSON (SD):

Herr talman! Tack för svaret! Jag hör naturligtvis att det finns ett intresse.

Samtidigt är det viktigt för gränspendlare i dag och för tillväxt i morgon att frågorna löses långsiktigt och inte blir hyllvärmare eller begravs i någon form av långsiktig utredning.

Kan ministern säga något mer konkret om när man tror sig kunna redogöra för ett skarpt nordiskt förslag som tagits fram i samråd?

Anf. 50 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Jag vågar inte tala om tidpunkter, men det pågår hela tiden många kontakter i frågorna i Norden. Vi kommer att fortsätta både i den större nordiska gruppen och förstås ännu intensivare i den svensk-danska kontexten. Det är där vi har de stora strömmarna av människor som

Köttkonsumtionen som en del av livsmedelsstrategin

Frågestund

Anf. 51 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Min fråga är till klimat- och miljöminister Åsa Romson.

Centerpartiet ser behovet av och vikten av att ha mycket närproducerade och lokalproducerade livsmedel i Sverige. Det minskar bland annat behovet av transporter, och det råder hög och god kvalitet på livsmedlen eftersom det finns en omfattande djurskyddslag och antibiotikaanvändningen är minimal. Sett i skenet av vad som har hänt den senaste veckan är frågan än mer påtaglig.

Näringen har det tufft. Delar av näringen går på knäna, och det behöver göras insatser och vidtas åtgärder.

Regeringen arbetar med en livsmedelsstrategi, som många i näringen bedömer är viktig för att se på möjligheterna framöver. Ansvarig minister har sagt att han inte vill se ett mål för minskad köttkonsumtion. Är det regeringens samlade synpunkt, klimat- och miljöminister Åsa Romson, att det inte ska finnas ett sådant mål för livsmedelsstrategin?

Anf. 52 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag är lika angelägen som ledamoten om att det ska bli en ökad produktion av livsmedel i Sverige. Produktionen ska vara av god kvalitet, vilket den är i dag. Sett i relation till konkurrensen utifrån är produktionen satt under stark press.

Svaret på att samla näringen och skapa ett mer samlat regelverk är livsmedelsstrategin. Den är produktionsfokuserad, det vill säga hur näringen kan stärkas genom att Sverige blir en bättre och större matproducent. I den delen uppfyller inte den strategin några mål av det vidare slaget när det gäller hela den svenska miljöpolitiken i form av avtryck globalt i fråga om resursutnyttjande. Det är en stor fråga när det gäller köttkonsumtionen. Det här är en produktionsstrategi som jag är positiv till.

Anf. 53 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Låt mig se om jag har tolkat svaret rätt: Det ska inte ingå något mål om minskad köttkonsumtion. Miljöministern får rätta mig om jag uppfattade fel.

Det är intressant att titta i regeringspartiernas program och se vilka förslag som finns som berör en sådan strategi. Där framgår att Miljöpartiet länge har drivit på för att införa en köttskatt. Är det en fråga som kommer upp i diskussionerna kopplat till livsmedelsstrategin?

Anf. 54 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Miljöpartiet har inte med i sitt partiprogram att införa köttskatter. Däremot är vi för att med hjälp av olika styrmedel säkra att det svenska miljöavtrycket globalt och inhemskt minskar. Där är animaliekonsumtionen en starkt drivande faktor.

Det vi kan se hända nu är vad som har kommit med i den förstärkta lagstiftningen för upphandling, nämligen att ge mer stöd till kommunerna,

till skolmåltider, till upphandling av mer vegetariskt och för högre kvalitet på köttet. Det är strategin för att minska köttkonsumtionen.

Innehållet i livsmedelsstrategin

Anf. 55 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Jordbrukssektorn har bland annat på grund av svenska särkrav det tufft. Livsmedelssektorn skulle kunna producera mer av det som konsumeras i landet och samtidigt exportera mer till andra länder. Det skulle skapa fler arbetstillfällen i hela landet.

För att förbättra konkurrenskraften i sektorn pågår ett arbete med att ta fram en livsmedelsstrategi, men olyckligt nog försöker en del aktörer att smyga in andra frågor i strategin.

Det är förvisso förvånande att landsbygdsministern tidigare i veckan visade sig ha ganska dålig koll på flera frågor när det gäller köttkonsumtion, miljö och klimat. Men han hade helt rätt i att frågorna inte hör hemma i livsmedelsstrategin. Tyvärr var beskedet inte lika tydliga från andra representanter för regeringspartierna.

Står regeringen fast vid uppfattningen att livsmedelsstrategin ska fokusera på konkurrenskraften för livsmedelsbranschen och inte blanda in frågor som till exempel konsumtion av enskilda livsmedel som kött?

Anf. 56 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag svarade på den frågan i mitt förra inlägg.

Anf. 57 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Då ska det uppfattas som att det inte kommer att vara något annat fokus än på produktionen i livsmedelsstrategin, vilket i så fall är glädjande. Det välkomnar jag.

I diskussionen tidigare i veckan framfördes från flera håll krav på att införa en köttskatt. Det anknyter till frågan tidigare.

Kommer regeringen att föreslå införandet av en sådan köttskatt under mandatperioden?

Anf. 58 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Nej, regeringen har inga planer på att införa en köttskatt. Det regeringen har gjort för vårt samlade miljöavtryck och för att få en mer hälsosam matkonsumtion i landet är att ta fram uppdaterade kostråd, en upphandlingslagstiftning som stöder skolor och landsting som vill fokusera på kvalitetsmat och därmed väljer mer frukt och grönt och svenskt kött framför andra konstellationer av matvaror. På det sättet driver regeringen på inte bara en kvalitetsproduktion i Sverige utan också för hälsosammare måltider.

Hatet mot politiskt aktiva kvinnor

Anf. 59 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Jag har en fråga till jämställdhetsminister Åsa Regnér.

Gårdagens SVT-program *Uppdrag granskning* handlade om angreppen mot kvinnor för deras politiska verksamhet och engagemang. Det

handlar om riksdagsledamöter, kommunpolitiker, journalister, opinionsbildare och andra engagerade kvinnor i offentligheten som får motta hat, sexistiska hot och andra hot på grund av deras politiska engagemang.

Rättegången i Lunds tingsrätt är unik i sitt slag eftersom processen just handlar om det. Det var ofantligt många med politiska uppdrag som hade fått motta politiska hot. Syftet är helt uppenbart. Det politiska motivet gärningsmännen har är att tysta kvinnor i offentligheten.

Min fråga är: Vad anser jämställdhetsministern om detta? Vad kan vi göra för att bekämpa den typen av hot riktade mot vår demokrati?

Anf. 60 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Lawen Redar, för frågan. Den är väldigt viktig. Att kvinnor och män kan utöva sitt politiska uppdrag på goda och lika villkor är väldigt viktigt i vårt samhälle.

Som jag ser det handlar frågan representation och att man kan uttrycka sin åsikt utan att få den här sortens kommentarer efteråt. Dessutom är de ofta betydligt rårare och har sexuell anspelning när det gäller kvinnor. Därför behöver vi se över de förslag som nyligen kom från en utredning till Justitiedepartementet. Vi behöver över huvud taget använda den lagstiftning som finns.

Dessutom tror jag att vi igen behöver ha ett samtal om representation i vid mening när det gäller kvinnor och män. Det är också ett jämställdhetspolitiskt mål. Jag ska snart lägga fram en skrivelse om jämställdhetspolitiken där jag avser att ta upp flera frågor på området.

Anf. 61 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Tack svaret, statsrådet. Det känns väldigt betryggande att arbetet är igång och att man tar frågan på största allvar. Det är precis det som behövs.

Jag funderar mycket på förlängningen om man inte akut agerar i frågan. Vi kan riskera att vi får en selektiv demokrati där människor går tillbaka och inte vill engagera sig och vara en del av det vår demokrati bygger på, nämligen människors engagemang.

Jag vill tacka för svaret och hoppas på att det politiska arbetet fortsätter i den riktningen.

Anf. 62 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tycker att detta är viktigt. Den 8 mars arrangerar jag ett seminarium som handlar om representation i vid mening. Det finns en rad frågor där som handlar om kvinnors och mäns olika villkor i politiken, vem som får höras i det offentliga rummet och hur man blir bemött utifrån olika maktordningar när det gäller den här frågan.

Det är väldigt viktigt att vi har det samtalet. Det gäller också vem som blir vald till politiska uppdrag och även till riksdagen. Det handlar också om hur länge man orkar behålla sitt uppdrag och hålla koll inte bara på att man blir vald utan att man håller sig kvar när man blivit vald.

Frågestund

Anf. 63 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Helene Hellmark Knutsson.

Vårt land står inför stora utmaningar de kommande åren. Det gäller inte minst skolan. Vi vet att vi behöver fler lärare. Söktrycket till utbildningarna har gått upp något, glädjande nog, de senaste två tre åren. Men det räcker förmodligen inte på långa vägar. Vi behöver fler in i yrket, och färre behöver sluta i förtid.

Jag har sett ganska få åtgärder från regeringen. Jag undrar vad statsrådet har för tankar om att popularisera yrket och höja statusen för lärarna.

Anf. 64 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Michael Svensson, för den jätteviktiga frågan.

Frågan om lärarbristen är en fråga som vi ärvde från den förra regeringen. Då talade vi om att det var 65 000 lärare som skulle behöva rekryteras fram till år 2025. I dag är den siffran uppreviderad.

Vi har ett stort mottagande av nyanlända. Men också barnafödandet går glädjande nog upp i Sverige. Vi räknar med en halv miljon barn ytterligare. Det innebär att vi kommer att behöva rekrytera 90 000 lärare redan fram till 2019.

Vi gör många insatser. Vi bygger ut lärarutbildningen. Glädjande nog går söktrycket upp. Det innebär att det också blir fler antagna. I dag har regeringen också fattat beslut om Lärarlönelyftet. Det innebär 3 miljarder i lönepåslag för lärare för just ett mer attraktivt yrke. Det kommer att omfatta ungefär 60 000 lärare.

Anf. 65 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Tack så mycket för svaret. Jag tänker delvis också på lärarutbildningen. Även om vi gjorde om lärarutbildningen 2011 och framför allt ramarna för den finns det en del i innehållet som fortfarande brister. Bland annat tycker jag att det behövs mer av metodik och ledarskap och svenska som andraspråk.

Ser statsrådet någon anledning att se över innehållet även i lärarutbildningen?

Anf. 66 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Lärarutbildningen är den utbildning som är mest detaljstyrd från både riksdag och regering. Det är också den som har ändrats allra oftast. Därför har jag inte för avsikt att göra det igen.

Jag tycker att det var en bra förändring man gjorde av lärarutbildningen 2011. Nu handlar det om att fullfölja det och säkerställa kvaliteten i utbildningen. Det gör vi bland annat med att tillföra 900 miljoner den kommande mandatperioden för att säkerställa kvaliteten.

Anf. 67 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Även min fråga går till statsrådet Hellmark Knutsson.

För Centerpartiets del är det oerhört viktigt att utbildningar ska leda till ett arbete. De flesta som väljer att läsa vidare på en högre utbildning gör det för att utbildning krävs för det arbete som de vill ha. Men de gör det också för att stärka sin chans att komma in på arbetsmarknaden.

Nyligen presenterade Saco Studentråd tillsammans med Teknikföretagarna en rapport just angående arbetsanknytningen i den högre utbildningen. Den visade att varannan student var missnöjd med arbetsanknytningen inom den högre utbildningen.

Min fråga till statsrådet är därför: Vad anser regeringen om att arbetsanknytningen anses vara dålig för studenterna? Vad planerar regeringen att göra åt det?

Anf. 68 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Fredrik Christensson, för denna otroligt viktiga fråga.

Vi har också uppmärksammat rapporten. Det är en fråga som vi nu håller på att titta på. Arbetslivsanknytningen är viktig i all högre utbildning. Det kan ske på många sätt. Inom vissa professionsutbildningar är det en verksamhetsförlagd del av utbildningen. Där behöver vi säkerställa kvaliteten. Men vi behöver också se till att det finns en nära samverkan mellan de framtida arbetsgivarna och dem som utformar utbildningen.

Det ansvaret ligger på lärosätena. Med det kan man också se till att det kan bli bättre arbetslivsanknytning även för dem som inte har verksamhetsförlagd utbildning. Det kan ske genom examensarbeten, praktik och annat. Framför allt behöver vi säkerställa att det blir en bättre studie- och yrkesvägledning.

Det handlar om att man har en god samverkan med de framtida arbetsgivarna för både utformningen och dimensioneringen av den högre utbildningen men också yrkesvägledning.

Anf. 69 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Det är glädjande att Helene Hellmark Knutsson delar uppfattningen att det är en angelägen fråga. Från Centerpartiet driver vi bland annat att alumners åsikter ska vara med i kvalitetsutvärderingssystemet och att resursfördelningssystemet ska ses över.

Tyvärr hörde jag ministern lyfta fram enbart lärosätenas roll i detta. Min fråga till ministern handlar om: Vad tänker ministern göra för att stärka arbetslivsanknytningen för studenterna?

Anf. 70 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Fredrik Christensson. Det är precis dessa förslag som jag tog upp. Vi är också beredda att titta på andra förslag som dem du själv nämnde här för att se hur vi kan stärka arbetslivsanknytningen.

Det är viktigt att all högre utbildning har en stark arbetslivsanknytning. Sedan ska vi komma ihåg att högre utbildning också ska leda till att man

Frågestund

är med och skapar framtidens jobb och inte bara att man blir anställbar för de jobb som finns i dag.

Klimatpolitiken

Anf. 71 CAMILLA HANSÉN (MP):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Romson.

Vi har alla nåtts av den glädjande nyheten att Miljömålsberedningen föreslår en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd som ska bevaka att regeringen följer klimatlagen. Allt detta görs för att Sverige ska nå nollutsläpp år 2045 och vara föregångare i det klimatarbete som världen har manifesterat i Parisavtalet.

Klimat- och miljöministern har sagt att erfarenheten visar att när vi väl sätter mål när vi dem ofta snabbare än vad vi tror. Detta förslag har redan hunnit få kritik för att det är för tufft och för att det är för lätt. Det är kanske ett gott betyg till utredningen.

Det jag tänker är att olika grupper i samhället, olika företag, branscher och människor i sin vardag har olika förutsättningar att nå klimatmålen. Det leder till min fråga. Var ser vi de största utmaningarna, och vilka är de största inspiratörerna och föregångarna?

Anf. 72 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Precis som Camilla Hansén ser jag på det förslag som kom och presenterades på DN Debatt i går av de sju partier som i dag sitter i Miljömålsberedningen.

Det var ett förslag i ett delbetänkande, ett uppdrag som regeringen gav för ungefär ett år sedan. Vi går samlat fram med hur vi stärker också riksdagens roll. Det handlar om uppföljningen av det klimatpolitiska rådet, ett klimatpolitiskt ramverk men även en klimatlag.

Det består av de delarna tillsammans med att man pekar ut och är enig om att färdplanen är tydlig. Den är nu tydligare satt med ett specificerat mål till år 2045. Det är lika viktigt för Sverige som avtalet i Paris är för världen.

Det är ett golv och ett sätt att ge det hela ett ramverk. Utgående från det har vi möjlighet att ge förutsättningar till aktörer runt om i samhället, som ju faktiskt är de som gör jobbet när det gäller att minska utsläppen. Sedan är det riktigt att olika sektorer har olika förutsättningar, precis som Camilla Hansén påpekar.

Anf. 73 CAMILLA HANSÉN (MP):

Herr talman! Finns det några särskilda som du, Åsa Romson, vill lyfta fram som loket som drar tåget mot målet?

Anf. 74 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! I Sverige är det vissa sektorer och aktörer som verkligen går som tåget, eller förhoppningsvis bättre än tåget, när det gäller att minska klimatutsläppen. Totalt sett är energibranschen en sådan sektor. Globalt har det aldrig skett någon större revolution än de senaste fem tio åren. Förnybart är den energikälla som växer explosionsartat.

Digital kompetens i lärarutbildningen

Frågestund

Anf. 75 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Hellmark Knutsson.

I vår kommer den digitala strategin för skolan. Den är efterlängtd. För att skolorna och huvudmännen ska kunna leva upp till den behövs det lärare som har rätt kompetens. Det kommer att bli en utmaning för många huvudmän att utbilda de lärare som man har.

Staten har ett stort ansvar för att de som går lärarutbildningen lever upp till de examensmål som finns när det gäller att använda digitala verktyg. Det kommer oroväckande signaler från bland annat lärarfackens studerandeföreningar, som säger att de ser väldigt lite av detta med digitala verktyg i sin lärarutbildning. Det gör att det kommer att bli svårt för dem att leva upp till de krav som kommer att ställas i den digitala strategin när det gäller att använda digitala verktyg när de väl ska ut och undervisa.

Hur tänker statsrådet och regeringen följa upp att dessa examensmål blir verklighet i lärarutbildningen ute på våra lärosäten?

Anf. 76 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Maria Stockhaus, för en väldigt angelägen fråga!

Vi behöver verkligen se till att följa upp detta. Det kommer naturligtvis att vara möjligt genom det nya kvalitetssäkringssystem som vi, eller rättare sagt vår universitetskansler, har tagit fram och som just nu behandlas av riksdagen. Där finns det möjlighet att göra tematiska uppföljningar av våra utbildare. Det kan ske på initiativ av oss eller av Universitetskanslersämbetet.

Jag vill också säga att det pågår mycket utvecklingsarbete ute på lärosätena för att bli bättre på detta. Jag besökte Södertörns högskola och tog del av deras arbete. Det handlar också om att sprida goda exempel på utvecklingsarbete som görs.

Anf. 77 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är något som saknas i den digitala strategi som kommer. Det finns nämligen inget uppdrag att ta med högre utbildning när man tar fram strategin. Hur ser statsrådet på det, och är regeringen beredd att ta fram en digital strategi även för högre utbildning?

Anf. 78 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Maria Stockhaus!

Detta handlar om hur vi utvecklar arbetet med digitala verktyg i den högre utbildningen som pedagogik och för distansutbildning. Det är något som vi tittar på för att kunna förbättra den högre utbildningen med hjälp av den nya tekniken.

Vi kommer att titta på detta. Som jag sa ger vi oss också möjligheten att göra den här typen av utvärderingar genom ett nytt kvalitetssäkringssystem.

Frågestund

Anf. 79 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Min fråga går till vice statsminister Åsa Romson.

Migrationsverket har presenterat sina nya beräkningar av antalet migranter som förväntas komma till Sverige under året. Det handlar om uppemot 140 000 som kan komma hit som en direkt följd av de förmåner som Sverige erbjuder. Migrationsverkets generaldirektör har dessutom sagt att det är fullt och att myndigheten inte klarar av att ta emot ett så stort antal migranter. Han säger även att det knappt går att tala om prognos längre.

Tidigare år har beräkningarna dessutom legat i underkant, varför det finns en stor risk för att antalet stiger kraftigt.

Min fråga till vice statsministern är om hon äntligen kan erkänna att volymfrågan spelar roll och vad hon avser att göra för att minska antalet asylsökande till Sverige.

Anf. 80 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack för en fråga som ledamoten anser är viktig!

När det gäller Migrationsverkets prognos var regeringen tydlig med att den, precis som Migrationsverket säger, är osäker. Det har kommit oerhört många prognoser, och det har blivit mycket svårare att förutse detta för Sverige.

Prognosen visar den globala kontext som finns i flyktingfrågan. Att, som ledamoten säger, flyktingar kommer till Sverige på grund av de förmåner vi ger här stämmer inte alls. Flyktingar kommer till Sverige för att de flyr, för att vi har en global kris. Det är krig, våld och terror i Syrien. Det begås övergrepp. Det är detta som är grunden till den flyktingsituation som Sverige och Europa har just nu. Det borde rimligen vara i fokus här.

Det är också sant att vi i Sverige har ett mottagningsystem som står inför stora utmaningar. För att stärka detta har regeringen inlett en rad åtgärder.

Anf. 81 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Det är sorgligt att ministern inte inser allvaret i den situation vi står inför.

Kostnaden för Migrationsverkets verksamhet beräknas med nuvarande prognos öka med hela 420 miljoner kronor för året. Det är våra gemensamma tillgångar som vi ska använda för att finansiera detta. Pengar växer inte på träd. Hur avser ministern att verka för att finansiera detta? Vilka skatter ska höjas, och vilka delar av välfärden kan man offra?

Anf. 82 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Det allvar som finns i situationen, och som jag betonade, är den globala flyktingsituationen. Vi har inte sedan andra världskriget haft så mycket flyktingar i världen. I år har vi redan haft fler dödsolyckor med flyktingar på Medelhavet än vad vi hade vid samma tidpunkt förra året. Att regeringen inte skulle inse allvaret i frågan tror jag är klart överdrivet.

Sedan gör vi mycket stora insatser för att vi i Sverige ska klara av att ge ett gott mottagande, och vi ska också klara av att se till att människor snabbare kommer i arbete och bidrar till vårt samhälle.

Anf. 83 MAJ KARLSSON (V):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till Åsa Regnér.

LSS och personlig assistans är en rättighetslagstiftning som har inneburit en stor förbättring i många funktionsnedsatta människors livsvillkor och är helt avgörande för möjligheten att leva ett liv som andra.

Nu har Försäkringskassan fått i uppdrag av regeringen att minska antalet timmar som beviljas. Det är en inskränkning som vi anser är så omfattande att den borde ha föregåtts av en lagändring – en lagändring som vi i V absolut skulle ha röstat emot.

Jag måste ändå fråga: Anser du, Åsa Regnér, som ansvarigt statsråd, att det direktiv som Försäkringskassan fått i regleringsbrevet är inom regeringens uppdrag, eller borde det ha föregåtts av en lagändring?

Frågestund

Anf. 84 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Det här är en viktig fråga. Det är en rättighetslagstiftning, och den är grundläggande i livet för många människor som lever med svåra funktionshinder. Vi har under de senaste tio åren haft en kostnadsutveckling där kostnaderna har ökat väldigt mycket medan antalet personer inte alls har ökat lika mycket. Antalet timmar har däremot skjutit i höjden på ett sätt som är svårt för de allra flesta att förklara.

Vi tycker att det är viktigt att pengarna går till det de är tänkta för. Därför måste vi genomföra olika saker som gör att man får bättre koll på att pengarna går till det de är avsedda för, det vill säga till dem som har dessa behov. Detta är ett led i det.

Anf. 85 MAJ KARLSSON (V):

Herr talman! Tack för svaret, Åsa Regnér!

Den mycket starka skrivning som regeringen har lagt till i regleringsbrevet är mycket svår att läsa på något annat sätt än som en uppmaning till Försäkringskassan att minska antalet timmar. Därmed anser vi att det är en uppmaning till Försäkringskassan att frånga att tolka lagen efter behov.

Min följdfråga är därför: Anser du att regeringen i regleringsbrev ska ange hur myndigheten ska tolka lagen?

Anf. 86 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Lagstiftningen ligger kvar, och den ser ut som den gör. Vi kommer att tillsätta en utredning och se över detta, och då kommer berörda organisationer att bli inbjudna att delta på olika sätt i utredningen.

I regleringsbrevet står att de ska bidra till att dämpa kostnadsutvecklingen. Det är en del av att få kontroll över en utgift som de flesta tycker att man behöver få kontroll över.

Jämställdhet och hållbar utveckling

Anf. 87 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Min fråga går till jämställdhetsminister Åsa Regnér.

Hållbar utveckling är ett viktigt begrepp för vår gemensamma framtid. De tre perspektiv som hållbar utveckling generellt innefattar är att varje

beslut eller underlag som en myndighet fattar ska innehålla en social dimension, en ekologisk dimension och en tillväxtdimension.

Hållbar utveckling är ett begrepp som ofta återkommer i olika politiska sammanhang, såväl regionalt som nationellt. Min fråga till jämställdhetsministern är därför: På vilket sätt sammanförs i dag den förda jämställdhetspolitiken utifrån ett resonemang kring hållbar utveckling?

Anf. 88 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för denna stora fråga.

Lyckligtvis får vi – hela Sverige – ett tillfälle att prata om dessa frågor i ett och samma sammanhang i och med att vi ska implementera Agenda 2030. Det är redan en viktig fråga.

Nu när Sverige liksom alla andra medlemsstater i FN ska ta sig an det stora uppdraget att leva upp till målen om hållbar utveckling blir det en naturlig plattform för att föra samman och mäta att vi gör detta.

Jag och många i den här kammaren har kämpat för att det ska finnas ett speciellt mål för jämställdhet, men så som det är i världen i dag var det inte helt lätt att få till det. Det innehåller skrivelser om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, vilket är oerhört viktigt. Dessutom ska jämställdhet genomsyra alla målen.

Jag ser att det arbetet blir viktigt liksom den skrivelse om jämställdheten som regeringen kommer att presentera senare under året. Det är två bra tillfällen att komma tillbaka till.

Anf. 89 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Länsstyrelserna här i Sverige har ett viktigt uppdrag att sammanföra de nationella målen när det handlar om jämställdhetspolitik så att de får genomslag även lokalt ute i länen, till exempel i Blekinge som jag kommer ifrån.

Det ska ske genom kunskapsuppbyggnad och genom att samordna olika typer av insatser och partnerskap lokalt. Hur resonerar ministern kring det arbetet och möjligheten att låta landets länsstyrelser intensifiera detta arbete ytterligare under den kommande tiden?

Anf. 90 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! I den skrivelse jag nämnde nyss kommer jag att återkomma till frågan om starkare och bättre styrning av jämställdhetspolitiken, för den har nämligen brustit under ett antal år. Där kommer länsstyrelserna fortfarande att ha en viktig roll, och tillsammans med det arbete jag nyss nämnde finns det många tillfällen att jobba med detta.

Jag ser jämställdhet som en stark motor när det gäller att uppnå ökad tillväxt, öka arbetskraftsutbudet, skapa en stark skattebas och så vidare, förutom alla rättvisaspekter.

Anf. 91 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till äldreminister Åsa Regnér.

I en utredning, *Bostäder att bo kvar i*, uppskattas att 360 000 bostäder behöver byggas för årsrika människor fram till 2030. Frågan är vad regeringen gör för att täcka detta behov. Att det finns illustreras av alla de fallbeskrivningar vi får läsa om i medierna, där 100-, 90- och 80-åringar har blivit fångar i sina egna hem. De är för friska för att få flytta till vård- och omsorgsboende, men de behöver något annat att bo i.

Frågestund

Anf. 92 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Barbro Westerholm! Detta är en viktig fråga.

Vi ser behovet. Tyvärr har ungefär en femtedel av platserna i äldreboenden försvunnit under de senaste tio åren, vilket är ett stort problem. Äldre ska kunna bo där de vill, även när de har behov, och kommunerna ska se till att detta kan tillgodoses.

Regeringen har därför beslutat om ett investeringsstöd som är flexibelt och som kan användas till äldreboende, till någon typ av mellanform eller till att anpassa bostäder. Stödet kommer att trappas upp under mandatperioden.

Jag har också tillsatt en utredning som tittar på de här frågorna när det gäller kvalitet över huvud taget inom äldreomsorgen – detta är en viktig sådan fråga – för att se till att vi har ett långsiktigt perspektiv där. Överlag ska man, när man är biståndsbedömd och har behov, kunna få det stöd man behöver.

Anf. 93 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Detta handlar inte bara om biståndsbedömda boenden utan också om andra mellanformer, som om de införs som trygghetsboende kan förebygga behov av vård- och omsorgsboende.

Jag vill gärna höra lite mer om tankarna kring den boendeformen.

Anf. 94 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Det är därför investeringsstödet är flexibelt. Det kan användas även till detta. Jag ser att behovet finns, utan tvekan, och jag hoppas att medlen gör nytta.

Sedan är det en uppgift för kommunerna att tillgodose behoven.

Förtroendet för Karolinska Institutet

Anf. 95 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Helene Hellmark Knutsson.

Karolinska Institutet är ett statligt universitet och något av en spjutspets när det gäller medicinsk forskning i landet. Dessutom är det KI:s styrelse som utser det anrika Nobelpriset i medicin, något som faktiskt är avgörande för vårt rykte i hela världen.

Nu har en jättestor skandal uppdagats där undermålig praktisk forskning av Paolo Macchiarini har resulterat i flera människors förtida död. I sammanhanget talas också om manipulerad forskning.

Rektorn tillsätts av regeringen. Har statsrådet för avsikt att agera i frågan om den oerhörda skandal som faktiskt ligger för handen, utöver den aviserade tremannautredningen?

Anf. 96 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack för frågan, Robert Stenkvist!

Både jag och regeringen ser väldigt allvarligt på det som har inträffat. Blotta misstanken om forskningsfusk är allvarlig för förtroendet, både för Karolinska Institutet, i det här fallet, och för forskning i dess helhet.

Det ligger ett stort ansvar på våra lärosäten. De flesta i den här kammarerna är överens om att vi ska ha autonoma lärosäten. Det är riktigt att Karolinska Institutet och flera andra är statliga, men det finns en särskild förtroenderelation där styrelsen – i det här fallet konsistoriet – rekryterar rektor och utövar tillsyn.

De är dock inte inblandade vare sig i att dela ut Nobelpriset, anställa forskare eller bestämma något om forskningen, utan där sitter allmänrepresentanter från oss.

Ett stort ansvar faller på rektor och de övriga forskarna.

Anf. 97 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr talman! Anders Hamsten är rektor och utses och tillsätts av regeringen, om jag har förstått saken rätt. Det är inte bara fråga om forskning här. En ung kvinna från Ryssland, Julia Tuulik, avled efter Macchiarinis ingrepp, som han aldrig hade kunnat göra utan stöd från KI. Hon rutnade inifrån och dog sedermera.

Detta är jätteallvarligt. Är det inte befogat att regeringen visar handlingskraft här?

Anf. 98 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack igen!

Vi är alla väldigt berörda både av det vi har sett i dokumentären och det vi har läst om detta fall. Men det är viktigt att vi gör rätt saker och att vi gör dem i rätt ordning.

Rektorn anställs som sagt av regeringen, det är rätt, men det görs på förslag av styrelsen, i det här fallet konsistoriet. Det är där som förtroende eller bristande förtroende ska uttryckas.

Vi har tillfört mycket i detta ärende.

Vindkraften och det kommunala vetot

Anf. 99 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Min fråga går till klimat- och miljöminister Åsa Romson.

I regleringsbrevet för Statens energimyndighet för år 2016 står att läsa att myndigheten tillsammans med Naturvårdsverket har fått i uppdrag att följa upp och analysera hur planerings- och tillståndsprocessen vid etablering av vindkraft har utvecklats i kommunerna.

Man skriver att om myndigheterna bedömer att det finns behov av åtgärder för att underlätta tillståndsprocessen ska de föreslå sådana, inklusive författningsförslag. I sammanhanget nämns att enligt miljöbalken

krävs kommunernas tillstånd för att nya vindkraftverk ska få uppföras, det vill säga det finns ett kommunalt veto.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga ministern: Ska man tolka regleringsbrevet som att regeringen är beredd att ta bort det kommunala vetot för nyetablering av vindkraft?

Prot. 2015/16:66
11 februari

Frågestund

Anf. 100 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack för frågan!

Vi ser att vindkraft är allt viktigare, och vi utnyttjar en allt större del av vår potential i Sverige. Trots det är det mycket vindar som blåser förbi Sverige helt utan att tillföra energi i vårt energisystem, så det finns mycket mer att göra.

Jag är inte bekant med det exakta uppdraget, för det är energiministerns ansvar att ge uppdrag till Energimyndigheten. Även om de samverkar med Naturvårdsverket innebär det inte att detaljer har beretts med mig.

Jag och regeringen har inte aviserat någon ny strategi i vindkraftshänseende. Vi ser positivt på vindkraft. Vi är beredda att titta på vilka ändringar man kan göra för att öka möjligheterna till bra vindkraft. Men vi ser också att man ska ha god planering i kommunerna och i lägesbeskrivningen för att det ska bli bra energi för alla parter, särskilt för dem som är närboende.

Anf. 101 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Tack, ministern! Men jag tycker inte riktigt att jag får något tydligt svar, och detta ligger ändå nära det område som ministern ansvarar för, det vill säga klimat och miljö.

Jag måste påminna om att det i regeringsformens portalparagraf står att all offentlig makt i Sverige utgår från folket och att folkstyrelsen förverkligas bland annat genom det kommunala självstyret.

I regleringsbrevet pekar man tydligt på just det kommunala vetot, och i samband med det säger man att man även ger ett uppdrag om att ta fram ett författningsförslag.

Anf. 102 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! I strävan efter att använda mer vindkraft i Sverige tycker jag att man ska titta på flera frågor. Däremot har jag inte uppfattat att det finns någon särskild vilja från regeringen att liksom bakvägen försöka ta bort en del av det kommunala självstyret – tvärtom. Jag tror att planering på den kommunala och lokala nivån är viktig, särskilt när det gäller den typ av lokal energiproduktion som kan tillföra mycket till bygden.

Men skulle det komma några sådana förslag kommer de ju till riksdagen, så det kan du vara helt lugn med, Maria Malmer Stenergard.

Nordiskt samarbete om integration

Anf. 103 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till den nordiska samarbetsministern Kristina Persson.

För någon vecka sedan var det ett nordiskt samarbetsministersmöte i Helsingfors. Där diskuterades det många angelägna frågor för det nordiska

samarbetet. En av frågeställningarna var integrationen av de nyanlända till Sverige och Norden. Jag tror personligen att vi har mycket att lära av varandra när det gäller arbetet med att klara integrationen, vilket kommer att vara en av de stora frågorna under ganska lång tid i Norden.

Jag har en fråga till ministern om hur diskussionerna gick. Kan vi dra slutsatser och lära av varandra när det gäller kunskapsinhämtning och annat? Vi har ändå haft lite olika profiler när det gäller mottagandet.

Anf. 104 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Tack, Johan Andersson, för frågan!

Det stämmer att vi träffades i Helsingfors i förra veckan. Vi hade en engagerad och positiv diskussion om flykting- och integrationsfrågorna i Norden. Det finns en stark vilja att hjälpa åt och dela erfarenheter med varandra, för vi inser alla att flyktingfrågan förutsätter en förmåga också att integrera, att se till att människor kommer in i arbetslivet.

Vi har beslutat att gå vidare med diskussionen och samarbetet. I första hand kommer vi att plocka fram bra exempel från våra egna verkligheter och dela de exemplen, best practice, med varandra. Vi kommer säkert också att föra vidare diskussionen om hur vi skulle kunna samarbeta i Europa och hur vi kan trycka på för ett bättre samarbete i Europa i flyktingfrågor.

Anf. 105 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Tack så mycket, ministern, för svaret! Jag har en följdfråga som gäller ett annat område som ni, vad jag förstår, också avhandlade på mötet. Det handlar om gränshindren.

I dag är det många som lever i gränslandet mellan våra nordiska länder och som är beroende av att det fungerar när det gäller möjligheten att bo i ett visst land och jobba i ett annat. Jag vill gärna höra lite om vad som diskuterades om detta.

Anf. 106 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Tack för frågan!

Vi är angelägna om att det inte ska finnas gränshinder. Målet är att ta bort alla gränshinder, så vi alla upplever det som ett slags misslyckande när vi behöver införa hinder, som vi har gjort med id-kontrollerna. Men i praktiken fungerar det ganska bra, har det visat sig. Vi har också sett att det på senare tid har minskat. De gränsproblem som har funnits i Finland och Norge har minskat.

Åtgärder med anledning av situationen vid Karolinska Institutet

Anf. 107 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! Jag har en fråga till ministern för högre utbildning och forskning, Helene Hellmark Knutsson.

Det är en fråga som redan har varit uppe i frågestunden. En av de hetaste frågorna i medierna just nu rör KI, Karolinska Institutet, och framför allt dess gästforskare Macchiarini. Det är otaliga tv-inslag och spaltmeter som har publicerats om hans göranden och låtanden.

Häromdagen meddelade KI:s styrelse, det så kallade konsistoriet, att de ska tillsätta en utredning, men inte om oredlighet utan om de processuella frågor som är kopplade till historien.

Med tanke på KI:s omedelbara koppling till Nobelpriset i fysiologi och medicin är det viktigt att se på hur den uppkomna situationen ser ut. Ministern har själv uttalat att hon ser att det kan finnas risk för att detta spiller över på Nobelpriset.

Därför vill jag fråga statsrådet om ministern har tänkt agera och i så fall hur och när.

Anf. 108 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Betty Malmberg!

Det är som sagt en mycket allvarlig situation som har uppkommit på Karolinska Institutet. Det är vårt främsta forskningsuniversitet, som är högt rankat i världen. Aktsamheten om Karolinska Institutet och forskningens förtroende är det som är allra viktigast för mig och regeringen. Vi är i nära dialog med konsistoriet och inte minst dess ordförande Lars Leijonborg om hanteringen av detta. Det faller ett mycket stort ansvar på Karolinska Institutet att reda upp situationen.

Jag är också beredd att vidta åtgärder. Vi vidtog åtgärder redan när vi tillsatte en utredning om hur vi ska hantera misstanke om forskningsfusk i framtiden. Den utredningen tillsattes redan i oktober förra året och kommer att lämna sina förslag senast i november i år.

Anf. 109 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! Tack för svaret, ministern!

Jag är den förste att hålla med ministern att vi som politiker ska hålla fingrarna i styr och inte vara inne i akademins syltburk, vilket togs upp i förra svaret. Men med tanke på Nobelprisets viktiga renommé för Sverige – och även den artikel som finns i Svenska Dagbladet i dag, där man tar upp risken för jäv i KI-granskningen – undrar jag på vilket sätt vi kan agera proaktivt ytterligare och om ministern har några idéer. Kan man tänka sig en internationell kommission?

Anf. 110 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Betty Malmberg!

På departementet håller vi på att titta på vad som kan göras ytterligare. När det gäller Nobelpriset är det viktigt att det handlar om en fristående organisation som är fristående också från Karolinska Institutet. Men det är också viktigt att de personer som kommer att beröras av utredningen visar gott omdöme och även omsorg om Nobelpriset och Karolinska Institutet, så att förtroendet inte riskerar att skadas.

Bistånd till fattiga länder som drabbats av extremväder

Anf. 111 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Min fråga går till klimat- och miljöminister Åsa Romson.

Vi nås nu av rapporter om att över 5 miljoner barn i Etiopien riskerar livshotande undernäring. Orsaken är bland annat den värsta torkan på över 50 år. Situationen i Malawi och Zimbabwe är lika akut. Vi vet att när det

kommer torka är det boskapen som dör först, därefter drabbas skördarna, och sedan är matbristen akut.

Biståndsorganisationer vädjar nu till världens rika länder om att de måste ställa upp akut. Omvärlden måste agera för att rädda liv.

Vi har sett problem med extremväder på andra håll i världen. Orsaken är väderfenomenet El Niño, som har större styrka och mer variation. Under klimattoppmötet var det Åsa Romson som förhandlade om just detta, om vilket ansvar de rika länderna har för att hjälpa fattigare länder när de drabbas av klimatkonsekvenser på grund av väderfenomen. Vilket ansvar har vi?

Anf. 112 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Att klimateffekterna slår hårdast mot de redan fattiga vet vi. Att torka och väderfenomen som El Niño kan dra undan golvet för människor, svälta ut boskapen och medföra att matproduktionen avstannar och folk svälter är också känt. Vi vet att den typen av väderfenomen förstärks av klimatförändringarna.

Det var kanske delvis denna kunskap som låg bakom att alla världens ledare kunde enas i Paris om ett nytt globalt klimatavtal. Det handlar om kunskapen om att vi inte bara måste lyckas minska utsläppen, som naturligtvis är grunden till detta, utan att vi också måste hjälpa varandra solidariskt och globalt med klimatanpassning och med stöd i de svåra stunder som kommer. Och det är de allra fattigaste som behöver mest stöd.

Jag är glad över att Sverige är ett av de länder som tydligast ställer upp internationellt, och som har ett stort katastrofbistånd som vid denna typ av katastrofer snabbt är på plats, men som också jobbar långsiktigt och säkerställer att vi långsiktigt får en bättre utveckling.

Anf. 113 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Ministern var inne på att vi vet om att dessa väderfenomen finns här, att de ökar i omfattning och att de också blir svårare att hantera. Förra året hade temperaturen stigit en grad över förindustriell nivå, och det är inte långt kvar till de en och en halv till två grader som innebär oacceptabla konsekvenser för mänskligheten med extrema påfrestningar för människor runt om i världen, men inte minst för människor i de fattigare delarna.

Anf. 114 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Svält beror inte bara på att man drar undan benen för jordbruksproduktionen utan också på institutionella former. Där tycker jag att det är viktigt att Sverige är en stark utvecklingssamarbetspartner, inte minst till de fattiga länderna i Afrika som just nu står inför detta hot. Men att blunda och säga att det inte skulle ha någonting att göra med klimatförändringar och med det ansvar som ligger på den rika världen, med de historiska utsläpp som har kommit härifrån, kan man inte heller göra.

Anf. 115 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Jag vänder mig till vice statsminister Åsa Romson.

Regeringen har för avsikt att lägga fram en proposition om det så kallade värdlandsavtalet. Det tycker jag i grunden är bra. Det innebär ökad övningsverksamhet och att vi samverkar och samarbetar med andra till gagn för vår gemensamma säkerhet.

För en tid sedan väcktes en motion av två miljöpartister, Jabar Amin och Annika Lillemets. De skriver bland annat: "Vi blir säkerhetspolitiskt mer utsatta genom värdlandsavtalet, då vi gör vårt land till ett mål för ryska kärnvapen. Detta utan att ha några säkerhetsgarantier. Värdlandsavtalet måste nog sägas vara det sämsta av de olika säkerhetspolitiska alternativ som Sverige ställs inför."

Min fråga till vice statsminister Åsa Romson är: Vilket är ditt bästa argument för att kammaren ska anta värdlandsavtalet?

Anf. 116 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! När Försvarsberedningen kom överens i bred samverkan om en inriktning för den svenska försvars- och säkerhetspolitiken var det någonting som regeringen såg mycket positivt på. Det är viktigt att Sveriges relationer med omvärlden, inte minst i fråga om försvars- och säkerhetspolitisk analys, är brett förankrade i Sveriges riksdag. Något annat skulle vara oerhört försvårande.

Den tidigare regeringen aviserade strax före valet att Sverige med ett värdlandsavtal skulle samarbeta ännu närmare eller med ännu mer struktur med Nato. Det är någonting som regeringen har utrett sedan dess, och vi kommer att återkomma till riksdagen när en sådan proposition är klar.

Anf. 117 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Ska jag tolka vice statsministern på det sättet att det bästa argumentet för hennes del är att Försvarsberedningen står bakom detta?

Herr talman! För egen del tycker jag att värdlandsavtalet är bra, eftersom det ökar Sveriges säkerhet. Det kommer att medverka till ökad svensk försvarsförmåga.

Min fråga är därför: Finns det något ännu bättre argument från vice statsministerns sida, och har hon hela sitt parti med sig? Kommer samtliga miljöpartister i kammaren att votera för värdlandsavtalet?

Anf. 118 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! När det gäller den säkerhetspolitiska analysen är det, som jag sa, viktigt att vi har bred förankring i Sveriges riksdag. Det är självklart så att olika steg och mått som Sverige tar som land när det gäller att samarbeta och göra gemensamma övningar med Finland eller att samarbeta och göra gemensamma övningar med Nato eller när det gäller andra samarbeten – vi är en samverkande part där – också sänder säkerhetspolitiska signaler. De behöver analyseras. Men regeringen har sagt, efter Försvarsberedningens arbete, att man ska återkomma med en proposition.

Åtgärder mot lärarbristen

Anf. 119 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Helene Hellmark Knutsson. Forskning visar att skickliga lärare är den enskilt viktigaste faktorn för elevers kunskapsresultat. En viktig förutsättning för elevers lärande och resultat blir därför att elever undervisas av utbildade lärare.

Den senaste tidens prognoser pekar på att det med dagens examinationstakt kommer att saknas 60 000 lärare redan 2019.

I delar av landet, som i min hemkommun Älvsbyn som ligger på gränsen till Norrbottens inland, är lärarbristen redan ett faktum.

Min fråga blir helt enkelt: Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att möta den omedelbara och redan pågående lärarbristen?

Anf. 120 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Jag tackar Linus Sköld för denna angelägna fråga.

Vi gör saker på lång sikt, men vi måste också göra snabba insatser för att möta detta. Vi satsar bland annat på kompletterande pedagogisk utbildning för dem som redan har akademisk utbildning och ämneskunskaper. Det är ett sätt.

Det som vi har presenterat i dag är ett nytt snabbspår för att också ta till vara de nyanländas kompetens, alltså de som har en lärarutbildning när de kommer, så att dessa personer så snabbt som möjligt ska kunna få kunskaper motsvarande en svensk lärarlegitimation och naturligtvis även lära sig svenska för att komma in i sitt gamla yrke.

Vi kommer också att behöva vidta fler åtgärder, och vi diskuterar det just nu inom ramen för den nationella samlagen för läraryrket.

Jag vill också säga att det är viktigt att vi har lärarutbildning över hela landet för att klara kompetensförsörjningen även i glesbygd och att vi ibland även ska kunna erbjuda det genom ett distansprogram.

Ringled runt Stockholm

Anf. 121 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Åsa Romson.

År 2020 får Tirana i Albanien en ringled, vilket gör Stockholm till den enda huvudstaden i Europa som står utan en sådan.

Nu föreslår Sverigeförhandlingen byggande av en östlig förbindelse som ger även Stockholm en efterlängtd ringled. En ringled skulle minska trafiken i innerstaden, minska utsläppen och göra vardagen enklare för stockholmarna.

Det största hotet mot projektet är Miljöpartiet. Miljöpartiet brukar motarbeta det mesta på fyra hjul, och Åsa Romson har själv motionerat om att avbryta all utredning av en östlig förbindelse.

Färska siffror visar att en östlig förbindelse har starkt stöd bland stockholmarna och bland Miljöpartiets egna väljare. Jag hoppas att Miljöpartiet släpper sitt tankeförbud kring ringleden runt Stockholm.

Jag undrar hur Åsa Romson ställer sig till byggandet av en östlig förbindelse.

Anf. 122 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Sverigeförhandlingen är inne i viktiga skeden. Det pågår förhandlingar med både storstadskommunerna och kommunerna runt omkring, särskilt när det gäller kollektivtrafik och ytterligare infrastruktur. Det pågår också diskussioner runt om i landet, framför allt med inriktning på hur vi ska kunna få fram snabbare tågförbindelser och en förbättrad tåginfrastruktur i Sverige.

Jag tror att det vore olyckligt om jag som representant för regeringen skulle gå in och kommentera enskilda projekt som är med i dessa förhandlingar. Jag tror att det är det sämsta som vi kan göra utifrån en situation där hela Sverige ska växa och där alla ska känna att denna förhandling faktiskt är viktig. Regeringen tycker nämligen att Sverigeförhandlingen är viktig och att den ska komma i mål med bra underlag och med bra analyser, så att vårt mål till 2020 om att minska klimatutsläppen och få en bättre vardag för alla svenskar som behöver pendla på ett effektivt sätt nås.

Regeringens arbetslöshetsmål 2020

Anf. 123 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Min fråga går till den så kallade vice statsministern Åsa Romson.

Regeringen har aviserat ett arbetslöshetsmål om att man ska nå EU:s lägsta arbetslöshet senast 2020.

Nu har vi klarat av 2015, det sista året som vi kommer att ha en alliansbudget som det verkar. Det har under detta år skett en hel del förbättringar. Så sent som i morse kunde man höra på radion att ungdomsarbetslösheten har sjunkit.

Framöver ser det inte riktigt lika ljus ut. Därför blir min fråga till vice statsministern: Vad har regeringen tänkt göra nu? Vad har man tänkt vidta för åtgärder, som ännu inte är aviserade, för att uppnå målet om EU:s lägsta arbetslöshet till 2020?

Anf. 124 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Regeringen har från dag ett haft på sin agenda att ha en mycket kraftfull politik för sänkt arbetslöshet. Det är nämligen ett av Sveriges största problem. Regeringen satte därför ett tufft mål redan inledningsvis, och vi har jobbat efter det sedan dag ett. Det är också anledningen till att vi nu ser att arbetslösheten sjunker. Inte minst ungdomsarbetslösheten, och långtidsarbetslösheten bland ungdomar, sjunker.

Våra verktyg i form av en aktiv arbetsmarknadspolitik, inte minst med en matchningspolitik där utbildning av de grupper som står långt från arbetsmarknaden och behöver bli aktuella på arbetsmarknaden, tas på största allvar. Det är verktyg vi vill jobba vidare med, för vi ser att de har börjat lyckas. Det är bara genom hårt arbete man kan säkerställa att vi i Sverige får en högre sysselsättning och en minskad arbetslöshet så att fler kan försörja sig och bygga ett värdigt liv i Sverige.

Anf. 125 TALMANNEN:

Frågestunden är därmed avslutad. Jag tackar deltagande statsråd och ledamöter.

Svar på
interpellationer

Anf. 126 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman och ärade ledamöter! Som svar på frågor som har kommit upp i debatten hittills vill jag bara säga att jag nog tror att frågan om vad som händer i Turkiet kommer att diskuteras på nästa möte med utrikesministrarna. Även om det formellt inte finns på dagordningen som en specifik punkt är det klart att detta är i allas våra tankar just nu. Vi följer det som händer mycket noga och med stor oro. Man kan nog alltså utgå ifrån att det kommer att diskuteras även om det sker informellt.

Désirée Pethrus frågade om detta med internationella valobservatörer, och jag ska försöka svara på det om hon kan rikta uppmärksamheten hitåt. Bara för att förklara tycker jag som sagt att man ska ha en bred verktygslåda diplomatiskt och att detta gott och väl kan finnas i den verktygslådan. Jag är dock inte säker på att vi får framgång med ett sådant förslag i dagsläget, för återigen: Vi försöker få till stånd en procedur och en process med Turkiet. Vi försöker få ett samtal och en dialog som kan bli konstruktiv och där vi kan föra fram frågorna.

Jag menar att vi kan ha med oss detta, men jag är långt ifrån säker på att vi skulle nå framgång med ett sådant förslag i dagsläget. Det kräver nämligen att båda parter samarbetar kring det. Som du hör, Désirée Pethrus, har jag dock en positiv inställning till alla förslag som kan bidra till att göra oss bättre rustade för att följa utvecklingen noga och se till att det går i rätt riktning.

Sedan vill jag ställa en fråga. Vad är alternativet till samtal? Vi måste förstås fortsätta våra ansträngningar. Via EU-närmandet och via de kanaler vi kan ha i ett FN-spår eller i bilaterala spår måste vi fortsätta dialogen. Vi måste fortsätta trycka på för just de saker Hans Linde och andra har räknat upp för att se till att det vi upplevde som en framgång och som demokratiska framsteg under det tidiga 2000-talet inte nu plötsligt avbryts och går i andra riktningen. Vi har sett alldeles för många tecken på att det är det som sker, och vi har sett alltför många frågor som vi måste protestera mot och kräva ska upphöra.

Vi kräver förstås att Turkiet och PKK upphör med våldshandlingar, för det är enda chansen att faktiskt få till stånd en fredsprocess igen. Jag hör inte att någon säger att vi ska avbryta alla våra kontakter med Turkiet, men vi måste balansera den svåra situation vi har nu i att både ställa tydliga krav och hitta ett samarbete som gör att vi faktiskt kan flytta fram positionerna för EU på de viktiga områdena. Det fasansfulla våld vi har sett på sistone och angreppen på civilbefolkningen, som redan lider svårt, måste upphöra.

Vi behöver Turkiet i samtal kring hur vi ska hantera de största utmaningarna i EU:s närområde. Det gäller inte minst flyktingsituationen och krisen i Syrien. Jag har själv samtalat med Turkiets utrikesminister om bland annat oljepipelines, som är otroligt viktiga när det gäller att angripa Daish. Den typen av kontakter måste vi förstås upprätthålla, och vi måste balansera dem med att även vara tydliga med vad vi kräver i form av reformer.

Anf. 127 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Det är väldigt viktigt, vilket vi också verkligen har understrukt, med samtal. Problemet är att den ena parten är terrorstämplad och att den andra parten är staten Turkiet, som själv begår brott. Därför behöver den andra parten också komma till samtalen. Det är inte heller bara EU som ska genomföra samtalen, utan jag hoppas att även Margot själv och Sverige tar initiativ.

Därför är min fråga fortfarande: Vill Sverige och utrikesministern göra något i EU för att lyfta stämpeln? Beslutet är nämligen förlegat. Det togs för ett tag sedan, och det har varit en stämpling av bara den ena sidan. Den andra sidan begår brott mot mänskliga rättigheter. Det har vi hört FN:s sändebud för mänskliga rättigheter säga i januari, och det har vi sett. Vi ser och hör det varje dag.

Det går inte att ha ett fredssamtal med bara en sida. Vi måste ha med bägge sidorna, och den andra sidan är terrorstämplad. Jag kommer att upprepa att varken EU eller något annat land kommer att förhandla med en part som är terrorstämplad, som PKK. Därför är detta en grundläggande förutsättning för att en fredlig lösning på kurdernas fråga skapas. Det ska helt enkelt vara jämbördigt. Självklart ska båda sidor som har begått brott stå för det och bestraffas. Det tycker jag att PKK har gjort. Ledaren sitter i fängelse på 15 år, och organisationen har varit upplöst i många år.

Det är dags. Detta är den enda förutsättningen för folket i Kurdistan.

Anf. 128 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern för den här debatten, som jag är helt övertygad om kommer att fortsätta i olika former. Det är ju knappast så att vi ser så många ljusningar eller tecken på att utvecklingen i Turkiet skulle vända.

Jag vill också tacka utrikesministern för flera av de uttalanden som har gjorts, även om jag nog hade önskat att de var lite skarpare på flera områden. Samtidigt kan jag efter att ha suttit i riksdagen ett tag – jag är inne på min tredje mandatperiod – se att vi inte riktigt såg den typen av uttalanden vi har hört från Margot Wallström under de åtta, mycket långa, åren med Carl Bildt som utrikesminister.

Jag tycker att det är viktigt att vi har samtal och en öppen dialog med Turkiet och dess regering. Men frågan är också vad det är för budskap vi vill skicka. Vad är det för budskap från EU man upplever i Turkiet i dag, i den turkiska regeringen och bland människor runt om i Turkiet?

Tyvärr tror inte jag att det budskap man upplever i Turkiet är att EU konsekvent står upp för de mänskliga rättigheterna och demokratin. Jag tror att det budskap man snarare känner i dag är att EU är berett att kompromissa om de mänskliga rättigheterna så länge Turkiet stoppar flyktingar för att ta sig över Medelhavet. Jag tror att man både i Ankara och bland vanliga människor runt om i Turkiet upplever att EU är berett att blunda för en del av de övergrepp som nu begås så länge Turkiet håller sina flygbaser öppna för västs stridsflygplan.

Under pausen i den här interpellationsdebatten såg jag att det kom ett brev från HDP, det parti Margot Wallström beskrivit som ett systerparti till Socialdemokraterna, där man tydligt uttrycker en väldigt stark oro för att EU nu börjar kompromissa om mänskliga rättigheter och demokrati.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

Det blir en bricka bland många andra i ett större förhandlingsspel. Demokrati och mänskliga rättigheter är en bricka, och flyktingar och kriget mot Daish blir en annan bricka.

Jag tycker att det är oerhört oroväckande, och jag hoppas att vi kan få en tydligare och konsekventare politik när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter i Turkiet. Då kommer det att bli problematiskt att skicka 700 miljoner kronor, utan några villkor, till Turkiet.

Anf. 129 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag ber om ursäkt för att jag inte var tillräckligt uppmärksam när jag fick svar av utrikesministern. Jag stod och pratade med en annan minister om nästa interpellation. Det var inte bra.

Jag skulle vilja lyfta fram två saker. Det ena är medlen och resurserna som man vill ha från Turkiets sida. Jag såg just på Twitter och Voice of America att Erdoğan har sagt att om han inte får de här pengarna kommer han att utvisa alla flyktingar till Europa. Bara det säger ju en hel del om problematiken med Turkiet. Men oavsett om det nu är 700 miljoner som ska gå från svenska skattebetalare eller 3 miljarder som ska gå från EU till Turkiet måste det finnas någon typ av det vi inom biståndet brukar tala om som konditionalitet, det vill säga att det måste finnas tydliga krav. Det måste lyftas fram mer, tycker jag, både av EU och av utrikesministern.

Det andra är att erbjuda Turkiet pengarna och säga: Vi förutsätter att fredssamtal återupptas mellan den turkiska regeringen och PKK. Från Kristdemokraternas sida har vi inte föreslagit att man ska ta bort stämplingen av PKK. Däremot tror vi att det är viktigt att det samtal som tidigare fördes kan fortsätta, och det ska vi bidra till.

Här skulle man, som jag har skrivit i min interpellation, kunna använda Folke Bernadotte-akademin. De har jobbat en hel del med den här typen av dialog. Jag har kontrollerat med dem; de har inte fått någon sådan förfrågan. Kanske skulle man kunna erbjuda den möjligheten.

Det var bara två inspel. Det ena var konditionaliteten, och det andra var vad Sverige kan bidra med för att öka tempot i fredssamtalen.

Anf. 130 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, alla ledamöter, för en viktig och bra debatt!

Jag vill bara säga något kort om detta med listningen av PKK. Sverige följer EU:s lagstiftning på det här området och är ett av de länder i EU som mest av allt driver en rättsäkerhetslinje. Vi tycker att listningsgrunderna ska vara tydliga och gå att belägga, att man ska följa EU-domstolens bedömningar i liknande fall, att listade ska informeras om grunderna och kunna klaga hos EU-tribunalen samt att EU så snart som möjligt ska ta bort listningar om en domstol har funnit dem felaktiga eller om listningsgrunderna inte längre anses vara uppfyllda. Vi tycker alltså att det vi har att hålla oss till är tydliga kriterier och att det ska vara rättssäkert – bara så att Amineh Kakabaveh vet hur vi ser på den saken.

Jag tror inte heller, ärade ledamöter, att ni ska underskatta EU totalt när det gäller de här samtalen. Det är klart att man gärna skulle vilja göra allting villkorat och säga: Gör ni inte så eller så blir det absolut inga pengar! Risker finns att man låser en hel förhandling på det sättet och inte kommer någonvart.

Vi har vana av att ha just den här typen av samtal, också med regimer som kan vara ganska svåra att komma till tals med. Det är förstås viktigt hur vi driver det här.

Nu är det en procedur som har satts igång. Det är en dialog, ett samtal, ett samarbete som har startats. Jag menar att EU faktiskt tydligt för fram åsikterna om rättssäkerhet, yttrandefrihet och allt det som är våra grundläggande värderingar. Det ska vi fortsätta att göra. Men det handlar om att balansera de här intressena och upprätthålla dialogen för att kunna trycka på och driva utvecklingen i rätt riktning. Det är viktigt för Turkiets framtid.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

§ 8 Svar på interpellation 2015/16:331 om våld och trakasserier på asylboenden

Anf. 131 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Désirée Pethrus har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att asylsökande kristna ska känna sig trygga ute på asylboenden. Hon har också frågat mig om jag tänker ta några lagstiftningsinitiativ eller vidta någon annan åtgärd för att förstärka skyddet för dem som drabbas av hatbrott, hot eller trakasserier.

År 2015 sökte nästan 163 000 personer asyl i Sverige. Drygt 110 000 av dessa kom under årets sista fyra månader. Trots den historiskt höga inströmningen kunde Migrationsverket erbjuda boende åt alla samma dag som de ansökte om asyl, med undantag för ett par dagar i november. För att klara detta har Migrationsverket emellertid tvingats till förtätningar i boendena samtidigt som handläggningstiderna har blivit allt längre.

Det är självklart att alla asylsökande ska kunna känna sig trygga under sin vistelse i boendet. Ansvar för säkerheten på boenden för asylsökande ligger på Migrationsverket, som har ett nära samarbete med Polismyndigheten i dessa frågor.

Som en åtgärd för att öka kontrollen när det gäller både yttre påverkan och ordningsstörningar inne på boenden har Polismyndigheten utbildat ordningsvakter i snabbare takt för bland annat Migrationsverkets räkning. Det totala antalet väktare och ordningsvakter har mer än fördubblats vid asylboendena. Polismyndigheten samverkar lokalt med dessa aktörer i frågor som rör säkerhetsåtgärder och har också genomfört insatser för att höja förmågan på enskilda boenden i de fall den upplevts vara bristfällig. Om det förekommer brottsliga handlingar på boenden för asylsökande ska det anmälas och utredas av polisen.

Migrationsverket gör ingen uppdelning i etnicitet eller religion på asylboendena. Jag tycker att det är en rimlig princip. Samtliga asylsökande som erbjuds plats på asylboenden informeras om vilka boenderegler som gäller. Av informationen framgår att alla som bor i boendet ska kunna känna sig trygga i sin boendemiljö och att det därför är viktigt att alla i boendet respekterar varandra och visar varandra hänsyn, oavsett religion, kultur eller sexuell läggning. Det är en självklarhet att de som flyr för att få en fristad i vårt land också följer Sveriges lagar när de kommer hit.

Under de senaste månaderna har regeringen fattat en rad svåra men nödvändiga beslut om åtgärder i syfte att minska antalet asylsökande som söker sig till Sverige. Antalet asylsökande är nu på en betydligt lägre nivå än i oktober och november 2015. Detta underlättar för Migrationsverket att vidta åtgärder för att minska den oro som uppstår i boendena, bland annat på grund av långa handläggningstider och ojämna fördelning.

Utöver de åtgärder som vidtagits i syfte att minska antalet asylsökande är det också viktigt att de asylsökande ges möjlighet till meningsfull sysselsättning under sin väntetid. En viktig del i detta är det civila samhällets roll i arbetet med mottagande och etablering av nyanlända på olika sätt.

Regeringen har därför fördelat 200 miljoner kronor till civila samhällets organisationer, studieförbunden och idrottsrörelsen. Pengarna ska användas för att organisationerna ska kunna ta till vara det frivilliga engagemanget och skapa uthållighet i sitt arbete. Inom folkbildningen handlar det till exempel om att stärka kunskaperna i svenska och om samhället och att främja deltagande i samhällslivet för asylsökande och personer som beviljats uppehållstillstånd och fortfarande bor kvar i asylboenden.

Rättsväsendet har också en viktig roll i arbetet mot hatbrott. Den rollen behöver stärkas ytterligare. Polismyndigheten redovisade under våren 2015, som svar på ett regeringsuppdrag, ett antal förslag för att utveckla arbetet med att bekämpa hatbrott. Regeringen har hela tiden varit tydlig med att Polismyndighetens satsning kommer att följas upp i syfte att säkerställa att åtgärderna får avsedd effekt. I regleringsbrevet för 2016 åläggs därför Polismyndigheten att redovisa vilka åtgärder som har vidtagits som ett resultat av uppdraget att utveckla arbetet för att bekämpa hatbrott.

Som tidigare aviserats kommer regeringen under våren att ta fram en nationell plan mot rasism och liknande former av fientlighet. I denna kommer åtgärder mot hatbrott att ingå. Genom planen tas ett samlat grepp om dessa frågor, och grunden läggs för ett långsiktigt och resultatnriktat arbete.

Anf. 132 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Tack, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson, för svaret!

I december förra året lämnade jag in en skriftlig fråga till migrationsministern om kristnas utsatthet på asylboenden – om trakasserier, hot och våld som drabbar dem. I sitt svar på frågan nämnde ministern inte ens specifikt de kristnas utsatthet.

Varje vecka får jag mejl och telefonsamtal om vad som händer ute på våra asylboenden gentemot kristna personer. Det är skrämmande. Kyrkor och enskilda försöker hjälpa personer så gott de kan. Ibland får de helt enkelt evakuera personer och hjälpa dem med andra boenden. Jag har själv träffat flera asylsökande som beskriver situationen ute på asylboenden, vilket jag tar upp som exempel i min interpellation till ministern.

Det handlar om allvarliga saker som knivskärningar och konkreta hot. Det kan handla om muslimer som konverterat till kristendomen men som av andra på boendet hotas ifall de inte deltar i fredagsbönen och så vidare. Det kan vara någon som delar rum med andra och vill ha sin bibel framme. Det utlöser konflikter. En annan kan inte, som jag har här, ha ett kors på

sig utan att trakasseras. Det är inte endast hot utan ibland också reella attacker med knivar.

Ja, de får polisanmäla. Men vad händer sedan? De får åka tillbaka till hemmet och sätta sig i ett rum tillsammans med dem som har attackerat dem. Är det acceptabelt? Hur skulle ministern själv ha känt det i en sådan situation?

Vi ser att olika kristna grupper och kyrkor får hjälpa de utsatta. De försöker hitta andra boenden. Ibland går det med andra asylboenden, och ibland får de ordna skyddade lägenheter.

Är det rimligt att det inte är den som utövar våldet som får ta konsekvensen av sitt handlande utan att det är den utsatte som får flytta på sig? Det är som i skolans värld, där den mobbade får flytta på sig men inte den som mobbar. Det är inte rimligt.

Jag vill betona att alla oavsett religion ska känna sig trygga. Det handlar inte om att ta ställning för eller emot någon religion utan om att Sverige har präglats av och även i framtiden ska präglas av religionsfrihet och att hatbrott av alla slag ska motverkas av samhället. Man ska inte heller på grund av kön eller sexuell läggning utsättas för hot av olika slag. Det måste finnas skydd för dem som hotas.

Då jag tyckte att ministern i sitt svar på min fråga i december inte verkade ta detta på allvar skrev jag den interpellation som jag nu fått svar på. Jag är fortsatt förundrad över att ministern inte heller denna gång vågar nämna kristnas utsatthet. Vad är det som är så farligt? Varför negligeras det som sker mot kristna ute på asylboenden från ministern och regeringen?

Migrationsverkets presstjänst har uttalat att om man är utsatt för brott ska det göras en polisanmälan så att polisen kan vidta de åtgärder som behövs och lagföra en eventuell gärningsman.

Vad anser ministern ska hända med den som hotar eller utövar våld på ett asylboende? Ska det bli någon konsekvens direkt? Eller råder det strafffrihet om man utövar hot och våld på asylboenden?

Dessa frågor vill jag och många med mig ha svar på. Det är människor som har deltagit i diskussionen, följt frågan och som förundrat mejlar mig varje dag och frågar: Varför görs inget konkret för denna grupp? Varför negligeras de specifika hoten mot kristna ute på asylboenden?

Anf. 133 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! En självklar utgångspunkt för oss är att alla ska känna sig trygga på sina asylboenden. Det har man rätt till, och det är särskilt viktigt när man just har kommit till Sverige efter en lång och kanske farofylld flykt. Vi har en självklar förpliktelse att se till att man kan känna sig trygg i vår försorg. Sverige ska kunna erbjuda den tryggheten.

Därför är det viktigt, precis som jag säger i interpellationssvaret, att boendena har tydliga förhållningsregler så att polis kopplas in om det uppstår bråk, våld eller trakasserier och att en polisanmälan omedelbart görs.

Jag är väl medveten om att kristna kan vara särskilt utsatta i dessa sammanhang. Också jag får vittnesmål om detta genom mejl och andra kontakter.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

Jag är inte ett dugg rädd att ta upp denna fråga, och det är oerhört viktigt att vi är tydliga med att asylboenden ska vara en fristad för människor som har flytt undan krig och förföljelse. Dessa människor har rätt till det.

Om detta försiggår polisanmäls det, och huvudregeln måste vara att det är den som trakasserar som får flytta, inte den som blir trakasserad.

Men som alla vet har vi just nu en mycket ansträngd situation i våra asylboenden. Därför måste vi jobba inte bara med tydliga budskap och riktlinjer utan med förebyggande insatser. En av dessa förebyggande insatser är att anskaffa fler boenden så att vi kan minska trångboddheten och få större möjlighet att åstadkomma den typ av förflyttningar som kan behöva göras.

I mitt interpellationssvar nämner jag att vi har fördubblat antalet väktare och ordningsvakter för att kunna komma till rätta med detta, och jag tror att det är viktigt.

Det som gäller är tydliga förhållningsregler, polisanmälan, tydliga riktlinjer och att polisen ser strängt på detta. Jag nämner också att vi måste förstärka polisens arbete mot hatbrott. Det förebyggande är också viktigt, det vill säga att anskaffa fler boenden. Under våren behöver vi kanske uppmot 20 000 fler boenden för att kunna gå tillbaka till en mer normal situation, bland annat när det gäller yta och hur många som ska bo i varje boende.

När det gäller det förebyggande måste vi också se till att det finns meningsfull sysselsättning och utbildning. Här bedriver studieförbunden en fantastisk verksamhet. Förra året satte vi av pengar riktade till studieförbunden. Under hösten och fram till årsskiftet hade de påbörjat utbildning för 50 000 asylsökande. Det handlar inte bara om svenska utan om samhällskunskap och information om vilka lagar och regler som gäller i Sverige och vilket förhållningssätt vi förväntas ha gentemot varandra.

Vi måste också jobba vidare med att korta handläggningstiderna, för det är ju en viktig del av frustrationsbilden.

Vi måste se de problem som finns, inte negligera dem utan tvärtom ta dem på stort allvar. Men samtidigt finns det en tendens utanför detta hus att vilja blåsa upp problemen och ge dem överdrivna proportioner. När det gäller polisens utryckningsverksamhet är det ungefär 1 procent som kan knytas till migrationsboenden.

Anf. 134 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag har jobbat en del med jämställdhet, utsatta kvinnor, hedersvåld och människor som är särskilt utsatta i en kontext.

Här talar vi om människor som har flytt, till exempel från Irak där det tidigare var 1,3 miljoner kristna. I dag har 250 000 fått söka skydd uppe i irakiska Kurdistan, och de känner ingen trygghet.

När de sedan kommer till Sverige tror de att de har kommit till ett land där religionsfrihet och trygghet råder, men på asylboendet utsätts de för kraftfulla hot och våld.

Jag har dock inte hört vare sig ministern eller Migrationsverkets generaldirektör säga att detta är oacceptabelt och att det behövs en markering i samhället. Jag skulle vilja höra detta också i medierna.

I sitt svar säger ministern i sin förklaring till våldet på asylboenden att det är många som har sökt asyl, att det är förtäta boenden och att man

får färre kvadratmeter att röra sig på. Det är möjligtvis en förklaring men inget försvar för det som händer.

Jag förstod när jag hörde Migrationsverkets generaldirektör i SVT:s *Agenda* i söndags att han tycker att detta får man ta när man har så många människor samlade på ett och samma ställe. Det är ett skrämmande synsätt att negligera de människor som är utsatta.

I tidningen *Dagen* i tisdags uttalade inrikesminister Anders Ygeman att kristofobiska brott på asylboenden inte är hans "förstahandsoro". Hur ska man uttyda det?

Det vi nu ser är en regering som inte annat än negligerar och förminskar det problem som dessa utsatta kristna råkar ut för på asylboenden. Det finns varken vilja eller handlingskraft att agera, och det görs inga offentliga uttalanden från regeringen om att sätta stopp för detta.

I Svenska Dagbladet kunde man häromdagen läsa att det i Sverige finns fyra privata hbtq-certifierade asylboenden. Det är bra, för denna grupp är också utsatt för hatbrott och andra brott. En representant för Migrationsverket uttalar sig i tidningen och säger att man för en dialog med RFSL om särskilda boenden för denna särskilt utsatta grupp.

Men varför ska de utsatta kristna inte få egna boenden?

Jag vill inte att det ska vara så här. Jag önskar att det fungerade på asylboenden. Jag vill inte att vi ska dela upp i olika grupper. Men om de inte kan skyddas är det enda sättet att lösa situationen.

Många med mig undrar varför det inte finns boenden för alla som söker skydd och som inte kan skyddas.

Polisen uppger i medierna att 5 000 incidenter är kopplade till flyktingboenden under den senaste tiden, varav 600 gäller misshandel.

Migrationsverkets generaldirektör säger att det här är ganska normalt i en vanlig svensk befolkning med det antal som har kommit. Ja, så kan man ju resonera, men jag tycker att det är en märklig jämförelse. Det här är människor som har kommit för att söka skydd, och samtidigt ägnar sig några av dem åt att utöva handlingar på andra i sin närhet som inte kan känna sig skyddade i Sverige. Det är ju en helt ohållbar situation.

Min fråga till ministern är: Är det en normal företeelse att den här typen av brott sker ute på våra boenden och att hot och våld får man räkna med, som generaldirektören för Migrationsverket säger?

Anf. 135 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Désirée Pethrus väljer att både rycka ut meningar och att också vantolka vad jag säger. Som jag sa i mitt första inlägg är inte detta acceptabelt. Varje kränkning, trakasseri, våld eller vad det är vi talar om är inte acceptabelt. Då måste samhället, med de verktyg vi har, göra vad vi kan för att försöka både ingripa mot det och förebygga det, bådadera. Det finns ingen anledning alls att någon av oss ska stå och förringa att det här har inträffat, för så är det.

Det finns en skillnad mellan att försvara en handling och att söka förklaringar till den. Det var den skillnaden som jag ville klargöra. Det finns inget försvar för någon typ av våldshandlingar, men man kan vidta förebyggande insatser för att förhindra att de sker. Sådana förebyggande insatser är till exempel att se till att det finns trygga och klara förhållningsregler

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

och information om vad som gäller på boendena, att man via studieförbundens försorg får utbildning och information om vad som gäller, att man vet om att om man ägnar sig åt detta får det en konsekvens, inte bara att man blir polisanmäld, att polisen ingriper och utreder utan också att om man blir dömd ligger det en till last i asylprövningen. Den tydligheten måste vi också vara klara över.

Vad än någon företrädare nu har sagt ska Désirée Pethrus inte tolka det som att vi ser det här som ett mindre problem. Tvärtom säger vi att vi måste se till att alla människor i en sådan här situation kan känna sig trygga. Hur gör man då det? Genom tydlighet i budskapet, men också genom att på ett bättre sätt medverka till att minska frustrationer och allt det som skaver. Många av dem som kommer har ju en traumatisk erfarenhet med sig när de kommer till Sverige, ett land som de inte känner till så väldigt mycket om. Sedan får de leva i ovisshet om de ska få möjlighet att stanna i Sverige över huvud taget. Och ofta får de, som det ser ut i dag, bo väldigt trångt på boendena. Det måste vi också våga ta i.

En viktig sak för att kunna anskaffa fler boenden och se till att det blir en bättre miljö är att vi från den 1 mars kan anvisa flyktingar som har fått uppehållstillstånd till kommuner och att dessa kommuner måste ta emot dem. Detta var Kristdemokraterna emot under väldigt lång tid. Ni ville ju inte ha någon sådan anvisningslag. Men det är en del av en strategi för att underlätta för oss att nu hantera situationen.

Tydlighet är vad som gäller, tydliga konsekvenser om man bryter mot de riktlinjer som finns och förebyggande insatser. Detta tror jag är vägen framåt: förklara vad som inte är acceptabelt och snabba och resoluta ingripanden.

Anf. 136 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag känner mig inte trygg med svaret från ministern. Ministern säger att det ska bli konsekvenser. Ja, det kanske blir konsekvenser för den asylsökande som har utövat våld efter två års asylsökningstid. Under tiden ska då personen vara på boendet och utöva hot mot andra som kanske har en kristen bakgrund medan den andra har en annan religion. Det är helt oacceptabelt.

Om jag inte minns fel är både jag och ministern socionomer. Vi betendevetare förstår att människor präglas av det som de har varit med om. Men till en kvinna som har hotats i en relation säger vi inte: Vi har gjort en polisanmälan. Nu får du åka hem till mannen och sätta dig där. I stället ordnar vi ett skyddat boende. Vi försöker på något sätt att lösa situationen. Vi har handlingsplaner för hur det här ska åtgärdas.

Jag vill se en handlingsplan från regeringen. Vad är handlingsplanen? Vad är det som ska göras konkret? Jag vill inte höra undanflykter från vare sig ministern eller generaldirektören för Migrationsverket om att det här är sådant man får räkna med, att det är så trångbott och så vidare. Så finns det ju många som tidigare också har förklarat våldet mot kvinnor, att man får stå ut med våldet.

Vi kan inte ha en situation som den som är nu. Jag måste kunna gå tillbaka till dem som jobbar och möter de här människorna och säga: Regeringen kommer att göra det här, och vi har en handlingsplan som vi politiker har lyckats få fram.

Vad är det konkret för handlingsplan? Lite mer vakter? Men många av de här boendena ligger långt ute i skogen. Det finns inte ens personal där, utan man erbjuder ett vanligt boende med mat. Hur ska vi göra? Alternativet är annars att ha särskilda boenden, på samma sätt som för hbtq-personer, för kristna.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 137 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Désirée Pethrus har kanske inte riktigt lyssnat på vad jag har sagt. Jag har sagt att det måste bli tydliga konsekvenser. Om det är så att man begår någon typ av brott ska konsekvenserna inriktas mot den som har trakasserat eller begått brottet. Då ska förstahandsalternativet, precis som i situationen när det gäller våld mot kvinnor, vara att det är den som begår brottet som ska flyttas. Det sa jag i mitt första inlägg, och där tyckte jag nog att jag var tydlig.

Sedan är jag inte socionom. Jag är statsvetare. Men jag försöker ändå föra ett resonemang kring vad det är för grundläggande faktorer som kan finnas som förvärrar situationen. Då handlar det om att det just nu bor väldigt många och att det är trångt. Men det är inte alls hela förklaringen, utan det finns också helt andra saker som fördomar och motsättningar sedan tidigare och olika religiösa övertygelser som spelar in här.

Jag sa också i mitt första inlägg att jag är fullt medveten om att kristna i de här situationerna kan ha en särskilt utsatt situation och att det därför gäller att vi är vaksamma på detta och att samhället är berett att vidta åtgärder. Och jag har beskrivit den typen av åtgärder.

Vi kommer självklart att följa den här frågan oerhört noga framöver. Om vi finner att de åtgärder som vi vidtar – fler ordningsvakter, mer utbildning, mer information och mer ingripanden av poliser – inte är tillräckliga får vi helt enkelt återkomma till frågan om vilka andra åtgärder vi i så fall ska vidta. Men just nu har vi ganska mycket i vår verktygslåda som vi kan använda oss av.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:340 om våld i nära relationer

Anf. 138 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Den nationella samordnaren mot våld i nära relationer slutredovisade sitt uppdrag i juni 2014. Betänkandet innehåller en mängd förslag inom olika områden. Mot den bakgrunden har Ellen Juntti frågat inrikesministern dels om det är rimligt att det ska ta två år att komma med förslag inom ett område som regeringen påstår sig prioritera, dels när regeringen kommer att presentera dessa förslag, om det blir i år eller kommer att dröja ännu längre.

Ansaret inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska besvara interpellationen.

Som Ellen Juntti själv har påpekat var den nationella samordnarens uppgift att åstadkomma en kraftsamling för att motverka våld i nära relationer. Det var ett operativt uppdrag som främst handlade om att samla och stödja berörda aktörer för att öka effektiviteten, kvaliteten och långsiktigheten i arbetet. Vid behov skulle förslag lämnas till hur arbetet kunde förbättras och samverkan utvecklas.

Sedan regeringen tillträdde har vi beslutat om inte mindre än åtta åtgärder som direkt kopplar till samordnarens förslag.

- Vi har gett regeringsuppdrag till Polismyndigheten och Socialstyrelsen att bistå våldsutsatta med att hämta personliga tillhörigheter i hemmet.
- Ett nationellt kunskapscentrum om våld och övergrepp mot barn har inrättats vid Linköpings universitet.
- Kvinnojourerna har fått kraftigt förstärkta resurser i och med att vi har avsatt 100 miljoner kronor årligen de närmaste åren.
- Socialstyrelsen har fått i uppdrag att utvärdera försöksverksamheter med rutinfrågor om våldsutsatthet i hälso- och sjukvård och socialtjänst.
- Socialstyrelsen har nyligen även fått i uppdrag att vidareutveckla och stödja implementeringen av verk samma metoder i socialtjänsten för att arbeta med våldsutövare. Det inkluderar differentiering av metoder utifrån behov.
- Socialstyrelsen ska också vidareutveckla och stödja implementeringen av metoder i socialtjänstens arbete när det gäller barn som utsätts eller riskerar att utsättas för våld i familjen.
- Dessutom har Polismyndigheten fått i uppdrag att redovisa hur den arbetar med transnationella ärenden där misstanke finns om hedersrelaterat våld och förtryck, äktenskap mot den egna viljan eller barnäktenskap.
- Avslutningsvis beslutades den nya ANDT-strategin i förra veckan. Den inkluderar nu på ett tydligare sätt våld i nära relationer och det samband som finns mellan sådant våld och användningen av alkohol och narkotika.

Jag vill också nämna att utredningen om en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor (SOU 2015:55) har analyserat de socioekonomiska effekterna av mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Sammantaget är alltså nio åtgärder, som direkt kopplar till samordnarens förslag, omhändertagna.

Att förebygga och motverka våld i nära relationer är högt prioriterat av regeringen. Vi har satt upp ett tydligt mål om att andelen personer i befolkningen som blir utsatta för våld i nära relationer ska minska. För att nå det målet lägger regeringen stor vikt vid att utveckla det förebyggande arbetet. Fokus ligger på mäns ansvar och delaktighet, liksom på maskulinitetsnormer. Regeringen har i det syftet även vidtagit ytterligare ett antal andra åtgärder inom området.

Vi har ännu inte tagit slutlig ställning till de övriga förslagen från den nationella samordnaren mot våld i nära relationer. Det finns goda skäl till

det. Vi har velat invänta betänkandena från Jämställdhetsutredningen (SOU 2015:86) och utredningen om en nationell strategi för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra (SOU 2015:55). Dessa båda utredningar rör delvis samma frågor och problem. Remissbehandlingen har nyligen avslutats. Förslagen bereds, och jag vill inte föregripa den beredningen. Ambitionen är dock att presentera både en nationell strategi och andra åtgärder under det här året.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 139 ELLEN JUNTTI (M):

Herr talman! Tack, justitieministern, för svaret! Jag har ställt interpellationen om våld i nära relationer för att jag tycker att det är ett jätteviktigt ämne och område, där vi måste göra allting för att kunna bekämpa våldet.

Alliansregeringen tyckte också det, och därför tillsatte vi en nationell samordnare, Carin Götblad, som skulle ta det krafttag som justitieministern nämnde. Hon lämnade betänkandet *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga* i juni 2014, som ministern sa. I betänkandet finns över 50 olika förslag. Det gäller olika aktörer: socialtjänsten, hälso- och sjukvården och rättsväsendet.

När regeringen tillträdde hösten 2014 fanns betänkandet med förslagen på bordet. Visserligen har regeringen genomfört vissa åtgärder, men det är inte särskilt många med tanke på hur många förslag som fanns i betänkandet. Men jag är nöjd med de förslag som har genomförts. Bland annat är jag väldigt nöjd med det nationella kunskapscentret om våld och övergrepp mot barn. Det hade även vi moderater med i vårt valmanifest, och vi hade tänkt genomföra det. Det är alltså bra.

Med tanke på att regeringen skriver i sin budget att man är en feministisk regering och att detta område är högt prioriterat är jag ändå ganska besviken på regeringen. Nio åtgärder på över ett och ett halvt år tycker jag är alldeles för få. Det är vackra ord att säga att man är en feministisk regering, men det behövs lite mer handling.

I den propositionsförteckning som regeringen lämnade i januari fanns i alla fall inte på justitieområdet några som helst förslag som hade med det här området att göra. Detta är viktigt med tanke på att i genomsnitt mördas 17 kvinnor per år av en närstående. Till detta kommer försök till mord, våldtäkter och grova kvinnofridskränkningar. Där ingår även brott mot barn. Det finns jättemånga polisanmälningar, och man måste också tänka på att mörkertalet är stort när det gäller de här brotten.

Kvinnor, barn och även män som utsätts för våld i nära relationer tar stor skada. Därför borde man komma med förslag lite snabbare. Ministern sa i sitt svar att regeringen har velat vänta in två andra utredningar. Hur länge ska man vänta? För varje år som går är det många som råkar illa ut. Som jag sa är det i genomsnitt 17 kvinnor per år som dödas, och många andra blir skadade för livet. Även barn utsätts.

Jag tycker att det är ett dåligt resultat med så här få förslag på ett och ett halvt år. Till hösten, så långt som propositionsförteckningen räcker, har det gått två år.

Jag undrar om ministern är nöjd med resultatet – de få förslag som regeringen har kommit med?

Anf. 140 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Ellen Juntti har i praktiken två frågor i sin interpellation. Den första är: Varför ska det ta två år innan regeringen kommer med förslag? Varför har ni inte kommit med fler på de här två åren? Den andra är: Varför har det bara kommit två förslag hittills?

Det är två påståenden och två felaktigheter. För det första har vi inte suttit i två år. Vi har suttit i ett år och fyra månader, om jag ska vara exakt. För det andra har vi inte kommit med bara två förslag. I interpellationssvaret radar jag upp nio åtgärder direkt kopplade till Carin Götblads åtgärder som vi redan har levererat. Detta har vi gjort på ett år och fyra månader. Betänkandet kom som sagt på sommaren 2014.

Då ställer man sig frågan: Vad gjorde de borgerliga på sin tid? Moderaterna ledde Justitiedepartementet i åtta år. År ett gjorde man ingenting mot våld i nära relationer. År två gjorde man ingenting mot våld i nära relationer. År tre gjorde man ingenting. År fyra gjorde man ingenting. År fem gjorde man ingenting. År sex tillsatte man en utredning. År sju väntade man på utredningen. År åtta tog man emot utredningen.

Det är resultatet av de borgerliga åren då Moderaterna ledde Justitiedepartementet. Och så påstår ni att vi är saktfärdiga! Nu har vi levererat. 52 förslag kom Carin Götblad med i sitt betänkande. Vi har levererat på nio av dessa punkter på ett år och fyra månader.

Den kanske allra viktigaste punkten, förutom en del av förhållningsförändringarna, är att vi kraftigt förstärker resurserna till kvinnojourerna. Från 2014 till 2016 genomför vi en ökning av resurserna till kvinnojourerna med nästan 100 miljoner kronor på årsbasis. Det är mer än en tredubbling av resurserna.

Vi vet hur situationen ser ut på kvinnojourerna. Många av dem får säga nej till dem som söker stöd, hjälp och boende eftersom man helt enkelt inte har tillräckligt många platser. Vi vet att det finns ett oerhört stort behov, och det är därför vi är beredda att sätta av så pass mycket pengar. Vi ska försöka se till att kunna erbjuda mer stöd och hjälp.

Dessutom genomför vi från och med i år en kraftig förstärkning till brottsofferjourerna. De har också en viktig roll i detta. De har inte egna boenden på det sättet, men de kan stödja dem som har gjort en brottsanmälan – i det här fallet handlar det då om våld i nära relationer – så att man klarar domstolsprocessen och får stöd och hjälp i den mycket känsliga situation som det kan handla om. Där skruvar vi nu upp de statliga resurserna också till brottsofferjourerna på ett sätt som den borgerliga regeringen aldrig orkade med.

Sammantaget är det nog så att denna regering på ett år och fyra månader när det gäller brottsofferstödet och stödet för våldsutsatta kvinnor har levererat betydligt mycket mer än vad den tidigare regeringen har gjort. Och det här är bara det första året. Ge oss några år till så ska vi nog kunna klara av hela paketet!

Anf. 141 ELLEN JUNTTI (M):

Herr talman! Tack, justitieministern! Faktum är att ingen skulle bli gladare än jag om regeringen satte fart. Våld i nära relationer är ett angeläget område att bekämpa, så jag är glad om ni levererar massor med bra förslag.

Jag har inte sagt att regeringen har suttit i två år. Jag hänvisade till att det har gått två år när propositionsförteckningens tid tar slut.

Jag har skrivit att det var två förslag. Där har jag fått felaktiga uppgifter. Men även om det stämmer att regeringen har levererat nio förslag är det ändå väldigt få förslag på ett och ett halvt år, eller två år till hösten. Det måste man säga, i alla fall med tanke på att regeringen har ganska hög svansföring när de kallar sig för en feministisk regering och prioriterar denna fråga högt. Jag tycker därför inte att det är så mycket levererat.

Jag tänkte också ställa några frågor om brott mot barn, för det tycker jag är nästan ännu viktigare. Barn som växer upp med våld och som sedan ofta själva också blir utsatta för våld drabbas i betydligt större utsträckning av att de inte klarar skolan. Det leder till arbetslöshet, utsatthet och utanförskap. Många hamnar i kriminalitet och missbruk. Det är därför viktigt att man får slut på våldet i hemmen, inte minst för barnens skull.

Rädda Barnen lämnade en rapport förra året om att det är långa handläggningstider när det gäller att utreda brott mot barn. När det finns en skäligen misstänkt person ska åtal väckas inom 90 dagar, eller så ska ärendet läggas ned. På många ställen klarar man inte det här. Vissa klarar det ganska bra, till 80–90 procent, men till exempel Norrköping klarar det bara till 48 procent, alltså mindre än hälften av ärendena.

Det här är bekymmersamt, därför att ju längre tid som går, desto svårare blir det att bevisa brott. Barnet kan glömma, bli hotat eller påverkas till att säga att det inte blivit slaget, eller vilket brott det nu handlar om. Det farliga är att om det inte går att bevisa läggs utredningen ned. Ofta får barnet åka hem igen, och det är ett stort bekymmer, för de flesta barn som blir utsatta för brott blir det i sina egna hem där de ska känna sig som tryggast.

Den nationella samordnaren har föreslagit en sammanhållen tidsfrist för hela rättsprocessen, och det tycker jag är ett mycket bra förslag. Nu har man olika tidsgränser för när förhör ska hållas med barnet och när åtal ska väckas, men det finns ingen tidsgräns för när domstolsförhandlingen ska starta efter att åtal har väckts.

Jag har pratat med åklagare som handlägger barnärenden och fått veta att det ibland kan gå upp till sex månader mellan åtal och domstolsförhandling. Det är inte acceptabelt. Exempelvis vet ju en 12–13-åring som har blivit våldtagen vad som är på gång, och tänk då att vänta i ett halvår innan man får besked om hur det går. Det är inte acceptabelt.

Man måste också handlägga de här ärendena fort för att säkra bevisning. När det gäller misshandel mot de minsta barnen mellan noll och sex år är det bara 8 procent av fallen som klaras upp, eftersom de är svårast att bevisa. En stor anledning till att det tar tid är också att det finns för få barnförhållare.

Vad tänker justitieministern vidta för åtgärder för att bevisningen av fler brott mot barn ska räcka till åtal och fällande dom? Och tycker justitieministern att det ska införas en sammanhållen tidsfrist för hela rättsprocessen?

Anf. 142 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det handlar inte om att bara räkna förslag, utan det handlar om vilken vikt de olika förslagen har, alltså hur viktiga de är och vad de

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

får för reell effekt. Det finns 52 förslag i utredningen, och vi har levererat på nio av dessa. Vi fortsätter att bereda förslagen vidare, och dessutom har vi fått in ytterligare förslag från de två andra utredningarna som jag pratade om.

Vi kommer att under det här året kunna presentera en nationell strategi för att samhället ska bli ännu bättre på att bekämpa de här brotten, både när det gäller våld i nära relationer generellt sett och när det gäller våld mot barn. Jag skulle till exempel gärna se att vi fortsätter utbyggnaden av det man kallar för barnahus, det vill säga platser för sammanhållna utredningar när det gäller brott mot barn. Det har visat sig vara oerhört effektivt och viktigt.

I slutänden handlar det om vilka olika resurser vi är beredda att sätta av till detta. Precis som jag har sagt och som den här regeringen har varit tydlig med kommer vi att fortsätta prioritera arbetet mot våld i nära relationer och brott mot barn. Det gäller för övrigt i rättsväsendet generellt sett – brott mot barn ska prioriteras och gå före andra mål. Det finns kanske möjligheter att vi kan hitta andra vägar för att se till att rättsväsendet blir ännu mer effektivt i den delen. Det är jag självklart beredd att se över.

Den här frågeställningen är högt prioriterad för regeringen, och jag har gärna en fortsatt dialog med oppositionen om vilka förslag som finns både i denna och i andra utredningar för att vi ska kunna komma framåt.

Vad jag har svårt att acceptera, och det markerade jag i mitt första inlägg, är påhopp om att vi inte levererar, inte tar det här på allvar eller inte ser till att göra saker och ting. Jag är, vilket väl framgick tydligt i mitt förra inlägg, ganska stolt över vad vi har klarat av att göra på ett år och fyra månader. Ge oss ytterligare lite tid så kommer vi att kunna leverera ännu mer när det gäller detta, gärna i samarbete med oppositionen.

Anf. 143 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret! Några förslag och åtgärder har levererats, men jag önskar att det hade varit fler.

Jag vill säga några ord om att många återfaller i brott, särskilt våldsutövare. 70 procent av dem som har suttit i fängelse återfaller i brott inom tre år. Av dem som är dömda för våldsbrott genomgår 32 procent ett behandlingsprogram.

Alldeles nyligen lämnade Brottsförebyggande rådet en rapport om att hälften av dem som gick behandlingsprogrammet tyckte att det hade varit bra och trodde att det skulle ha en sådan inverkan på dem att återfallsrisken skulle vara lägre. Det låter bra, tycker jag, men i samma rapport framkom också att alla som vill gå behandlingsprogrammet inte har möjlighet att göra det. Det tycker jag är bekymmersamt. Jag tycker att alla ska som vill ska få ta del av programmet. Många gånger är det här inte så trevliga och snälla gossar när de kommer ut. Det har hänt mer än en gång att de när de kommer hem igen gör sig skyldiga till ganska grov misshandel.

Den nationella samordnaren föreslår också att man ska utveckla behandlingen av våldsutövaren och att man ska skärpa straffet för överträdelse av kontaktförbud. Det är sådant som jag tycker att man verkligen måste se över.

Regeringen säger att ambitionen är att presentera förslag under det här året. Jag tycker att det låter lite osäkert med att det är ambitionen. Kommer det här i år, nästa år eller när kommer det?

Jag vill också tacka för debatten, men jag ville ändå avsluta med en vass fråga.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Anf. 144 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! På den vassa frågan kommer ett vasst svar. Det svaret är ja. Vi kommer att se till att leverera den här nationella strategin under det här året. Grunden till strategin är Carin Götblads utredning och de två andra utredningarna som jag berörde i mitt interpellationssvar.

Vi ser till att samla ihop de utredningarnas förslag till åtgärder, och så kan vi leverera det i ett paket. De delar som vi behöver ta till riksdagen tar vi hit, och de delar som vi kan använda genom att ge myndighetsuppdrag eller behandla på något annat sätt kan vi ta hand om själva.

Det är inte bara vår ambition utan vår försäkran att vi ska kunna klara detta under det här året.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:323 om barnäktenskap och familjeplaceringar

Anf. 145 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Tack, Christina Örnebjär, för frågan!

Christina Örnebjär har frågat mig vad jag avser att göra för att se till att socialtjänsten runt om i landet inte legitimerar barnäktenskap genom att exempelvis placera flickor hos personer de påstås vara gifta med.

Christina Örnebjär har också frågat mig vad jag avser att göra för att se till att socialtjänsten runt om i landet gör skyddsbedömningar av alla ensamkommande barn som placeras hos anhöriga och att uppföljningar avseende barnens situation återkommande görs.

Barn ska vara barn, och i Sverige är det inte tillåtet att ingå äktenskap med barn. Varje flicka och varje pojke har rätt till sin barndom och ungdom. Barn ska inte vara gifta och leva i äktenskap. Barn ska utvecklas, gå i skolan och leva i frihet från vuxenlivets ansvar.

Jag är bekymrad över de ensamkommande flickor som kommer till Sverige och andra länder i Europa som riskerar att utsättas för till exempel människohandel, våld eller sexuella övergrepp. Vi vet att det går sämre när det gäller utbildning och arbete för ensamkommande flickor än för motsvarande pojkar. De här skillnaderna är en viktig utmaning för regeringen och samhället i stort.

Sedan den 1 juli 2014 är den lägsta åldern för att få ingå äktenskap i Sverige, utan undantag, 18 år. På många håll i världen ser det fortfarande annorlunda ut och det är inte möjligt att i svensk lagstiftning förbjuda barnäktenskap i andra länder. Däremot kan vi verka för att andra länder förbjuder barnäktenskap. För de barn som befinner sig i vårt land ska vi säkerställa att de får det skydd och stöd som de behöver och har rätt till.

Det är också viktigt att tydliggöra i debatten att det finns ett visst utrymme enligt svensk lagstiftning att erkänna äktenskap som har ingåtts i utlandet, trots att äktenskapet ingicks vid en tidpunkt när någon av parterna

var under 18 år. Det är ytterst en fråga för domstolar och andra myndigheter än socialtjänsten att avgöra om ett äktenskap som har ingåtts utomlands ska erkännas eller inte i Sverige.

Asylsökande barn som kommer till Sverige utan sina föräldrar och är gifta betraktas som ensamkommande barn. Det innebär att gifta flickor ska behandlas på samma sätt som övriga ensamkommande barn i vårt mottagningssystem. Socialtjänsten ska utreda och bedöma vad barnet har för behov av insatser enligt socialtjänstlagen. Den omständigheten att ett barn är gift utgör ofta skäl för socialtjänsten att särskilt uppmärksamma barnets situation och behov av stöd. När socialtjänsten tar ställning till var det är mest lämpligt att barnet placeras måste alltid en individuell bedömning göras. I socialtjänstens bedömning ska alltid barnets bästa beaktas.

Jag och övriga i regeringen förutsätter att svensk lag följs. Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag inrättat en svarsfunktion för frågor som har koppling till flyktingsituationen för att stödja socialtjänsten i arbetet med de ensamkommande barnen. Socialstyrelsen arbetar också med att förtydliga stödet för socialtjänsten avseende placering av ensamkommande barn som är gifta.

När det gäller frågan om bedömningar och uppföljningar av ensamkommande barn som placeras hos anhöriga delar jag Christina Örnebjärs ståndpunkt att det är särskilt viktigt att flickor inte placeras hos personer som uppges vara anhöriga utan att det görs en bedömning som visar att det är bäst i det enskilda fallet.

När ett barn placeras ska det i första hand övervägas om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående enligt socialtjänstlagen. Vad som är bäst för barnet ska givetvis alltid beaktas. Då barnet ska placeras hos en anhörig eller närstående ska det alltid göras en sedvanlig utredning som för övriga familjehem och vården följs upp på samma sätt som övriga familjehem av socialnämnden.

Barn kan även tas emot i ett enskilt hem hos släktingar, så kallad privat placering. Det krävs då en uttalad överenskommelse mellan vårdnadshavarna och släktingarna i Sverige. Därefter ska socialnämnden göra en medgivandeutredning. Om det skulle visa sig i utredningen att barnet kan behöva stöd eller skydd från socialtjänsten ska en utredning av barnets behov inledas och en sådan utredning kan i sin tur visa att det är motiverat att i stället placera barnet i ett familjehem.

Jag vill understryka att privat placering inte är en placering som Socialstyrelsen förordar för ensamkommande barn, tvärtom. Sannolikt kan socialtjänsten inte vara helt säker på att det är vårdnadshavarnas egna beslut eftersom de inte finns tillgängliga. Utifrån en livssituation som ensam flicka eller pojke i ett nytt land kan det också finnas behov av särskilt stöd för att leva och utvecklas på bästa sätt. Här måste socialtjänsten uppmärksamma flickor som behöver särskilt stöd.

När det gäller skyddsbedömningar regleras det i socialtjänstlagen. När socialtjänsten får in en anmälan, till exempel om att en flicka är gift, ska de genast göra en bedömning av om barnet är i behov av omedelbart skydd. En sådan bedömning ska dokumenteras.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att stödja kommunerna med anledning av flyktingsituationen. Exempel på sådana åtgärder är att ersättningarna till kommunerna för mottagande av nyanlända höjdes den 1 januari 2016, genom överenskommelse med oppositionen gjordes ett extra

tillskott på 9,8 miljarder kronor. Satsningar på socialtjänsten och den sociala barn- och ungdomsvården uppgick till 1 miljard under fyra år. Vi har alltså vidtagit en rad åtgärder för att stärka den sociala barn- och ungdomsvården.

Regeringen tar arbetet mot barnäktenskap på största allvar. De lagändringar som gjordes 2014 för att stärka skyddet mot barnäktenskap och tvångsäktenskap kommer att utvärderas.

Det är väldigt viktigt för mig som barnminister, jämställdhetsminister och ansvarig för socialtjänsten att alltid stå på flickors och kvinnors sida.

Anf. 146 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Fru talman! Tack, statsrådet för svaret!

Nej, vi kan inte förändra andra länders lagar. Vi kan inte förbjuda barnäktenskap i andra länders lagar, men vi kan välja hur vi förhåller sig till dem.

För några år sedan var det ett ganska uppmärksammat fall i Sverige. Det var en italiensk pappa som slog sin son. De var här på semester.

Från myndighetshåll var man väldigt tydlig om att i Sverige gäller svensk lag. Barnaga är inte tillåten, så mannen blev fälld för misshandel. Detta svenska fall väckte frågan om barnaga i Italien. Ett forum för debatten var bland annat italienska Rädda Barnens sida på Facebook där man ställde frågan: Tror du att du kan uppfostra ett barn utan att använda slag och lindrig fysisk bestraffning? Det självklara svaret från de allra flesta var ja. Även frågan om en lagändring lyftes fram.

På samma sätt är det viktigt med tydlighet från Sverige i den här frågan. Barnäktenskap och tvångsäktenskap är aldrig tillåtna och kommer aldrig att sanktioneras av det svenska samhället. Det är en viktig och tydlig signal till andra länder. Lagen måste ju gälla lika för alla. Vi liberaler kräver att alla dispenser som bidrar till att upprätthålla barn- och tvångsäktenskap ingångna utomlands tas bort.

Ekot avslöjade tidigare att flickor under 18 år – och några så unga som under 15 år – som har gifts bort i hemlandet registreras som gifta när de kommer till Sverige och placeras under samma tak som de män som de gifts bort med. Vi är med rätta stolta över att vara världens fjärde mest jämställda land. Frågan är då hur detta kan tillåtas.

Jag ska redovisa en kort bakgrund till att det ser ut som det gör i dag.

Under 2015 gjordes 46 polisanmälningar som inte gick vidare till åtal. Åklagaren lade ned samtliga anmälningar om barn- och tvångsäktenskap. De lades ned i brist på bevis. Frågan är hur många offer som nu vågar gå till polisen och anmäla hedersförtryck när de vet att alla anmälningar från föregående år lades ned. Det är också en viktig signalfråga.

Politik är att visa en vilja och en riktning. Jag är glad över att statsrådet är så tydlig i sitt svar om att i Sverige gäller svensk lag, och att hon förutsätter att den följs.

Nu har vi tyvärr sett att så inte är fallet. Jag skulle vilja att statsrådet ännu tydligare beskrev hur hon ska se till att socialtjänsten följer de lagar och regler som finns.

Vi i Liberalerna vill se en haverikommission om barnäktenskap. Är statsrådet beredd att tillsätta en haverikommission?

Statsrådet avslutade sitt skriftliga svar med att hon och regeringen är beredda att vid behov överväga ytterligare åtgärder för att skydda alla

flickor och pojkar i Sverige mot barnäktenskap. Vi har nu sett att behovet finns. Frågan är hur länge dessa flickor och pojkar ska vänta. Vi ser ju att det inte fungerar. Vad mer behövs?

Lagstiftningen har uppenbarligen inte hängt med. För mig är det självklart att en ny lagstiftning på det här området behövs. Utomlands ingångna barnäktenskap ska aldrig kunna erkännas i Sverige. Lagstiftningen stärktes 2014, men det är fortfarande möjligt – precis som statsrådet säger – för svenska myndigheter att erkänna barnäktenskap eller tvångsäktenskap som ingåtts utomlands, om det finns synnerliga skäl.

Vi liberaler har föreslagit att lagen ska ändras så att den sista luckan täpps till. Personer som hamnat i barnäktenskap och flyttat till Sverige får aldrig vara ett argument för svenska myndigheter att kompromissa om grundläggande principer om jämställdhet och individens okränkbarhet.

Jag vill därför också fråga: Är statsrådet beredd att säkra barns rättigheter genom att verka för att de sista luckorna i förbudet mot barnäktenskap täpps till?

Anf. 147 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Tack, Christina Örnebjär, för att du nämnde slutet på mitt svar!

Det här är en komplicerad fråga som innehåller många olika skeenden i människors liv. Samtidigt tycker jag att principen är väldigt viktig. Barn ska inte vara gifta och svensk lag ska följas.

När det gäller andra länders lagstiftning har vi ju internationella överenskommelser, en del bindande och andra inte, om barns rättigheter, kvinnors rättigheter samt sexuell och reproduktiv hälsa. Frågan om barnäktenskap ses ofta i sammanhanget av sexuella och reproduktiva rättigheter och hälsa.

Jag har följt den internationella debatten under ganska många år, både från internationellt håll och från svensk sida. Det är få av EU:s medlemsländer som uttrycker förståelse eller stöd för barnäktenskap. Däremot är man mycket mer kluven till sexuella och reproduktiva rättigheter som ifrågasatts just när det gäller flickor.

Det är till och med så att stödet för sexuella och reproduktiva rättigheter i många länder har försvagats under en 20-årsperiod, trots bra internationella överenskommelser. Hade flickor haft mer rätt till självbestämmande, sin egen kropp och större frihet att bestämma om sin sexualitet och så vidare, tror jag att vi hade kommit längre. Därför är det viktigt att på olika sätt verka även för detta och använda våra olika nätverk, partikontakter och vad det nu kan vara, för att påverka utvecklingen i en bättre riktning.

Naturligtvis kommer jag att verka för det här när jag åker till New York och leder den svenska delegationen vid kvinnokommissionen. Vid ett seminarium om migration och jämställdhet kommer jag att ta upp de här frågorna tillsammans med FN.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att följa upp de här frågorna. När det gäller de kommuner som varit aktuella i *Ekots* granskning har JO inlett ett arbete. Jag inväntar det och vill titta på det.

Den senaste lagstiftningen om barnäktenskap är relativt ny, från 2014. Justitieministern har uttryckt att den bör följas upp, och det håller jag med om.

Socialtjänsten och den sociala barn- och ungdomsvården över huvud taget var under en väldigt stark press redan när vi tillträdde. Det är väl belagt. De många ensamkommande flyktingbarn som socialtjänsten ska hantera, förutom andra barn som behöver stöd av socialtjänsten, har bidragit till ett ännu tuffare läge.

Jag hoppas att vi kan föra en dialog, inte minst när det gäller de medel som blev ett resultat av uppgörelsen mellan regeringen och oppositionen om flyktingmottagande, 8 miljarder till kommunerna. Det tänker jag definitivt göra från min sida, och jag har redan börjat. Man kan investera delar av de medlen i den sociala barn- och ungdomsvården för att kunna arbeta ännu mer individbaserat, utgå från barnens behov, orka se situationen som den är med många ensamkommande flyktingbarn och lösa den. Samtidigt måste man ha ett starkt jämställdhetsperspektiv med sig när man möter de här barnen och försöker tänka på olika frågor som man behöver väga in för att kunna stödja barnen på allra bästa sätt.

Anf. 148 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Fru talman! Jag tackar åter statsrådet. Jag delar helt åsikterna kring sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och är glad att debatten förs från Sveriges sida både nationellt och internationellt.

Vad gäller lagändring och behovet av att utreda och se över tycker jag som sagt att vi redan har sett att behovet finns och att lagen behöver ändras. Inte minst måste vi se till att tillämpa den lag som finns i dag. Jag håller också med om att det finns andra åtgärder och ser att många är på gång, men det är fler saker som behövs. Inte minst behövs utbildning och kompetensutveckling för att man ska förstå i vilken kontext saker och ting sker.

Jag ser positivt på Socialstyrelsens arbete med att förtydliga stödet till socialtjänsten avseende placeringen av barn som är gifta. Det behövs mer där också. Vi vill ha ett samhälle där mångfald värnas, ett öppet samhälle. Men det står inte i motsats till att vi samtidigt säger att vi aldrig kan acceptera barnäktenskap och tvångsäktenskap. Det är självklart att vi inte accepterar att flickors och kvinnors självbestämmande begränsas, eller för den delen pojkars. Rädslan och oron för att bli bortgift är något som gäller båda könen. Det drabbar både flickor och pojkar.

Ungdomsstyrelsens rapport *Gift mot sin vilja* från 2009 visade att 70 000 personer i Sverige i åldern 16–25 upplevde att de inte kunde välja partner fritt. Det var ungefär 6,6 procent av flickorna och kvinnorna och 3,8 procent av pojkarna och männen. Någonstans runt 8 000 barn och ungdomar levde då med oro för hot och allvarliga påtryckningar från släkt och föräldrar, och jag har tyvärr svårt att tro att siffrorna ser bättre ut i dag. Det är viktigt för socialtjänsten att ha kunskap kring detta område för att veta hur man ska agera, inte minst när det gäller placeringen av ensamkommande barn hos anhöriga.

I dag ryms många brott som begås med hedersmotiv inom ramen för våld i nära relationer, men mekanismerna bakom brotten är olika, och det är därför viktigt att särskilja dessa brott, så att man förstår strukturerna och kan agera utifrån det – inom rättsväsendet, men också inom socialtjänsten, där barnen befinner sig. Det är inte minst viktigt för barnens trygghet och tillit till det svenska samhället och dess förmåga att försvara och skydda dem.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

Vi liberaler har bland annat drivit frågan om lex Fadime, en särskild straffskärpningsregel för brott som begås med hedersmotiv. Brottsrubriceringar och lagändringar ligger inte inom statsrådets område, men jag hoppas att hon som jämställdhetsminister ser både att och varför det här är viktigt. Tydlig lagstiftning är en förutsättning även för socialtjänstens arbete, och det är givetvis främst inom de områden där det finns lagstiftning som man utbildar personalen.

Kunskap är makt och en förutsättning för att veta vilka rättigheter och skyldigheter man har. I dag omfattas inte ensamkommande barn av gällande regler om samhällsorientering. Det finns behov av att se till att alla barn tidigt får samhällsinformation om sina rättigheter och skyldigheter, om demokratiska värderingar och om hur det svenska samhället är organiserat. Vi liberaler har föreslagit att informationen också ska nå de barn som placerats hos anhöriga. Vi ser detta som självklart. Barn och unga ska veta att rättsstaten står på deras sida.

Men i går röstade riksdagen emot Liberalernas förslag om att barn och unga ska ha tillgång till målgruppsanpassad och tillgänglig information om sina rättigheter. Jag har svårt att förstå hur övriga riksdagspartier resonerade. Jag begär inte att statsrådet ska svara för hur övriga riksdagspartier har tänkt. Däremot undrar jag om statsrådet inte håller med om att alla barn och unga, också ensamkommande, ska få kunskap om sina rättigheter.

Anf. 149 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Jo, jag tycker att alla ska ha kunskap om sina rättigheter. Det faktum att det kom över 35 000 ensamkommande barn till Sverige bara förra året skapar ett starkt tryck på socialtjänsten. Jag har stor respekt för de personer – framför allt kvinnor, men också en del män – som arbetar där under högt tryck och gör allt de kan för att försöka klara situationen. Våldigt ofta gör man också det.

Jag nämnde förut de medel som vi tillsammans har kommit överens om när det gäller flyktingmottagande. Regeringen stärker också den sociala barn- och ungdomsvården med 250 miljoner per år under en fyraårsperiod för att man ska kunna bemanna det som behövs eller på olika sätt organisera om och strukturera så att man kan rekrytera och behålla personal. Den sociala barn- och ungdomsvården var redan från början ett efter-satt område.

Jag tror att den här sortens kunskap är sådant som många socionomer och socialsekreterare har med sig, men det är också sådant som man vill utveckla. Det är därför man ringer till Socialstyrelsens stödtelefon och frågar om det här. Man har också ringt till Länsstyrelsen i Östergötland, som har ett särskilt ansvar för att samordna frågor som gäller hedersrelaterat våld och förtryck.

Man måste försöka använda de här resurserna på bästa sätt. Jag utesluter inte att man behöver göra mer, men vi har tagit en mängd beslut för att stärka den sociala barn- och ungdomsvården och stärka mottagandet av ensamkommande barn.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att poängtera att man måste ha ett jämställdhetsperspektiv i det här arbetet, precis som i alla andra arbeten. Därför har socialtjänsten också fått i uppdrag att till exempel fråga systematiskt efter upplevelser av våld eller liknande händelser för att man ska

kunna ha klart för sig vem man har framför sig och hur man på bästa sätt kan stödja den individen.

Jag håller med om att det är viktigt att följa upp lagstiftningen om barnäktenskap. Jag ska inte tolka lagen. Möjligtvis finns det situationer där till exempel de två parterna är väldigt nära varandra i ålder på varsin sida om 18-årsstreck och har ett barn. Det finns förmodligen ett och annat undantag.

Vi behöver se över hur det här fungerar. Mina utgångspunkter är att svensk lag ska följas, att barn ska behandlas som barn och att flickor ska ha rätt att bestämma över sitt eget liv. Det ska vara ledstjärnorna.

När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck stämmer det att flera av de saker som Christina Örnebjär tog upp är sådant som Morgan Johansson har ansvar för i regeringen. Men för mig, som samordnar frågor om jämställdhet och våld mot kvinnor, är detta en central fråga.

De siffror som Christina Örnebjär räknar upp är naturligtvis alldeles för höga. De borde vara noll. Det är också ett mål i jämställdhetspolitiken att våldet mot kvinnor ska upphöra. Regeringen har tillskjutit 100 miljoner till kvinno- och tjejjourer. Inte minst tjejjourer får ofta samtal om sådana här situationer.

Jag har möjlighet att ta ett helhetsgrepp om detta, eftersom jag har fått ett underlag till en strategi mot våld mot kvinnor där det här ingår. Jag ska lägga fram en skrivelse om jämställdhetspolitiken där detta ska ingå. Jag avser också att skärpa styrningen av jämställdhetspolitiken, även på det här området, för att se till att det vi har tänkt ska hända verkligen händer med hjälp av de resurser vi använder i form av pengar, tid och personer.

Anf. 150 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för debatten, som jag tyvärr tror kommer att fortsätta. Det är en debatt som vi egentligen inte borde behöva ha, för detta är någonting som över huvud taget inte borde existera. Ordet barnäktenskap borde inte finnas.

När jag berättade att jag skulle debattera barnäktenskap i dag fick jag en kommentar av Aya – det är en 18-årig tjej från Kumla, som jag kommer ifrån. Hon sa: Vad jag undrar är hur man kan debattera barnäktenskap. Vad finns det att debattera? Är det inte redan självklart att det inte får förekomma?

Det var lite jobbigt att behöva svara på det. Jag tror att både mitt och statsrådets svar till henne är att det självklart borde vara så. Vi är helt överens om att barnäktenskap inte får förekomma i Sverige. Samtidigt förekommer det. Det finns luckor i lagen.

Från Liberalernas sida har vi varit tydliga. Vi vill ha en haverikommission mot barnäktenskap. Vi vill att asylsökande barn och alla andra barn ska veta att de aldrig placeras med den som uppges vara deras make. Vi vill att Migrationsverket och socialtjänsten ska göra noggrannare skyddsbedömningar för alla ensamkommande barn som ska placeras hos anhöriga. Vi vill att alla barn, inklusive ensamkommande, ska få kunskap om sina rättigheter. Sist men inte minst vill vi täppa till de sista luckorna i förbudet mot barnäktenskap.

Min önskan är givetvis att man från regeringens sida kan tänka sig att titta på Liberalernas förslag och vara lika tydlig som vi är mot barnäktenskap. Ett undantag leder nämligen tyvärr ofta till ett annat.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

Jag håller fullständigt med om att socialtjänsten under många år har varit under ett stort tryck. Man gör stordåd där. Men oavsett hur ofta det här sker är varje enskilt fall en tragedi, och det är ett misslyckande för samhället.

Anf. 151 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Jag håller med om att vi inte borde behöva diskutera den här frågan. Barnäktenskap är ytterst ett sätt att kontrollera flickors sexualitet. Det är också en syn som handlar om att sexualitet styr det mesta som flickor gör. Det måste tyglas, och de ska inte ha rätt att bara vara.

Det är naturligtvis föreställningar som vi måste bekämpa. Det gäller på internationell nivå. Det gäller på EU-nivå, och det gäller i Sverige.

Jag har i regeringen ansvar för barnfrågor, jämställdhetsfrågor och socialtjänsten. När det gäller lagstiftningen om barnäktenskap är det justitieministern som har ansvaret i regeringen. Men vi samarbetar förstås. Jag har redan sagt att jag tycker att en uppföljning är behövlig.

När det gäller socialtjänsten ska de göra med de här barnen som med alla andra. De ska göra individuella bedömningar. De ska göra bedömningar av skydd. De ska följa upp placeringar. Och de ska se till barnets bästa när de gör det. Jag vet att de arbetar efter bästa förmåga.

Det är en sak som vi inte har berört här. De här frågorna går in en hel del i frågan om våld och förtryck mot flickor, kvinnor och hbtq-personer och andra som bryter normer när det gäller kön. Vi behöver över huvud taget göra mycket mer för att förebygga den sortens attityder och våld i samhället. Vi behöver återkomma från regeringens sida när det gäller förebyggande insatser generellt men också för gruppen nyanlända.

Det finns flera tillfällen under våren att komma tillbaka till det. Ett sådant handlar om skrivelsen om jämställdhetspolitiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:328 om förenklade biståndsbedömningar

Anf. 152 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Lotta Finstorp har ställt två frågor till mig: Hur ställer sig statsrådet till Moderaternas förslag avseende förenklade biståndsbedömningar? Vad har statsrådet vidtagit för åtgärder när det gäller biståndsbedömningar för äldre?

Svaret på båda frågorna är att jag avvaktar ett förslag från den under 2015 tillsatta utredningen om nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen (dir. 2015:72), som har denna viktiga fråga som ett av sina deluppdrag.

Så här står det i regeringens direktiv under punkten 5, Flexibla former för beslut om äldreomsorg:

”Många kommuner vill kunna erbjuda tjänster inom äldreomsorg genom en handläggningsprocedur som upplevs som mindre krånglig eller kontrollerande. Skälen för kommunerna kan vara att minska det administrativa arbetet och att öka självbestämmandet och delaktigheten för de

äldre. Flera kommuner tillämpar någon form av så kallad förenklad handläggning eller biståndsbedömning. Myndigheten för vårdanalys kartläggning visar dock att det finns stora skillnader mellan kommunernas sätt att arbeta för att förenkla möjligheterna att få hjälp i hemmet samt i fråga om vilken flexibilitet och möjlighet till brukarinflytande som erbjuds vad gäller tjänsternas innehåll och utformning. Det finns också många kommuner som uppfattar rättsläget som osäkert och har därför hittills avstått från att tillämpa liknande arbetssätt.

Utredaren ska om det bedöms lämpligt lämna förslag som innebär att kommunerna kan besluta om omsorg och annan service till äldre på ett enklare och mer flexibelt sätt än idag. En förutsättning är att rättssäkerheten för den enskilde inte ska försämrast.

Utredaren ska redovisa sina förslag senast den 31 mars 2017.

Det förefaller som om Moderaterna och regeringen i denna fråga har en gemensam syn på behovet av förändring.

Anf. 153 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Vi kommer att ha flera interpellationsdebatter i den sena eftermiddagen som handlar om den viktiga äldreomsorgen och den enskildes rätt att få sina behov tillgodosedda. I det här fallet handlar det om att det ska vara utan onödigt krångel.

Jag har skrivit den här frågan eftersom många äldre upplever att det är väldigt kränkande. Det är svårt att förstå byråkratin. Man är ovan vid att vända ut och in på sitt liv, och processen tar väldigt lång tid. Även om man kanske enbart behöver ha hemtjänst måste det vara den här processen. Det tar också mycket resurser från handläggarna och från socialtjänsten, och det kostar pengar. Det är pengar som i stället skulle kunna läggas på att öka kvaliteten inom äldreomsorgen.

Alliansregeringen genomförde stora valfrihetsreformer. De har inneburit större inflytande och makt åt den enskilde att bestämma vem som ska utföra den vård och omsorg som vi gemensamt finansierar men också vad omsorgen ska innehålla. Egenmakten har inneburit att man också kan ställa större krav. Det handlar om vad man själv vill ha och har behov av. Det handlar det om oavsett vem det är som utför vården och omsorgen.

Jag tycker ofta att valfriheten politiskt hanteras som att man ställer ofentlig sektors verksamhet mot privata aktörer. Det tycker jag är olyckligt, för egentligen innebär valfriheten för de flesta av oss att man har rätt att själv bestämma. Det är just egenmaktsbegreppet som jag tycker att det är oerhört viktigt att fokusera på.

Varje människa är som bekant unik. Människor har olika behov och vill ha sin tillvaro på olika sätt. Jag ser med oro på hur S-MP-regeringen omigen försöker se våra äldre invånare som enbart gruppvarselser. Det är väl det som är skillnaden också i politiken. Men det handlar också om konsten att balansera den enskildes behov och egenmakt i förhållande till att gruppen äldre och äldreomsorg ska vara som ett kollektiv. Det är en svår balansgång, men det viktigaste är att man alltid utgår från den enskildes behov av vård och omsorg.

Regeringen beslutade 2014 att lägga ned Äldreutredningen. Nu vet jag att ministern i sitt svar talade om en kvalitetsutredning. Förslag ska redovisas senast den 31 mars 2017. Det är väldigt långt till dess. Många som inte bor i en kommun där man har en förenklad biståndsbedömning för

enklare former av vård och omsorg får då trassla med byråkratin, och man får lägga mycket resurser från kommunens sida på biståndsbedömningen.

Jag skulle självklart vilja att det här gick betydligt fortare, för det är här och nu som det behövs. Dessutom är människor som nu kommer in i den gyllene åldern och som har behov av hemtjänst, till exempel, människor som i allmänhet är vana vid att det ska gå fort, och de vill själva bestämma över hur det ska se ut.

Jag undrar: Varför fortsatte inte Äldreutredningen? Den hade väl kommit ungefär halvvägs. Vi hade kunnat vinna tid på att förhoppningsvis hitta förenklade metoder när det gäller hur man kan utreda behov för dem som vill ha till exempel hemtjänst.

Anf. 154 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Tack för diskussionen, Lotta Finstorp! Jag håller helt med om att det är angeläget med förenklade biståndsbedömningar och mindre byråkrati. Det är därför utredningen tittar på detta. Den kommer också att komma med ett delbetänkande, och framöver får vi se precis vad det innehåller. Det finns dock möjligheter för utredningen att gå fortare fram med vissa frågor.

När det gäller förenklade biståndsbedömningar tycker jag, som jag sa, att det önskvärt att ha så lite krångel och byråkrati som möjligt och så mycket fokus på de äldre som möjligt. Jag håller helt med om detta.

Jag gör nu en äldreresa genom Sverige och försöker att systematiskt besöka orter som är exempel på antingen ett geografiskt läge, storlek, inriktning mot ny teknik och så vidare. Det kan handla om glesbygd, storstad, olika befolkningssammansättning och vad det nu kan vara. Då har jag stött på en del exempel på att man inte vill ha den här förenklingen, för man menar att man missar att se den äldre. Det finns alltså erfarenheter av detta.

Jag är mån om att ha ett smidigt system, och jag är glad att utredningen har möjlighet att titta på det här. Jag vill som sagt bidra till att vi minskar byråkratin och kan lägga resurserna på de äldres behov, och vi har gjort den historiskt största satsningen på bemanning i äldreomsorgen, just för att det ska finnas tid och möjlighet att se de enskilda kvinnorna och männen som individer och kunna stödja dem inom äldreomsorgen utifrån deras behov.

Det här är en reform där pengarna har betalats ut ganska omgående, eftersom vi ser stora behov. Jag var häromdagen på ett kvällsskift på ett äldreboende där man hade använt dessa pengar till mycket bättre schemaläggning och ett mycket bättre stöd till de äldre under dagarna. Personalen kan numera även jobba heltid.

I dag har vi också tagit ett beslut i regeringen om att man ska ha personal dygnet runt som utan dröjsmål kan stödja äldre vid behov. Det är ett mycket efterlängtat beslut av anhöriga, av de äldre själva och av personal. Det är en fråga som har dragits i långbänk och som vi nu har löst, och det kommer att göra att de äldre kan känna sig trygga även på nätterna.

För mig är det viktigt att se äldre som individer och att också alltid ha med sig jämställdhets- och jämlikhetsaspekter i arbetet. Något som jag verkligen vill komma ifrån när det gäller äldres rättigheter vid bedömning av bistånd och på andra sätt är att det ofta är släktingar som är pålästa och

påstridiga, eller att man själv är det, som gör att man till slut får sina rättigheter tillgodosedda.

Detta har vi sett bland annat i en granskning i SVT, och så ska det inte vara. Det ska råda både jämlikhet och jämställdhet. Det ska inte vara så att män har lättare än kvinnor att få äldreomsorg, och man ska inte vara beroende av resursstarka släktingar.

Jag tror dock att de insatser som vi redan har vidtagit och den fråga som vi ska diskutera lite senare, stöd till boende för äldre, tillsammans på ett väldigt bra sätt kommer att möjliggöra att man ser de äldre.

Anf. 155 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Min känsla är att vi har en samsyn i den här frågan. Vi ser också de demografiska utmaningarna: Det kommer inte att gå att göra fördjupade utredningar av varje äldre som har behov och som ansöker om till exempel hemtjänst. Jag tror att det framtida samhället gör att man måste hitta enklare vägar.

Det som oroar mig lite är att det ser så olika ut i kommunerna och att det är helt beroende av var man bor någonstans hur man får sina behov tillgodosedda. Det är precis som ministern tar upp. Om man själv är stark och värtalig i både tal och skrift eller har släktingar som är det tenderar det att göra att man får det bistånd man ansökt om bifallet, medan kanske en person som inte har just dessa resurser i stället kan få avslag. Jag vet att SKL hela tiden jobbar med att hitta bra bedömningar och instrument så att det ska kunna bli så likvärdigt som möjligt.

Jag roade mig med att titta på olika kommunala hemsidor med förenklade biståndsansökningar. Detta bygger egentligen på att alla äldre har datavana och så vidare. Men det har de ju inte. Då är frågan om ansökningsblanketter även finns i pappersformat så att man kan hämta på kommunen.

Det är som sagt var många kommuner som har det här på sina hemsidor, och jag tror att det var Solna som jag tog med mig hit. Det var väldigt positivt att se: "När en person anser sig ha behov av dessa insatser fyller han/hon i en blankett som sedan skickas till kommunen. Inom tre arbetsdagar tar staden kontakt med vederbörande ... Med förenklad biståndsbedömning får den som är i behov av hjälp större inflytande över sin egen situation. Vi vet att varje person bäst känner sina behov och vet vilken hjälp man anser sig behöva."

Det är ju otroligt positivt. Jag har gjort många utredningar, fast inte just när det handlar om biståndsbedömning för äldre, utan barnavårdsutredningar. Om en person ska in på ett särskilt boende uppfattar jag att det behövs en betydligt djupare analys och en utredning som gärna får ta lite tid så att det verkligen blir exakt skräddarsytt för den personen. Om man behöver en helt annan sorts hjälp i hemmet så borde det vara väldigt enkelt att göra det genom förenklad bedömning.

Det jag inte förstår är varför inte varje kommun har gjort detta. Det är lite i gränstrakten utifrån lagstiftningen, så det är väl därför vissa inte har gjort det, men det blir väldigt märkligt. Det här området är nästan det enda jag kan komma på där man har så olika riktlinjer i kommunerna för hur vissa frågor ska hanteras.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

När det gäller oron för rättssäkerheten tycker jag att det som ministern tar upp är viktigt. Det får inte vara så att den som är resursstark i ord och tal eller har resursstarka släktingar kan påverka ansökans utgång. Jag tycker att det är förfärligt, och det är en viktig aspekt som ministern tar upp.

Jag hoppas också att det inte blir så styrt att man inte kan öppna upp på det här sättet när nu Socialstyrelsen har kommit med sina föreskrifter. Har ministern någon kommentar till det?

Anf. 156 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Tack till Lotta Finstorp – vi är engagerade i detta. Det är en viktig fråga.

Regeringen tycker att man både behöver öka flexibiliteten när det gäller den här sortens beslut och att man ska minska byråkratin till förmån för omsorgen om de äldre på olika sätt. Det är skälet till att vi har lagt det här uppdraget till utredningen för att de ska kunna komma med ett underlag om detta, och jag ser detta an.

Det är inte bara under den här resan som jag brukar besöka äldreboenden, men när jag nu är ute och reser i Sverige är det utifrån en vilja att systematiskt besöka stationer som representerar både möjligheter och utmaningar som vi har i Sverige i dag. Då blir det allt tydligare att de äldre i dag och de som blir äldre är en väldigt heterogen grupp på många olika sätt. Därför gäller det att både ha biståndsbedömningar och omsorg som verkligen utgår från individen och att man också har metoder för att komma fram till att man faktiskt har säkerställt att det här är vad den äldre vill. Det är väldigt viktigt att förstå dessa frågor, både nu och i framtiden.

Jag ser detta som en helhet. Det handlar om insatser när det gäller personal. Det är ett viktigt område, och det är viktigt att det är attraktivt och intressant att arbeta här, och jag ser att till exempel stödet till bemanning underlättar för schemaläggning och planering och att det blir stabilare för de äldre och inte minst för dem som arbetar i äldreomsorgen.

Under min resa har det funnits en fråga som har bekymrat mig mest, nämligen berättelser om hur arbetstiderna fungerar för dem som ska arbeta i äldreomsorgen. Det är ett gemensamt ansvar att arbeta vidare med frågorna.

Låt mig återkomma till frågan om biståndsbedömningarna. Allt det jag har sagt är skäl till att frågorna finns med i utredningen. Jag för under tiden samtal med olika aktörer, och jag besöker olika orter för att se hur de har löst problemen. Nästa stopp på resan är Överkalix, som representerar en del av Sverige som behöver lösa dessa problem precis som alla andra.

Anf. 157 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för en bra debatt!

När jag läste på om förenklad biståndsbedömning såg jag att det finns sajter på internet där det går att få hjälp med vad man ska säga för att få högre procents chans till bifall. Det känns inte helt okej. Bedömningen ska vara enkel att utföra och utgå från mina behov. Det ska inte vara taktik som ska ligga bakom.

Min förhoppning är, precis som ministern sa, att eftersom utredningen inte ska läggas fram förrän 2017, att delar av utredningen kan läggas fram

tidigare. Jag skulle verkligen önska att förenklad bedömning är en sådan fråga i utredningen som kan läggas fram tidigare.

Det finns invändningar mot att införa förenklad biståndsbedömning eftersom det kan finnas en risk för överutnyttjande av offentligt finansierade insatser. Det är vad kritikerna nämner. Finns över huvud taget en sådan risk? Hur många vill ha hjälp av utomstående med duschning och påklädning om inte behovet finns? Jag har svårt att se en sådan risk. Däremot ska bedömningen vara likriktad. Alla personer kan med en förenkling få samma bedömning. Det är viktigast.

Erfarenheterna från de kommuner som har tillämpat den förenklade biståndsprocessen är positiva, särskilt från brukarnas sida.

Anf. 158 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Tack, Lotta Finstorp, för debatten! Det här är verkligen angelägna frågor.

De människor som jag har träffat som har till uppgift att göra bedömningarna uppfattar jag som mycket ambitiösa och intresserade av att på riktigt serva de äldre klienterna med vad de behöver. De är lyhörda för att beakta jämlikhet och jämställdhet. Det gäller naturligtvis att ha en arbetsituation som gör att man klarar detta.

För övrigt ska man enligt lagen se till de äldres behov. Var och en ska få omsorg utifrån sina egna behov, så enkelt och smidigt som möjligt där resurserna användas på rätt sätt. Vi återkommer i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellationerna 2015/16:329 och 330 om särskilda boendeformer för äldre

Anf. 159 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Tack, Lars-Arne Staxäng och Lotta Finstorp, för interpellationerna!

Lars-Arne Staxäng har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit för att tillgodose kommunernas behov av särskilda boendeformer för äldre. Lotta Finstorp har frågat mig vad jag gör för att garantera att alla äldre som har behov av plats på särskilt boende faktiskt får en plats och vad jag gör för att kommunerna ska skärpa sig vad gäller platser på särskilt boende.

Äldrepolitiken ska skapa förutsättningar för jämlikhet, delaktighet och trygghet och stimulera äldre kvinnor och män till att leva ett aktivt och gott liv efter arbetslivets slut. För att kunna göra det är tillgången till ändamålsenliga bostäder för äldre en viktig fråga.

I syfte att öka antalet bostäder för äldre har regeringen i budgetpropositionen för 2016 aviserat att det ska införas ett nytt investeringsstöd. Stödet ska stimulera ombyggnation och nybyggnation av särskilt boende samt hyresbostäder på den ordinarie bostadsmarknaden som riktar sig till personer över 65 år. Stödet ska även lämnas för att främja kvarboende för äldre genom mindre anpassningar av gemensamma utrymmen i det befintliga bostadsbeståndet.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

Investeringsstödet uppgår till 150 miljoner kronor 2016. Stödet beräknas därefter successivt byggas ut till 300 miljoner kronor 2017 för att sedan permanentas på 400 miljoner kronor från och med 2018. Förslaget om ett nytt investeringsstöd bereds för närvarande på Socialdepartementet.

Regeringen har dessutom gett en särskild utredare i uppdrag att ta fram förslag till en nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen. Syftet är att genom långsiktiga insatser inom strategiskt viktiga områden säkra utvecklingen av god kvalitet i den framtida äldreomsorgen.

Utredaren ska bland annat analysera om det finns behov av en ny boendeform där äldre personer som inte behöver omfattande vård och omsorg dygnet runt får tillgång till trygghet och social gemenskap. Utredaren ska i detta sammanhang överväga om kommunerna bör ges ökade möjligheter att lämna stöd till äldre personer som inte bedöms behöva särskilt boende med dygnetruntomsorg eller om boendebegreppet i socialtjänstlagen bör utvecklas. Utredaren ska redovisa sina förslag senast den 31 mars 2017.

Regeringen har också avsatt 1 miljard kronor under 2015 och beräknar avsätta 2 miljarder kronor per år 2016–2018 för att öka bemanningen i äldreomsorgen. Rätt bemanning är en viktig faktor för att skapa ökad trygghet och kvalitet för den enskilde inom äldreomsorgen. Det ger även utrymme för personalen att tillbringa mer tid med den enskilde och ökar möjligheterna för personalen att bidra till en gemensam utveckling av verksamheten.

Att personalen har lämplig utbildning och erfarenhet är en annan viktig faktor som påverkar kvaliteten i äldreomsorgen. Regeringen avsätter därför 200 miljoner kronor under 2016 på en kunskapssatsning riktad till verksamheter inom äldreomsorgen och funktionshinderområdet.

Avslutningsvis vill jag säga att äldreomsorgen är och har sedan jag tillträdde varit en prioriterad fråga. För mig som äldreminister är det viktigt att varje äldre kvinna och man ska kunna åldras i trygghet och ha tillgång till bra vård och omsorg.

Anf. 160 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Bakgrunden till att jag tar upp frågan är mycket angelägen. Jag är orolig för att vi är på fel väg när det gäller just särskilda boenden. Därför vill jag kommentera statsrådets svar.

Jag har inget emot svaret. Mycket var informativt. Det handlar om stöd för dem som bor kvar hemma med hemtjänst. Regeringen har lagt fram ett nytt förslag i dag om bemanning, till exempel bättre bemanning på demensboenden. Det är mycket bra förslag. Det gäller även utbildning och erfarenhet.

Men jag ställde inte frågor om dessa saker. Mina frågor handlar om de särskilda boendena. Bakgrunden är att det har visat sig i Boverkets rapport, som framgår av min interpellation, att antalet platser i särskilda boenden sjunker kraftigt. Det är en kraftig trend, vilket gör mig orolig. Jag vet att vi behöver alla dessa boendeformer, även särskilt boende.

Historiskt har det funnits många äldreboenden i Sverige under 1900-talet fram till 1990-talet och in på 2000-talet. Kanske var de för många, eftersom allt talar för att det är bra att vara aktiv så länge som möjligt. Från

och med 1990-talet, och fortfarande i dag, minskade antalet platser i särskilda boenden runt om i vårt land. Det har varit en långvarig trend. I stället har detta kompensrats med kraftigt utbyggd hemtjänst. Många gånger är detta bra, men det finns också en tydlig gräns när kvaliteten inte längre kan upprätthållas.

Det kan bli kontraproduktivt även kostnadsmässigt om den äldre är mycket nedsatt. Då blir det många hemtjänsttimmar och mycket bilkörning, och det blir dyrare för alla.

I många kommuner har man dragit ned antalet platser på särskilda boenden så mycket att det blir svårt att komma in och få heldygnsvård på dessa. Det gör att anhöriga måste ta ett mycket stort ansvar som de ibland inte klarar.

I sin statistik skickar nu Boverket tydliga signaler om att denna utveckling går åt fel håll och att det dessutom går snabbt. Jag vill därför fråga statsrådet om hon tagit del av siffrorna från Boverket som jag tagit upp och om detta i så fall föranleder att ministern tar något initiativ till förbättring av den uppkomna situationen.

Jag tror att det är viktigt att stämma i bäcken eftersom vi vet att behovet finns hos ett antal personer runt om i Sverige och att det ser väldigt olika ut i kommunerna. Vissa kommuner klarar frågan med beröm godkänt. Men det finns också kommuner där det är riktigt illa, där det till och med förekommer att äldre människor som skulle behöva heldygnsvård inte får det. Därför är den här frågan viktig.

Anf. 161 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Lars-Arne Staxäng har sagt mycket klokt. Jag tänker fokusera mer på själva vårdens innehåll.

Det är viktigt att äldre känner trygghet i sitt boende och i sitt liv. Individens behov och önskemål ska vara vägledande, precis som vi har talat om när det gäller biståndsbedömningar och sådant. Äldreomsorgen ska präglas av individuell anpassning, lyhördhet och professionalitet. Det är jättefina honnörsord när det handlar om äldreomsorgen och om social trygghet generellt sett.

Det är ju så att de flesta, en majoritet, av dem som bor på ett särskilt boende är nöjda. Det är lite grann ”som man frågar får man svar”, men så är det. Socialstyrelsens brukarundersökningar visar att många är väldigt nöjda med sin vård och sitt boende och även med det som kommunerna gör.

Men det finns kvalitetsbrister. Det gör mig väldigt bekymrad nu när det kommer att lagstiftas, vilket var en nyhet som kom i dag.

De som verkligen känner till sina invånares behov och ska sätta bemanning utifrån det är ju kommunerna. Att man inte kan göra detta utan att det måste till lagstiftning tycker jag är jättemärkligt. Det är ingen kritik mot lagstiftningen, men det är oerhört märkligt att inte kommunerna själva kan se var behovet är som störst.

När det kommunala självstyret sätts ur spel så som i det här fallet blir det också svårare för invånarna att ställa sina kommunala politiker till svars. Nu har ju lagstiftande församling, det vill säga den här församlingen, sett till att det blir en lag som gör att man ska ha en viss bemanning.

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

Det jag kan känna oro för och en fråga jag har till ministern är detta: Finns det en risk att kommunerna nu lägger sig på miniminivån, på grundbemanningen utifrån föreskriften, i stället för att verkligen se till behoven som finns på det särskilda boendet eller på demensboendet? Det är en av mina frågor.

Ofta landar debatten om kvalitet i äldreomsorgen i det numerära, alltså i hur många som arbetar, i bemanningen. Behovet av platser, som vi ser är skriande stort, kommer vi liksom aldrig till. Vi talar mest bara om hur många händer som ska finnas i vården. Det värdiga individuella bemötandet och vällagad, nyttig och god mat, sådana saker som kan innefattas av kvalitetsbegreppet, hamnar i skymundan.

SVT:s granskning av äldreomsorgen, som ministern nämnde, visar att många sköra äldre som vill komma till särskilt boende får avslag. Det är som ett nålsöga man måste ta sig igenom för att kunna komma från sitt vanliga boende till ett särskilt boende. Det fanns ett exempel där en person som inte ens kunde använda sitt trygghetslarm ändå skulle bo kvar i hemmet så länge som möjligt. Nej, stopp! Det här får inte ske. Då har man inte heller haft individperspektivet som vi har stått och pratat om i den här debatten. Man måste se till individens behov.

Samtidigt är det brist på platser. Det tycker jag är förvånande, för det är inte rocket science att veta hur man ska planera för äldreboendena. Det är ganska lätt att veta mellan tummen och pekfingeret hur många som kommer att ha behov.

Det är min fråga: Hur kan det bli på det här sättet? Varför brister det i antalet platser?

Anf. 162 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Tack, Lotta Finstorp och Lars-Arne Staxäng, för inläggen! Det är många frågor, och de hänger ihop.

Jag tycker om tonen i debatten. Jag tycker att den leder framåt och är konstruktiv.

Jag vill bara påminna om att under alliansregeringen försvann faktiskt en femtedel av platserna på äldreboenden. Det var också nästan 100 000 framför allt kvinnor som gick ned betydligt i arbetstid eller till och med lämnade arbetskraften för att de inte litade på äldreomsorgen. Jag tycker därför att det är viktigt att satsa på alla de frågor vi tagit upp samtidigt, för de hänger ihop.

När det gäller äldreboenden har regeringen aviserat i budget att vi har ett investeringsstöd för äldreboenden som är flexibelt. Vi bereder nu hur det ska gå till. Man kan använda det till äldreboenden, till så kallade mellanformer och till anpassning för att bo kvar. Det ska utgå från de äldres behov. De här stimulansmedlen finns, och de trappas upp under mandatperioden – först 150, sedan 300 och därefter 400 miljoner per år. Det tror jag är ett viktigt tillskott för att få igång byggandet, som verkligen behövs. Det håller jag med om, och det är därför vi gör detta.

Jag har redan talat om bemanningssatsningen. 2 miljarder per år till bemanning är en historiskt stor satsning.

När jag häromdagen gick kvällspass på ett demensboende märkte jag att det här verkligen gör skillnad. Man kan lägga om schemat, och man kan ägna mer tid åt de äldres behov och åt samtal människa till människa, som man behöver i de här ibland ganska svåra situationerna.

Jag är förstås glad åt dagens regeringsbeslut. Jag vill bara klargöra att det man har fattat beslut om är en förordning som tydliggör socialtjänstlagen. Den förordningen säger att det dygnet runt ska finnas personal som utan dröjsmål kan komma när så behövs, alltså dygnet runt. Det är inte föreskrifter som säger att det ska vara tre personer här eller två personer där. Det är inte så detaljstyrt, och det är just för att det finns olika behov hos de äldre och till exempel på olika boenden.

Det är upp till kommunerna att se till att det här fungerar. Sedan ska Ivo granska så som tidigare. Men som ni vet finns det ett antal granskningar som Ivo har gjort där man inte har hållit måttet. Så vill vi inte ha det, och därför har vi nu tagit det här beslutet.

Jag hoppas också att medlen för kompetensutveckling, 200 miljoner i år, kommer att vara viktiga. Det handlar bland annat om insatser när det gäller demens.

När det gäller äldreboenden har vi alltså ett stöd. Det är en stor fråga. Jag kommer att följa den. Det är därför den finns i utredningen om kvalitet. Det är sannerligen såväl en nutids- och framtidsfråga som en kvalitetsfråga. Jag tror att vi har anledning att komma tillbaka till den. Men det här tycker jag själv är en god början, där det också finns flexibilitet för att använda investeringsstödet.

Anf. 163 LARS-ARNE STAXÅNG (M):

Fru talman! Jag lyssnar på statsrådet, men tyvärr hör jag inget som på något avgörande sätt skulle göra situationen bättre. Jag vill gärna ha ett lite klarare svar.

Dessa frågor är viktiga om vi menar något med att vi vill få till en förbättring av vården för våra gamla. Då måste vi få till en förändring ute i vissa kommuner – jag säger inte alla kommuner, men i många kommuner.

Det handlar definitivt inte bara om pengar. Det är en kunskapsfråga, precis som har framkommit, men också en viljeyttring om vilka åtgärder som är bäst för den enskilde pensionären.

Jag tog upp vad som har varit under 1900-talet, särskilt sedan 90-talet. Det har varit både borgerliga och socialdemokratiska regeringar. Det har egentligen inte märkts någon skillnad, utan det har hela tiden tappats på särskilda boenden sedan 20–25 år tillbaka. Men, för att säga något positivt om den förra alliansregeringen, man har ändå tillfört olika stimulansåtgärder för att få till trygghetsboenden, seniorbostäder och så vidare. Det bromsade detta i viss mån, i varje fall i slutet.

Men det är inte detta som är det viktiga här, utan det är det investeringsstöd som den nuvarande regeringen har kommit med. 150 miljoner låter jättemycket, men det är väldigt lite om man ser det i Sverigeformat. Även om det blir 400 miljoner om några år är det pyttelite och kommer inte att få någon avgörande betydelse för om kommunerna ska bygga eller inte.

Med detta sagt måste man också hålla fram de kommuner som faktiskt har gjort något åt dessa frågor på ett bra sätt, som positiva föredömen. Därför är jag väldigt glad att statsrådet åker runt i Sverige. Jag har också gjort det under några år. I vissa kommuner blir man jätteglad, men i andra kommuner är det nästan så att man kan gråta.

Det finns äldreboenden och särskilda boenden som tjänar som föredöme för alla kommuner, där man både får föredömlig vård och har en

matstandard som är bra. Man känner redan när man öppnar dörren och går in att det är ett bra boende. Därför är det viktigt att de goda exemplen får lov att sprida sig till fler platser och att fler får möjlighet till riktig trygghet, liksom att de senaste rönen inom forskningen får komma fram bättre, så att de kan implementeras i vården.

Jag vill därför avsluta detta inlägg med att hos statsrådet hemställa att hon tar denna fråga med sig till departementet och försöker få till en utredning också när det gäller särskilda boenden, som kan komma med förbättringar. Framför allt hoppas jag att hon kan diskutera med SKL, som har en avgörande roll, om hur man kan gå vidare på ett positivt sätt.

Anf. 164 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag vill börja med att kommentera vad ministern sa i sitt tidigare inlägg, att det var under alliansregeringens tid som det lades ned en mängd platser inom äldreomsorgen. Det är ju varje kommun som bestämmer hur man gör. Det är inte en statlig fråga. Där har både ministrarnas partikamrater och våra egna partikamrater i kommunerna varit med och lagt ned platser. Vi vet alla att det har gått trender i äldreomsorgen. Det tror jag är väldigt olyckligt.

Det har varit en trend att alla ska bo kvar hemma. Då tog man bort de gamla ålderdomshemmen, som då var fel i tiden. Nu börjar det rullas tillbaka igen. Trygghetsboende är en alldeles utmärkt boendeform innan man behöver komma till ett särskilt boende.

Det kommunala självstyret innebär att det är kommunerna som avgör om de ska bygga eller lägga ned. Nu ser vi att det fattas boenden. Köerna har ökat med 20 procent de senaste åren. Det var ett feltänk att lägga ned äldreboenden och platser. Det kommer ifatt oss nu.

Man sa att det skulle bli en stor boom när alla 30-talister och 40-talister gick i pension. Så blev det inte riktigt, utan det har planat ut. Men vi ser att vi har den framför oss. Det är självklart att det behövs fler platser.

Just detta med att det går i trender skulle jag vilja ta upp. Nu känns det som om jag är jättedålig, men som ordförande i både kommunstyrelse och landstingsstyrelse har jag upplevt detta. Det är likadant i behandlingsvärlden – ska man behandlas hemma, eller ska man till ett boende? Precis så har det varit inom äldreomsorgen också. De som har farit illa av trendtänkandet är våra äldre.

Om man ska tänka individanpassat måste vi ha olika boenden för olika behov under olika skeden i livet. Det får inte bli en ny trend där alla ska in i ålderdomshem igen. Det måste finnas olika alternativ. När man nu gör föreskrifter och lagstiftning är det viktigt att man inte detaljstyr, för det kommer aldrig att gå att balansera det i förhållande till exempelvis individens behov av boende.

Vi talar mycket om bemanning. Då är det intressant att titta på de rapporter som finns. Finns det stöd för att högre bemanning leder till högre kvalitet? Och vad hjälper det med fler händer i vården när platserna saknas och köerna har ökat med 20 procent de senaste åren?

Svenskt Näringsliv har gjort en rapport om kostnader, kvalitet och bemanning i äldreomsorgens särskilda boenden, som ministern säkert har sett. Den studien baseras på aktuell statistik från Socialstyrelsen, SCB och SKL. Där kan man se ett smärre positivt samband mellan ökad bemanning,

mer personaltätt och brukarupplevd kvalitet, men analysen visar att kvaliteten bestäms av en mängd andra faktorer också. Exempelvis uppvisar särskilda boenden som har lägre personalomsättning, alltså en högre grad av kontinuitet bland de anställda, bättre kvalitet i de enkäter som brukarna får svara på.

Min fråga är alltså: Vad hjälper det? Det är bra med fler händer i vården, men om platserna inte finns hjälper det inte.

Anf. 165 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Bristen på platser i äldreboende är belagd och tydlig, och det har varit en hel del granskningar av detta i medierna. Därför har vi investeringsstödet, som är en del av att stimulera byggande på detta viktiga område.

Hela debatten handlar om att vi vill ta ansvar för äldreomsorgen på olika sätt. Ser vi att det finns ett stort problem – vilket det gör om många äldre uppfattar att de fångas hemma för att det inte finns något annat alternativ – tycker åtminstone jag att politiken ska ha en åsikt och försöka förändra detta. Det är därför vi har investeringsstödet, även om äldreomsorgen, inklusive boenden, är ett kommunalt ansvar. Det investeringsstöd som vi har är flexibelt. Man ska kunna stödja både äldreboenden, mellanformer och anpassning av bostäder.

Jag håller också helt med om att bemanning i äldreomsorgen är en viktig fråga. Den löser en del av andra kvalitetsfrågor: om det är flera som kan komma in och jobba på ett sätt man uppfattar som meningsfullt, om man har möjlighet att delta i kompetensutveckling, om man kan jobba heltid och tycker att förläggningen av arbetstiden är meningsfull stannar man sannolikt också kvar längre, och kontinuiteten blir bättre. Då blir det färre personer som träffar den äldre, och man känner sina kollegor, sin arbetsplats och så vidare. Därför är bemanning en viktig fråga.

Detta är som sagt en historisk satsning på bemanning, och jag tror att den är viktig. Sedan löser det inte allting. Inget av det vi pratar om löser alla problem. Till exempel visar det sig att kvinnor känner sig ensammar på äldreboenden än om de bor kvar hemma. Vi måste arbeta med alla dessa frågor samtidigt.

Jag tar mig an den här uppgiften. Den utredning om kvalitet som vi har tillsatt tittar också på äldreboendefrågan i ett större perspektiv när det gäller nutida och framtida behov och hur rollfördelningen ska se ut.

Det är kommunernas ansvar att planera för det här och att se till att ett byggande sker. Men jag tycker att det är ett ansvar för politiken att se till att de äldre på riktigt får en bra vård och omsorg. Därför är de olika insatser som regeringen har gjort att se i en helhet.

När det gäller den förordning som vi tog beslut om i dag vill jag igen understryka att den ska säkerställa att det finns personal dygnet runt som kan komma utan dröjsmål, men det finns inga numerära bestämmelser.

Anf. 166 LARS-ARNE STAXÅNG (M):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret och inte minst för att statsrådet tycker att det är en viktig fråga som vi har tagit upp. Hon har redovisat det som är på gång och som har beslutats i dag när det gäller demensboendet. Jag tycker väldigt bra om det, för vi har under en längre period behövt höja kvaliteten på detta område. Men vi behöver också höja

Prot. 2015/16:66
11 februari

Svar på
interpellationer

kvaliteten när det gäller det särskilda boendet. Och jag vill att vi höjer prioriteringsgraden på detta.

Jag tror mig också veta att vi behöver alla alternativen. Hemtjänst är jättebra, men det är inte en ersättning i alla fall. Vi ser att det finns människor som far illa när de tvingas till hemtjänst när det inte finns andra alternativ.

För att gå tillbaka till min grundfråga visar Boverket att det är 40–50 procent av kommunerna som kommer att visa på en tydlig brist här. Då är det vanliga pensionärer i ett utsatt läge som kommer att bli drabbade och inte kommer att få sin vård. Det är jätteviktigt att vi på något sätt löser det problemet, och då behövs det ett antal alternativ.

Jag tänker inte förlänga denna debatt. Jag är väldigt glad att vi har fått ha den här debatten med statsrådet. Jag tror att det är viktigt att vi får upp frågorna i allmänhet men också att staten tillsammans med SKL kommer att få till stånd en förändring här.

Anf. 167 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag vill återkoppla till detta med trender. Jag tror att det är viktigt att ministern ute i landet träffar partikamrater från olika partier och diskuterar för att hitta en kontinuitet utifrån de demografiska utmaningarna.

Vi ser att många bor kvar hemma, men när den enskilde som vill flytta till ett boende och får avslag på sin bostadsansökan eller får stå i kö i månader för att platser saknas, då är det inte längre ett frivilligt val att bo kvar hemma.

Jag vill också återkomma till rapporten som jag talade om. Begreppet hög kvalitet är i mångt och mycket också en organisatorisk fråga. Det hjälper inte att ha på papperet ett visst antal händer eller huvuden, utan det gäller att bemanningen finns där behovet är störst och även under dygnet är störst. Och jag är inte säker på att det är politikerna som vet bäst hur det ska vara, utan det vet man i allmänhet ute i verksamheten.

Kontinuitet i personal är också en viktig faktor. Hur ser ministern på att ett stort antal från sysselsättningsfasen nu kommer att gå över till så kallade extratjänster, framför allt inom äldreomsorgen där de ska tas emot och introduceras av en redan pressad personal? De behöver handledning. Många har till exempel aldrig arbetat med äldre, och jag vet att Kommunal har uttalat kritik mot det. Det ger fler händer i vården. Men ger det högre kvalitet och kontinuitet? Det är frågan.

Sedan tycker jag att det är viktigt att kommunerna har värdighetsgarantier. Det borde finnas i varje kommun. De ska vara kopplade till sanktioner till förmån för den enskilde, till exempel i form av nedsättning av avgiften om man inte får möjlighet att duscha och möjlighet till utevistelse och promenader som det står i avtalet mellan vårdgivare och den enskilde.

Tack för en bra debatt så här långt!

Anf. 168 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Jag vill tacka båda riksdagsledamöterna för de här frågorna och för ett seriöst och intressant samtal.

Vi har berört de flesta av de frågor som ni tar upp.

Naturligtvis är den demografiska utvecklingen känd även för mig. Ett stort gemensamt åtagande som vi har är att se till att de nya personer som

kommer till Sverige får arbeten, gärna i äldreomsorgen och gärna män, oavsett ursprung, tillsammans med kvinnor i denna del av arbetsmarknaden, men att de över huvud taget kommer i jobb så att vi har finansiering för framtida åtaganden när det gäller äldre.

Som jag har sagt ett antal gånger är bemanningsfrågorna väldigt viktiga här. Men vi måste också jobba med kvaliteten i hela omsorgen om de äldre. Menar vi på allvar att omsorgen om de äldre ska utgå från deras behov, oavsett kön och bakgrund, måste vi jobba med allting på en gång.

Jag är glad över att vi har tagit beslutet i dag om tillgänglighet till personal dygnet runt. Jag är glad att vi har tagit beslut om bemanningen. Jag är glad att vi har tagit beslut om kompetensutveckling. Jag är också glad över investeringsstödet, som vi har pratat om här, och andra insatser som gör att människor får lust att arbeta i den här sektorn. Det ska naturligtvis vara människor som är lämpade för det men som får syn på en typ av arbete som är väldigt givande. Därför är det viktigt ur de äldres, de anhörigas och personalens perspektiv att man ständigt stärker de här delarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2015/16:92 Tillsynsbestämmelser till följd av TSM-förordningen

Redogörelser

2015/16:RS2 Redogörelse för verksamheten inom Parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM) och den svenska PA-UfM-delegationens arbete under 2015

2015/16:RS3 Redogörelse för verksamheten inom Interparlamentariska unionen (IPU) och den svenska delegationens arbete under 2015

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 10 februari

2015/16:395 Minskad köttkonsumtion

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2015/16:396 Återreglering av järnvägsunderhållet

av *Emma Wallrup* (V)

till statsrådet *Anna Johansson* (S)

2015/16:397 Särskild löneskatt för äldre

av *Larry Söder* (KD)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

Prot. 2015/16:66
11 februari

*Svar på
interpellationer*

2015/16:398 Skolledares arbetssituation

av *Linus Sköld* (S)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:399 Att ställa Erdoğan inför internationell domstol för brott mot mänskligheten

av *Jabar Amin* (MP)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 10 februari

2015/16:771 Minskning av köttproduktionens utsläpp

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:772 Förtroendet för rikspolischefen

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:773 Tillsynsavgifterna för gruvverksamhet

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:774 Försämringen av supermiljöbilspremien

av *Johan Hultberg* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:775 Innehållet i livsmedelsstrategin

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:776 Skånska kommuners avtal med Migrationsverket

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:777 Sveriges ansvar för oberoende nyhetsförmedling

av *Jan R Andersson* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:778 Ny rapport från Brå om invandrades brottslighet

av *Kent Ekeröth* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:779 Gemensamma nordiska gränskontroller

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Kristina Persson (S)

2015/16:780 En ny perrong för att underlätta id-kontroller

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:781 Ökad kvalitet i hemsjukvården

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 10 februari

2015/16:704 Långbänksärenden inom bostadsbyggandet

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:707 Minderåriga som vistas i Sverige utan vårdnadshavare

av *Aron Modig* (KD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:713 Regeringens höjning av hemtjänstavgiften

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:710 Åtgärder när det gäller infrastrukturen i Fyrbodalsområdet

av *Roland Utbult* (KD)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:708 Jordbruksverkets rapport

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:711 Skärpta straffskalor i samband med matbedrägerier

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:723 Fler doggybags även i Sverige

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:715 Åtgärder mot investeringsbedrägerier

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:724 Effekterna av sänkningen av ROT-avdraget

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:714 Alkobommar i svenska hamnar

av *Erik Andersson* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:732 Alkobommar i våra hamnar

av *Gunilla Nordgren* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:716 Konsekvenser av försämringen av ROT-avdraget

av *Mats Persson* (L)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:720 Tillfälliga baseringsmöjligheter för sjöstridskrafter på Gotland

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:725 Kostnad för tätläger

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:722 EU:s gemensamma gränsbevakning

av *Tina Acketoft* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:718 Inställda rättegångar

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:726 Socialtjänstens utsatta situation

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:731 System för flyttanmälan och eftersändning av post

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:734 Skatteverkets agerande gällande flyttanmälan

av *Anders Åkesson* (C)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:733 Kommunernas mottagande av ensamkommande barn och unga

av *Gunilla Nordgren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:735 Tidsplan för bredbandsstrategin 2.0

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:744 Kunskap om EU

av *Margareta Cederfelt* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:741 YH-utbildningar

av *Isak From* (S)

till statsrådet Aida Hadzialic (S)

2015/16:745 Definitionen av alkoholhaltig dryck

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:740 Underhåll av vägar på landsbygden

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:738 Effekterna av den nya stödområdesindelningen

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:739 Sockerlobbyn

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:737 Arbetsförmedlingens bedömning av RUT-avdraget

av *Erik Ullenhag* (L)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:736 Ökad konkurrenskraft för datacenterindustrin

av *Jörgen Warborn* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.56,
av talmannen därefter till och med § 9 anf. 141 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

BRITT-MARIE HARTVIG

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 3 Svar på interpellation 2015/16:319 om det svenska stödet till Frankrike	2
Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	2
Anf. 2 KARIN ENSTRÖM (M).....	3
Anf. 3 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	3
Anf. 4 KARIN ENSTRÖM (M).....	4
Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	5
Anf. 6 KARIN ENSTRÖM (M).....	6
Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	7
§ 4 Svar på interpellationerna 2015/16:322 och 334 om svenskt arbete för fred i Syrien	7
Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	7
Anf. 9 MARKUS WIECHEL (SD).....	8
Anf. 10 ROBERT HANNAH (L).....	9
Anf. 11 FREDRIK MALM (L).....	10
Anf. 12 SERKAN KÖSE (S)	11
Anf. 13 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	12
Anf. 14 MARKUS WIECHEL (SD).....	13
Anf. 15 ROBERT HANNAH (L).....	14
Anf. 16 FREDRIK MALM (L)	15
Anf. 17 SERKAN KÖSE (S)	15
Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	16
Anf. 19 MARKUS WIECHEL (SD).....	17
Anf. 20 ROBERT HANNAH (L).....	17
Anf. 21 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	18
§ 5 Svar på interpellationerna 2015/16:324, 333, 384 och 390 om situationen i Turkiet	18
Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	18
Anf. 23 AMINEH KAKABAVEH (V).....	20
Anf. 24 HANS LINDE (V)	21
Anf. 25 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	22
Anf. 26 FREDRIK MALM (L)	23
Anf. 27 SERKAN KÖSE (S)	24
Anf. 28 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	25
Anf. 29 AMINEH KAKABAVEH (V).....	26
Anf. 30 HANS LINDE (V)	26
Anf. 31 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	28
Anf. 32 FREDRIK MALM (L)	28
Anf. 33 SERKAN KÖSE (S)	29
(forts. § 7).....	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30
§ 6 Frågestund	30
Anf. 34 TALMANNEN	30
<i>Fördelningen av statliga forskningsmedel</i>	<i>30</i>

Anf. 35 ANNIKA ECLUND (KD).....	30
Anf. 36 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	31
Anf. 37 ANNIKA ECLUND (KD).....	31
Anf. 38 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	31
<i>Ett nordiskt pantsystem</i>	32
Anf. 39 THOMAS FINNBORG (M).....	32
Anf. 40 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	32
Anf. 41 THOMAS FINNBORG (M).....	32
Anf. 42 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	32
<i>Bemanningen i äldreomsorgen</i>	33
Anf. 43 KRISTINA NILSSON (S).....	33
Anf. 44 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	33
Anf. 45 KRISTINA NILSSON (S).....	33
Anf. 46 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	33
<i>Gemensamma nordiska gränskontroller</i>	34
Anf. 47 ARON EMILSSON (SD).....	34
Anf. 48 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	34
Anf. 49 ARON EMILSSON (SD).....	34
Anf. 50 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	34
<i>Köttkonsumtionen som en del av livsmedelsstrategin</i>	35
Anf. 51 ANNIKA QARLSSON (C).....	35
Anf. 52 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	35
Anf. 53 ANNIKA QARLSSON (C).....	35
Anf. 54 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	35
<i>Innehållet i livsmedelsstrategin</i>	36
Anf. 55 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	36
Anf. 56 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	36
Anf. 57 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	36
Anf. 58 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	36
<i>Hatet mot politiskt aktiva kvinnor</i>	36
Anf. 59 LAWEN REDAR (S).....	36
Anf. 60 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	37
Anf. 61 LAWEN REDAR (S).....	37
Anf. 62 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	37
<i>Åtgärder mot lärarbristen</i>	38
Anf. 63 MICHAEL SVENSSON (M).....	38
Anf. 64 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	38
Anf. 65 MICHAEL SVENSSON (M).....	38
Anf. 66 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	38
<i>Arbetsanknytningen inom den högre utbildningen</i>	39
Anf. 67 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	39
Anf. 68 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	39
Anf. 69 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	39
Anf. 70 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	39

<i>Klimatpolitiken</i>	40
Anf. 71 CAMILLA HANSÉN (MP)	40
Anf. 72 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	40
Anf. 73 CAMILLA HANSÉN (MP)	40
Anf. 74 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	40
<i>Digital kompetens i lärarutbildningen</i>	41
Anf. 75 MARIA STOCKHAUS (M)	41
Anf. 76 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	41
Anf. 77 MARIA STOCKHAUS (M)	41
Anf. 78 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	41
<i>Antalet asylsökande</i>	42
Anf. 79 MARKUS WIECHEL (SD)	42
Anf. 80 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	42
Anf. 81 MARKUS WIECHEL (SD)	42
Anf. 82 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	42
<i>Personlig assistans</i>	43
Anf. 83 MAJ KARLSSON (V)	43
Anf. 84 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	43
Anf. 85 MAJ KARLSSON (V)	43
Anf. 86 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	43
<i>Jämställdhet och hållbar utveckling</i>	43
Anf. 87 MAGNUS MANHAMMAR (S)	43
Anf. 88 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	44
Anf. 89 MAGNUS MANHAMMAR (S)	44
Anf. 90 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	44
<i>Bostäder för årsrika</i>	45
Anf. 91 BARBRO WESTERHOLM (L)	45
Anf. 92 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	45
Anf. 93 BARBRO WESTERHOLM (L)	45
Anf. 94 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	45
<i>Förtroendet för Karolinska Institutet</i>	45
Anf. 95 ROBERT STENKVIST (SD)	45
Anf. 96 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	46
Anf. 97 ROBERT STENKVIST (SD)	46
Anf. 98 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	46
<i>Vindkraften och det kommunala vetot</i>	46
Anf. 99 MARIA MALMER STENERGARD (M)	46
Anf. 100 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	47
Anf. 101 MARIA MALMER STENERGARD (M)	47
Anf. 102 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	47
<i>Nordiskt samarbete om integration</i>	47
Anf. 103 JOHAN ANDERSSON (S)	47
Anf. 104 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	48
Anf. 105 JOHAN ANDERSSON (S)	48

Anf. 106 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	48	Prot. 2015/16:66
<i>Åtgärder med anledning av situationen vid Karolinska Institutet</i>	48	11 februari
Anf. 107 BETTY MALMBERG (M)	48	
Anf. 108 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	49	
Anf. 109 BETTY MALMBERG (M)	49	
Anf. 110 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	49	
<i>Bistånd till fattiga länder som drabbats av extremväder</i>	49	
Anf. 111 MATILDA ERNKRANS (S)	49	
Anf. 112 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	50	
Anf. 113 MATILDA ERNKRANS (S)	50	
Anf. 114 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	50	
<i>Världlandsavtalet</i>	51	
Anf. 115 HANS WALLMARK (M)	51	
Anf. 116 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	51	
Anf. 117 HANS WALLMARK (M)	51	
Anf. 118 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	51	
<i>Åtgärder mot lärarbristen</i>	52	
Anf. 119 LINUS SKÖLD (S)	52	
Anf. 120 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	52	
<i>Ringled runt Stockholm</i>	52	
Anf. 121 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	52	
Anf. 122 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	53	
<i>Regeringens arbetslöshetsmål 2020</i>	53	
Anf. 123 ERIK OTTOSON (M)	53	
Anf. 124 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	53	
Anf. 125 TALMANNEN	53	
§ 7 (forts. från § 5) Svar på interpellationerna 2015/16:324, 333, 384 och 390 om situationen i Turkiet	54	
Anf. 126 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	54	
Anf. 127 AMINEH KAKABAVEH (V)	55	
Anf. 128 HANS LINDE (V)	55	
Anf. 129 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	56	
Anf. 130 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	56	
§ 8 Svar på interpellation 2015/16:331 om våld och trakasserier på asylboenden	57	
Anf. 131 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	57	
Anf. 132 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	58	
Anf. 133 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	59	
Anf. 134 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	60	

Anf. 135 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	61
Anf. 136 DÉSIÉE PETHRUS (KD)	62
Anf. 137 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	63
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:340 om våld i nära relationer	63
Anf. 138 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	63
Anf. 139 ELLEN JUNTTI (M)	65
Anf. 140 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	66
Anf. 141 ELLEN JUNTTI (M)	66
Anf. 142 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	67
Anf. 143 ELLEN JUNTTI (M)	68
Anf. 144 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	69
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:323 om barnäktenskap och familjeplaceringar.....	69
Anf. 145 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	69
Anf. 146 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	71
Anf. 147 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	72
Anf. 148 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	73
Anf. 149 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	74
Anf. 150 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	75
Anf. 151 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	76
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:328 om förenklade biståndsbedömningar	76
Anf. 152 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	76
Anf. 153 LOTTA FINSTORP (M).....	77
Anf. 154 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	78
Anf. 155 LOTTA FINSTORP (M).....	79
Anf. 156 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	80
Anf. 157 LOTTA FINSTORP (M).....	80
Anf. 158 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	81
§ 12 Svar på interpellationerna 2015/16:329 och 330 om särskilda boendeformer för äldre.....	81
Anf. 159 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	81
Anf. 160 LARS-ARNE STAXÄNG (M).....	82
Anf. 161 LOTTA FINSTORP (M).....	83
Anf. 162 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	84
Anf. 163 LARS-ARNE STAXÄNG (M).....	85
Anf. 164 LOTTA FINSTORP (M).....	86
Anf. 165 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	87
Anf. 166 LARS-ARNE STAXÄNG (M).....	87
Anf. 167 LOTTA FINSTORP (M).....	88
Anf. 168 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	88
§ 13 Bordläggning.....	89
§ 14 Anmälan om interpellationer	89

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	90	Prot. 2015/16:66
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	91	11 februari
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 17.27.....	93	